

Tro og love erklæring

Jeg bekræfter med min underskrift, at opgaven er skrevet af mig alene. Jeg har fået inspiration ved at diskutere specialet med andre, men der er ikke kopieret fra eget eller andres arbejde, ligesom der heller ikke er anvendt citeringer uden at dette er angivet. Det bekræftes endvidere, at alle anvendte kilder i denne opgave, herunder Internet-kilder, er angivet på følgende måde:

- Direkte citater er *markerede* og kilden til hvert citat er angivet med reference.
- Kildeangivelser er markeret på det sted i teksten, hvor materialet er brugt, enten ved at referencen er skrevet ind i teksten eller ved en fodnote. Kilden er påført litteraturlisten alfabetisk efter efternavn.
- Der er anvendt mendeley for at sikre alle kilder hele vejen igennem projektet vil være ligeværdigt henførbare og anført ensartet hele specialet igennem.

Ved gennemgang af Datatilsynets hjemmeside og i samråd med min vejleder, Nichlas Berger Pergmin er det resolveret at dette speciale ikke er underlagt anmeldelsespligt, hvorfor ingen anmeldelse er indgivet.

31-05-2017 / Johanna Brun Davidsen

Abstract

Since January 2010, mediation services have been offered on a voluntary basis as a supplement to the usual legal penalties a convicted criminal might face. If both the victim and the offender agree, they can meet one another under the supervision of a mediator. Such meetings have been established in order to provide victims with the possibility of coming to terms with what they have experienced, within in a judicial process that more typically assigns them a passive role. The Danish National Mediation Service is a specific example of a more general process known as restorative justice. After Parliamentary consideration of 'Report 1501 on Mediation Services', a law was passed that allows for participation in voluntary mediation services. The law was crafted according to the advice of the committee that wrote Report 1501, in which it recommended establishment of a mediation service as a supplement to the court hearing. The law has been in effect since January 2010.

This thesis offers genealogical discourse analysis of the legislative process that ended with the creation of the Mediation Services. The analysis demonstrates that the law was inspired by a *hope* that it would reduce the level of recidivism. The legislative process is also shown to have been constrained by *perceived preconditions* and '*truth monopolies*', and possibly also by an apparent decision to ignore studies of restorative justice produced abroad that might had made a difference to the recommendations that emerged from the committee. Those recommendations, approved by a bare majority of the committee, were as the law we know today.

This thesis uses a genealogical method to deepen our understanding of discursive battles, including the discursive struggles and perceived necessities that shaped the frames of reference for the Law on Mediation Services. Such acknowledgment which can be crucial for future development mediation services and other social work to reduce recidivism.

Keywords: Restorative Justice, recidivism, Foucault, conflict, Nils Christie, discursive battles, mediation services

English titel: Legitimation of the Danish Law on conflict mediation – a genealogical discourse analysis.

Forord

Dette speciale er udarbejdet på Kandidatuddannelsen i Socialt Arbejde ved Aalborg Universitet, København. Da jeg skulle begynde på dette speciale, var jeg allerede sporet ind på, at det skulle have noget at gøre med Restorative Justice. Dette fordi begrebet for mig på mit studie og i mit arbejde ved siden af, har påvirket min måde at anskue det sociale arbejde på. Det har været en udfordring igennem specialet, *ikke* at lade mig rive med af både egne, politikeres, forskeres, og i det hele taget normslige for-forståelser i feltet. Min interesse for konfliktråd har uden tvivl noget at gøre med, at jeg som efterforsker stødte på begrebet, men aldrig nogensinde forstod hvilket særligt stykke socialt arbejde politiet her var blevet betroet. En nysgerrighed på lovens tilblivelse og legitimering deraf har derfor bragt mig til dette resultat, hvor perspektivet på gerningsmand og recidiv særligt har optaget mig. Når jeg til interesserede har fortalt om mit speciale, har jeg kun mødt positive reaktioner, hvilket bekræftede mig i at kriminalpræventive perspektiver sjældent er irrelevante, og at min vinkel på lovbehandlingen af Lov om Konfliktråd fra 2009 også i dag kan vidensbidrage med et interessant perspektiv på rammesætningen for det sociale arbejde i relation til konfliktråd. Min baggrund som politibetjent kan muligvis opfattes som en fordel for emnet, men en ting er helt sikker, jeg har som "håndværker i et akademisk farevand" absolut været udfordret i processen.

Dagen hvor det sidste punktum blev sat for specialet var en overvældende dag. Dette fordi det var en markering af, at der nu (også) i min familie barsler en akademiker - noget jeg indtil nu kun havde troet muligt gennem mine egne børn. Jeg kan se tilbage på en specialeproces, der har været utrolig udfordrende, lærerig og i perioder helt og aldeles uoverskuelig, men heldigvis har personerne jeg har omgivet mig med, fyldt mig med den energi og i særdeleshed den opbakning, der skulle til for at jeg nu kan aflevere et færdigt og tilfredsstillende resultat. De personer vil jeg derfor gerne sige mange tak til. Jeg vil gerne sige mange tak til David Stuligross, som har givet de bedste peptalks. Tak til mine kolleger i Albertslund kommune, som ofte har været søde til at spørge til projektet og diskutere relevante problemstillinger, jeg har måttet stå med – i den forbindelse særlig tak til de af jer, som også har ageret ressourcepersoner. Tak til min leder, for at have givet mig min helt egen plads, hvor jeg kunne sidde og skrive og tak til min vejleder. I det hele taget bare TAK, til alle de personer som har holdt mig ud igennem processen og som har gidet at bruge tid på mig. Men den største tak, og med garanti også *grunden* til jeg i sidste ende kom i mål med projektet, skal lyde til mine overbærende børn og super seje mand, som hele vejen igennem har heppet på mig. Tak fordi I troede på mig, når jeg selv tvivlede – glæder mig til vi skal være sammen igen.

Det er derfor med stor glæde jeg nu kan aflevere mit speciale.

Johanna Davidsen, D. 31. Maj 2017

Indholdsfortegnelse

TRO OG LOVE ERKLÆRING	- 2 -
ABSTRACT	- 3 -
FORORD	- 4 -
LÆSEVEJLEDNING	- 7 -
KAPITEL 1	- 8 -
INDLEDNING	- 8 -
PROBLEMFELT	- 10 -
PROBLEMFORMULERING	- 12 -
GENSTANDSFELT	- 13 -
AFGRÆNSNING OG BEGREBSAFKLARING	- 13 -
DESIGN	- 15 -
KAPITEL 2	- 17 -
RETSFØLELSE, STRAF OG RETFÆRDIGHED	- 19 -
HVORFOR STRAF?	- 21 -
RESTORATIVE JUSTICE	- 23 -
KONFLIKTRÅD OG RESTORATIVE JUSTICE I DANSK KONTEKST	- 26 -
KAPITEL 3	- 30 -
METODE	- 30 -
LITTERATURSØGNING	- 30 -
EMPIRI – AFGRÆNSNING	- 32 -
KRITIK AF MIT EMPIRIVALG	- 33 -
TEORIVALG	- 33 -
KAPITEL 4 –TEORI	- 35 -
VIDENSKABSTEORETISK AFSÆT	- 35 -
POSTSTRUKTURALISME	- 36 -
VIDENSKABSTEORETISKE KONSEKVENSER	- 37 -
TEORETISK RAMME	- 38 -
FOUCAULT	- 38 -
GENEALOGIEN	- 42 -
DISKURSTEORI	- 45 -
LACLAU OG MOUFFE	- 46 -
NODALPUNKTER, ÆKVIVALÆNSKÆDER OG FLYDENDE BETEGNERE	- 47 -
HEGEMONI OG ANTAGONISMER	- 49 -
RESTORATIVE JUSTICE	- 51 -

KRITIK AF VALGTE TEORI	- 55 -
KAPITEL 5	- 57 -
ANALYSESTRATEGI	- 57 -
KAPITEL 6 - ANALYSE	- 60 -
ANALYSE – TRIN 1	- 60 -
OPSUMMERING	- 63 -
ANALYSE – TRIN 2+3	- 64 -
ERFARINGER UDENFOR DANMARK	- 65 -
STORT ANSVAR	- 67 -
HÅB OG ANSVARLIGHED	- 70 -
KONKLUSION	- 74 -
KAPITEL 7	- 77 -
PERSPEKTIVERING	- 77 -
LITTERATURLISTE	- 81 -
RESUME	- 84 -

Læsevejledning

Hermed en kort indføring i indholdet med en beskrivelse af turen fra kapitel 1 til konklusion.

I **kapitel 1** indledes der med en præsentation af temaet og specialets problemformulering. Præsentationen indeholder også en problemanalyse hvor baggrunden og min undren forklares.

Kapitel 2 giver et empirisk overblik over undersøgelsesfeltet mens **Kapitel 3** vil udfolde min metodiske tilgang samt en afgrænsning af empiri.

Kapitel 4 vil give en indføring i det videnskabsteoretiske afsæt og metodologien der vil finde anvendelse i analyserne af empirien, ligesom den teoretiske ramme vil blive skitseret.

Kapitel 5 indeholder en analysestrategi, som vil blive udfoldet i dette kapitel ligesom en operationalisering af problemformuleringen også vil det.

kapitel 6 indeholder analysen og konklusionen. Første del af analysen har en kvantificeret tilgang mens anden del af (hoved-) analysen handler om de diskursive kampe som udspillede sig under lovens tilblivelse.

I **kapitel 7** perspektiverer jeg over konfliktråd, det sociale arbejde og fremtiden.

KAPITEL 1

Dette kapitel har til formål at tilføre læseren de indledningsvise overvejelser og tanker, som i sidste ende har bragt specialet frem til sin problemformulering. Begrebet, metoden og perspektivet, Restorative Justice i en strafferetslig kriminalpræventiv kontekst har været en inspirator, hvilket indledningen også vil bære præg af. Dertil indrammes problemfeltet for derefter at munde ud i specialets problemformulering samt en definition af genstandsfelt. Slutteligt er der en afgrænsning samt begrebsafklaring på udvalgte emner, der relaterer sig til problemformuleringen.

Indledning

Hvorfor begår folk kriminalitet? Og hvorfor er der nogle som gentagne gange begår kriminalitet? Indenfor kriminologien og sociologien findes der mange forklaringer på hvorfor nogen begår kriminalitet, nogen fortsætter med at begå kriminalitet, og hvorfor nogen aldrig begår kriminalitet. Afskrækkelse kan være et bud på en forklaring på, hvorfor nogen aldrig begår kriminalitet. En sådan *generel afskrækkelsesteori* vil blandt andet kunne forklare noget om, hvorfor flertallet i et samfund afholder sig fra at begå kriminalitet, dog ved man positivt, at en bevidst påvirkning med det formål alene at afskrække folk fra at begå kriminalitet ikke virker (Sherman og Strang 2007:12). Det er her Restorative Justice er et interessant perspektiv at anlægge, når det sociale arbejde tilgås, samt de sociale problemer der ligger i det kriminalpræventive felt. Restorative Justice, er oversat til dansk, *genoprettende retfærdighed* eller *genoprettende ret*, og i betænkningen om konfliktråd (Justitsministeriets udvalg om konfliktråd 2008) samt betænkningen om ungdomskriminalitet (Kommissionen vedrørende ungdomskriminalitet 2009) har der også været et tydeligt fokus på netop den genoprettende retfærdighed. Det er med en nysgerrighed på, hvilke muligheder det rammesættende arbejde skaber, og med rammesættende mener jeg lovarbejdet, for netop det at arbejde med genoprettende retfærdighed, dette speciale har sit udgangspunkt.

For at forstå hvordan et speciale i Socialt Arbejde stærkt hænger sammen med en kriminalpræventiv sfære, har jeg ladet mig inspirere af Marianne Skyttes måde at italesætte dette i bogen *'Socialt Arbejde – teorier og perspektiver'*. Marianne Skytte finder det ikke simpelt at beskrive, hvordan begrebet *socialt arbejde* skal forstås, og hun har suppleret sin forklaring ved at citere Tine Egelund der angiver, at *"socialt arbejde er mange facetteret, modsætningsfuldt og foranderligt i tid og rum. Det praktiske sociale arbejde er – måske i højere grad end andre menneskebehandlede fag – så snævert knyttet til omgivelsernes forventninger og*

samfunds- og politiske strømninger, at det ikke giver nogen mening at forsøge at indhegne det definatoriske ude af sammenhæng med den kontekst den indgår i" (Egelund, 2011:438 i (Skytte 2015:11). Socialt arbejde er således ikke en helt simpel størrelse at definere, hvorfor både indhold og rækkevidde i en sådan definition ikke vil være andet end et øjebliksbillede, fordi det sociale arbejde konstant er under forandring. Dette i takt med at samfundet konstant også er det. Helt overordnet kan det siges, at socialt arbejde handler om indsats, der skal bakke op om, at borgeren kan indfri de samfundskrav der er dem stillet. Dette på en måde så borgeren har mulighed for at deltage på arbejdsmarkedet, føler sig tryk og opfører sig lovlydigt (Skytte 2015:11). På den måde balancerer det sociale arbejde mellem de samfundskrav der er stillet samt borgerens muligheder for at indfri kravene. Det er her jeg ser en klar forbindelse mellem det sociale arbejde, som gennemføres under de lovgivende rammer som dagligt vedtages på Christiansborg. Dette fordi, forklarer Peter Højlund i sin bog, *'Socialretsfilosofi, Retslære for socialt arbejde'*, at der indenfor rammerne af det sociale arbejde ligger en normstruktur, der udtrykker en livsmoral, som er betinget af det sociale liv vi indgår i med andre mennesker. Det er også sådan vores frihed og krav til hinanden defineres, ligesom det på makroplan defineres, fx via lovgivning. *"Grænserne for vores frihed sættes altså af hensyn til andre menneskers tilsvarende frihed"* (Højlund 2000:198).

I 2016 udgav Justitsministeriet den seneste evaluering der er foretaget af den sociale indsats, Konfliktråd, som er hjemlet under *Lov nr. 467 af 12. juni 2009 om konfliktråd i anledning af strafbar handling'* (Herefter ofte benævnt som *'Lov om konfliktråd'*). Denne evaluering havde fokus på effekterne af konfliktrådet for henh. gerningsmand og offer. Rapporten konkluderede, at recidiv var uden effekt for gerningsmanden, hvorfor en deltagelse i et konfliktråd altså var uden effekt på om den dømte gerningsmand ville begå ny kriminalitet efter deltagelse i konfliktråd. Et af argumenterne i konklusionen peger på, at der ingen effekt er på recidiv fordi der i lovteksten er et tydeligt offerperspektiv og dermed særligt hensyn til offeret fremfor gerningsmanden. Således er der, seks år efter loven har virket, fra Justitsministeriets side konkluderet, at loven er uden effekt for recidiv. Resultatet af denne evaluering samt min egen tidligere karriere som politibetjent og mit nuværende virke som analytiker i Den Kriminalpræventive Enhed i Albertslund har tilsammen skubbet mig nysgerrigt i retning af at undersøge nærmere, hvordan det kan være en rapport fra Justitsministeriet fandt, at recidiv var uden effekt efter deltagelse i konfliktråd - recidivpotentialet forsvandt fra det sociale arbejde, der udføres og som er hjemlet under *Lov nr. 467 af 12. juni 2009 om konfliktråd i anledning af strafbar handling*, eller har potentialet nogensinde eksisteret?

Retfærdighed er et begreb, som er svært at komme udenom når interessen for socialt arbejde (beskæftigelse, asylpolitik, kriminalpræventive indsats, sundhedsvæsenet mfl.) er stor. Retfærdighed har

mange ansigter og indenfor det strafferetslige, kan der ifølge Vibeke Vindeløv tales om enten den *straffende retfærdighed* eller den *genopbyggende retfærdighed*. To perspektiver som ikke nødvendigvis er hinandens modsætninger. Fordi når der er en fælles anerkendelse til stede af, at en ubalance kræver en indsats er der også *et fælles* at mødes om. Dette fordi der er en opfattelse af, at en gerningsmand bør yde noget, det være sig i form af fx en straf i et fængsel, økonomisk hæfte eller noget tilsvarende for dermed at imødekomme et princip om, at offeret har krav på en handling, der i bund og grund betyder at, gerningsmanden *bør* yde noget – en bod. Som grundantagelse har den straffende retfærdighed et udgangspunkt om, at "straf virker", og den genoprettende retfærdig har en grundantagelse om, at det er en kombination af straffen *samt* en anerkendelse *og* en opfyldelse af et offers behov tilsammen med en aktiv indsats om at få at få gerningsmanden til (selv) at påtage sig ansvaret for handlingen, er "det der virker", når en konflikt mellem to parter er opstået (Vindeløv 2013:262). I 2009 vedtog folkettinget 'Lov nr. 467 af 12. Juni 2009 om konfliktråd i anledning af en strafbar handling' og gav således muligheden for at straffesager efter januar 2010 kunne suppleres med et konfliktråd og således imødekomme den genopbyggende retfærdighed. Et konfliktråd hvor parterne, gerningsmanden og forurettede, kunne mødes under neutrale forhold med en uddannet mægler til at faciliteten mødet, og hermed skete der et skift i den danske strafferetslige sfære. Et skift fra den straffende retfærdighed stod alene, til nu også at kunne supplere med en genopbyggende retfærdighed i kraft af et hjemlet konfliktråd¹.

Problemfelt

På samme måde som Holtermanns ph.d. afhandling, '*Everything you always wanted to know about Restorative Justice** (But were afraid to ask)' har dette speciale ikke afsæt i det genoprettende med en vinkel, der retter sig i mod fx skolen, arbejdspladsen, nabostridigheder eller andre mellem menneskelige konflikter, nej. Som det allerede kan spores i det indledende, så har dette speciale alene fokus på den genoprettende retfærdighed, der ligger i det strafferetslige. Mit overordnede blik igennem specialet har således en opmærksomhed mod rammerne for den genoprettende retfærdighed, og specialet har alene sit problemfelt i den strafferetslige sfære hvor det danske konfliktråd er hjemlet og har sit virke. Derudover er det yderligere snævret ind, af praktiske grunde, til hovedsageligt at fokusere på straffesager og gerne straffesager omhandlende vold². Udover praktiske grunde til valget af vold, så er en anden vigtig årsag, at forskningen positivt har vist, at Restorative Justice er målt til at have den bedste effekt i sager med

¹ Der vil i kapitel 2 blive forklaret mere om konfliktrådet i Danmark.

² Vold er et oplagt valg fordi tal fra enten Danmarks statistik, politiet, Domstolsstyrelsen, offerundersøgelser mv, har tal med alene et fokus på vold. Dertil er der også forskning der peger på at der i vold er et større recidivpotentiale end i fx tyverisager eller sager med trafikuheld (Sherman&Strang), hvilket også Flemming Balvig, emeritus, dr.jur, er enig i.

personfarlig kriminalitet og herunder er vold. Og med målt forstås det som værende med bevis- eller evidenshierarkiets³ bedste metode, nemlig Randomiserede forsøg (RCT) (Sherman og Strang 2007:24).

Retfærdighed har, som tidligere beskrevet, altid optaget mig og på Kandidatuddannelsen i Socialt Arbejde har jeg fået mulighed for en bredere forståelse af begrebet, og de kræfter der er på spil. Retsstaten Danmark er bygget op omkring at være retfærdig, det være sig på Socialområdet, beskæftigelsesområdet, integrationsområdet og i den strafferetslige sfære, så har alle områder en grad af retfærdighed. Det interessante er for hvem eller hvad hensynet vises, og indenfor fx beskæftigelsesområdet kan der være tale om, at hensynet ligger på 'det skal kunne betale sig at arbejde', hvorfor det retfærdige kan forstås som værende, at tager man sig et arbejde vil det være retfærdigt når det bedre kan betale sig, end at modtage fx kontanthjælp. Den strafferetslige verden har en særlig interesse for mig, ligesom kriminalitetsforebyggende arbejde også har det. Noget jeg er blevet opmærksom på er, at hensynet til et offer for en forbrydelse slet ikke fylder lige så meget som hensynet til straffen overfor gerningsmanden. I Danmark bliver en gerningsmand sigtet, så udfærdiger anklagemyndigheden et anklageskrift, og herefter føres sagen for en dommer, der slutteligt fælder en dom over gerningsmanden. Det er vi helt vant til. Derfor finder jeg lov om konfliktråd som en interessant social indsats indenfor det strafferetslige felt. En indsats jeg er nysgerrig på at undersøge nærmere gennem lovbehandlingen.

Opfattelsen af konfliktråd som enten et *alternativ* til straf eller et *supplement* til straf har stor betydning, når det sammenholdes med begrebet, metoden og perspektivet Restorative Justice. Med afsæt i Restorative Justice er det således svært at genskabe en ubalance under forudsætningerne af at gerningsmanden vil blive straffet uagtet vedkommendes forsøg på at medvirke genoprettende på (straffe)lovovertrædelsen eller ej. Lovforslag L 158, som sidenhen blev til *Lov nr. 467 af 12. juni 2009 om konfliktråd i anledning af en strafbar handling*, er således et interessant afsæt for et speciale, fordi vi i dag blandt andet ved, at den forebyggende effekt på recidiv man dengang i 2009 forventede loven ville have, sidste år blev evalueret til, ikke at eksistere. (Kyvsgaard 2016) – recidivpotentialet der blev væk. Jeg opfatter det derfor som værende problematisk, at en lov er vedtaget (en lov som i ø har været fungerende siden 2010) under forventning af, den udover at have et særligt hensyn til offeret, også forventedes at have en kriminalpræventiv effekt på recidiv hos gerningsmanden. En lov som ifølge fremstillingen af L158 for folketinget, er bygget på Betænkning 1501 (Justitsministeriets udvalg om konfliktråd 2008), der igen er bygget på et Restorative Justice tema med et dertilhørende fokus på recidiv – et recidiv som ifølge en ny

³ I toppen af hierarkiet er, hvad der benævnes som den gyldne standard for forskningsdesign, det randomiserede, kontrollerede eksperiment (randomized controlled trials – RCT) (Rieper og Hansen 2007:8f).

evaluering fra Justitsministeriets Forskningskontor (Kyvsgaard 2016), ikke har den effekt man forventede Lov om konfliktråd ville have.

Problemformulering

Specialet tager således sit udgangspunkt i en antagelse om, at lov om konfliktråd som et supplement til en straffesag fremfor et alternativ, kan have konsekvenser for recidiv og dermed det sociale arbejde der udføres i forbindelse med Lov om konfliktråd. Den tager også et nysgerrigt afsæt i hvordan recidiv i lovbehandlingen har været i fokus, hvilket har henledt mig til følgende problemformulering:

Hvordan har lovbehandlingen af 'lov nr. 467 af 12. juni 2009 om konfliktråd i anledning af en strafbar handling' vægtet recidiv og hvilke diskursive kampe har legitimeret lovens virke.

For at besvare min problemformuleringen har jeg opstillet følgende arbejdsspørgsmål.

Arbejdsspørgsmål 1	Arbejdsspørgsmål 2
Hvilke genealogisk opfattede nødvendigheder har haft indflydelse på lovbehandlingen og dermed indflydelse på vægtningen af recidiv. (Empiri: (Justitsministeriet 2009a))	Hvordan har de diskursive kampe rammesat det sociale arbejde? (Med socialt arbejde forstås her, arbejdet med gerningsmanden og recidiv)

Denne nysgerrighed efter hvordan en lov har konsekvenser for det sociale arbejde deler jeg (sikkert blandt mange flere) med Peter Høilund, som har skrevet '*Socialrettsfilosofi. Retslære for socialt arbejde*'. Til spørgsmålet "Hvad er ret" skriver han blandt andet, at man kan forestille sig en del vil besvare det med "at ret er det, Folketinget har vedtaget som lovgivning" (Høilund 2000:19), og dertil kan man så spørge sig selv om, hvorfor man i det hele taget bør følge loven. Med det "prikkes" der netop til det essentielle jeg i dette speciale er nysgerrig på, nemlig lovens legitimitet. Med legitimitet i denne sammenhæng forstås, hvilke argumenter der i lovbehandlingen har været tilstede for at legitimere netop den ordlyd som 'Lov om konfliktråd' i 2009 blev hjemlet og stadig fungerer med.

Genstandsfelt

Når der stræbes efter at arbejde med *recidiv* i dette socialfaglige og kriminalpræventive felt, synes det at være interessant at undersøge Lov om konfliktråd nærmere. Dette fordi *recidiv* er en motiverende faktor i det forebyggende arbejde, loven er rammesættende for socialt arbejde, men også fordi arbejdet med *recidiv* har haft et fokus i den betænkning, som har ligget forud for Lovforslag L 158. Jeg vil derfor på makroniveau undersøge vægtningen af *recidiv* i legitimeringen af 'Lov om konfliktråd', fordi man ved denne lov vedtog en *mulighed* for frivilligt at deltage i et konfliktråd (gerningsmand og forurettede) som et supplement til en straffesag. Ved at afdække hvordan fokuset på *recidiv* udspillede sig, samt hvilke diskursive kampe som har legitimeret loven, vil en forståelse for hvordan det kan være loven blev til et supplement til en straffesag, fremfor et alternativ. Mit empiriske genstandsfelt for min analyse er således kompendie, DOK.:JFL40287 - 'Lov nr. 467 af 12. juni 2009 om konfliktråd i anledning af en strafbar handling' (Justitsministeriet 2009a).

Afgrænsning og begrebsafklaring

Dette afsnit vil give et kort rids over mine til- og fravalg i forbindelse med en besvarelse af problemformuleringen. (Rienecker, Stray Jørgensen, og Skov 2014:289f) Der vil under empiri yderligere blive redegjort for, hvorledes den empiriske afgrænsning samt indhentning er foregået. Restorative Justice er et felt som består af flere forskellige forskningstraditioner, hvor der udover kriminologien også trækkes på andre samfundsvidenskabelige traditioner, herunder sociologiske, politologiske, juridiske, retssociologiske og forvaltningsteoretiske perspektiver, blot for at nævne et par stykker. Dette speciale begrænser sig til at undersøge Restorative Justice og det sociale arbejde der følger med ud fra et juridiske perspektiv med afsæt i 'Lov om konfliktråd'. Dette med henblik på at forstå, hvordan tilblivelsen af loven legitimerede rammerne for det sociale arbejde, som udføres i forbindelse med 'Lov om Konfliktråd'. Jeg har således begrænset mig til at fokusere på de diskursive kampe der udspillede sig under lovens tilblivelse, samt det sociale arbejde der ligger i at håndtere både gerningsmanden og den forurettede i forbindelse med konfliktråd. Denne afgrænsning er både for ikke at brede mig for langt ud ved fx også at inddrage pårørende, lokalsamfund og andre interessenter i min analysetilgang, men også fordi dette speciale alene har en teoretisk og makroorienteret tilgang. Problemformuleringen afgrænses også allerede i udgangspunkt i **lov nr. 467 af 12. juni 2009 om konfliktråd i anledning af en strafbar handling**, fremsat den 26. februar 2009, meddelt via Lovtidende den 12. juni og endelig via nyhedsbrev fra Justitsministeriet den 19. juni 2009. Det er altså tilblivelsen af 'lov om konfliktråd' og dermed også overordnet de konsekvenser denne lovramme fører med sig for det sociale og kriminalpræventive arbejde, der ønskes undersøgt og diskuteret i dette speciale.

Nedenfor er skitseret få udvalgte begreber jeg finder relevant at definere yderligere for dig som læser.
(Rienecker m.fl. 2014:327).

Konflikteierskab – Et begreb udviklet af Kriminologen Nils Christie, der beskriver hvordan staten stjæler en konflikt fra konflikterende parter og herunder særligt fra offeret, og tager den med ind i en retssal (Christie 1977)

Legitimitet⁴ - (fra latin *legitimare*) Grundlaget for den type politiske magt, som udøves. Legitimitet gælder for den proces, som et socialt system retfærdiggør gennem sine borgere

Offer (for en straffelovsovertrædelse) – Et offer kan også blive omtalt som en forurettet, hvilket er politiets benævnelse for et offer. Dertil kan det også give mening, at nævne at et offer også kan benævnes som et "viktin", idet viktinologi stammer derfra.

Recidiv - Tilbagefald til ny kriminalitet.

Restorative Justice⁵ – genoprettende retfærdighed, genoprettende ret

Mediation – ofte mødt i forbindelse med 'Victim offender mediation'. *"In essence, VOMs involve a meeting between the victim and offender facilitated by a trained mediator"* (restorativejustice.org).

Conference – *"Conferencing programmes are similar to victim-offender reconciliation/ mediation programmes, in that they involve the victim and offender in an extended conversation about the crime and its consequences. However, Conferencing programmes also include the participation of families, community support groups, police, social welfare officials and attorneys in addition to the victim and offender"* (restorativejustice.org).

Mægling⁶ – *"frivillig og fortrolig konfliktløsningsmetode, hvor en eller flere upartiske tredjepersoner hjælper parterne med selv at finde og forhandle sig frem til en for dem tilfredsstillende løsning gennem en struktureret proces. Mægleren rammesætter og leder mæglingen, men træffer ingen afgørelse i sagen."* (Justitsministeriets udvalg om konfliktråd 2008:17; Vindeløv 2013:262)

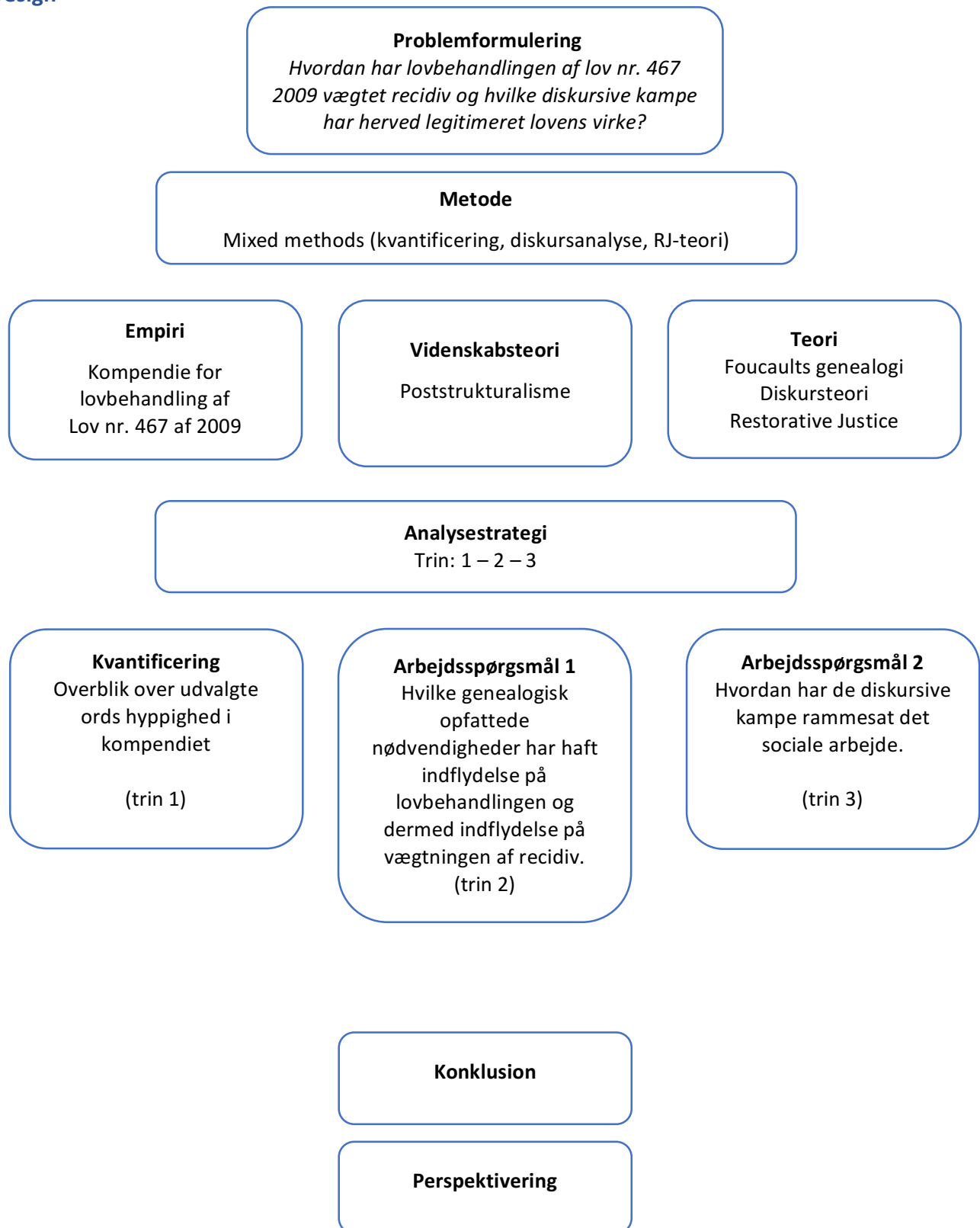
Designet på næste side skal give et hurtigt overblik over specialet og dermed læseren en illustrativ forklaring på hvordan specialet er strikket sammen i sit forløb.

⁴ Den korteste og mest præcise forklaring på 'legitimitet' fandt jeg hos Wikipedia og Gyldendal. Alle andre beskrivelser jeg fandt havde unødvendige "juridiske krøller" tilknyttet. Det kan også tilføjes, at særligt den "tyske sociolog og filosof Jürgen Habermas fremhævet, at legitimiteten forudsætter, at det gennem offentlig politisk diskussion og argumentation skal være muligt at påvirke lovgivning og administration" (Gyldendal 2017).

⁵ Begrebet vil blive forklaret yderligere under afsnittet, Restorative Justice i kapitel 2

⁶ *"Mægling og mediation findes i mange forskellige varianter, og der er i litteratur og teori om konfliktmægling, mægling og mediation ikke enighed om en generel definition af disse begreber."* (Justitsministeriets udvalg om konfliktråd 2008:16)

Design

Uagtet om udgangspunktet for en samfundsvidenskabelige forklaring har materiel basis, som fx Marx med sin teori om 'produktionsforhold' (Muschinsky og Martha Mottelson 2017:51) eller om der er tale om forklaringer via overordnede diskurser som Foucault har gjort det i sin søgen efter samfundsvidenskabelige forklaringer, vil det kræve en plan – en udgave af en undersøgelsesmetodologi kunne man med fordel også kalde et *design*. Ovenfor er så min version af en plan - skitseret med en tegning.

I næste kapitel vil jeg beskrive den viden der er om feltet. Fordi feltet indeholder utrolig mange nuancer og facetter vil det overordnet give et karikeret overblik over det kriminalpræventive felt, men med særligt udvalgte eksempler og detaljer, som dermed skal give en baggrundsviden om feltet hvori Lov om konfliktråd opererer i. Lov om Konfliktrådet og det sociale arbejde der følger med loven er omdrejningspunktet for dette speciale.

KAPITEL 2

Inden metode og teori kommer på banen, finder jeg det relevant at tilføje yderligere baggrundsviden for dig som læser - men jeg fandt det var vigtigt at prioritere at have problemformuleringen på plads inden da. Denne indføring i feltet er med til at give et overblik over hvad konfliktråd er for en størrelse, underbygge forståelser af hvorfor vi straffer og hvilke konsekvenser forskellige former for forståelser af straf har for samfundet.

Når en gerningsmand skal "uddannes" til ikke at gentage en netop påbegyndt kriminel løbebane, kan der anlægges mange perspektiver. Nogen vil holde fokus på pisk og/eller gulerod, mens andre er optaget af "ude af øje ude af sind" samt "øje for øje, tand for tand". Fælles for netop nævnte perspektiver er dog at der sigtes mod der ikke skal ske en gentagelse af forbrydelsen. Dette kan samtidig tolkes som, at et overvejende hensyn der bør tages over for befolkningen er at en gerningsmand skal straffes for sin ugerning. Dette fordi der på et eller andet plan søges om hævn med øje for øje –tilgangen, eller alternativt som en forsikring om at gerningsmanden i det mindste ikke kan gentage sin kriminalitet ved at være "ude af øje", fordi vedkommende er bag lås og slå. Det kan igen forstås som, at der bør straffes hårdt og længe, ligesom vores nuværende Justitsminister, Søren Pape, selv adskillige gange har udtalt det, og senest jeg selv hørte det, var til 'Styrelsen for International Rekruttering og Integration's (SIRI) Årsmøde om forebyggelse af ekstremisme d. 3 april 2017. Ingen af perspektiverne om strengere straffe, og dermed heller ikke Papes, er dog underbygget af forskning og viden om positiv effekt ved strengere straffe – tværtimod. Udtalelserne bliver derimod alene et udtryk for den følelse af retfærdighed udtaleren forventer det må opleves enten som pårørende, offeret eller samfundet der er tilskuer. En balance mellem et offer, en gerningsmand og samfundet er derfor af stor interesse (Justitsministeriets udvalg om konfliktråd 2008:19; Vindeløv 2013:261) og kan håndteres på mange måder. Der findes altså utvivlsomt mange, både holdninger og meninger, om hvad der vil være den retfærdige løsning på hvordan en straffesag bør håndteres, og heldigvis foreligger der også forskning på området. Forskning som kan give bud på tendenser og direkte anbefalinger omkring det sociale arbejde der (bør) foretages når gerningsmand og offer håndteres i vort samfund. Der er således mange herskende diskurser og kampe i dette kriminalpræventive felt, og dermed også kampe i det lovgivende arbejde, som finder sted hver gang en ny lov på området skal vedtages.

Vores konservative justitsminister har i Radio 24syv den 4. april 2017 i forbindelse med rygeforbuddet i fængslerne udtalt, da han af journalisten, Asger Juhl blev bedt om at forholde sig til retssociologen, Linda

Kjær Minkes forskning, som viser at jo hårdere det er at sidde i fængsel, jo større er risikoen for tilbagefald til ny kriminalitet: *"Jamen, det er bare en sjov præmis at stille op, for hvad er alternativet? (red. alternativet til straf?)* (Juhl 2017) Det som justitsministeren siger kan forstås som, at han mener den eneste egentlige handlemulighed, der foreligger overfor en lovovertreder er "hård fængselsstraf", hvilket kun har motiveret mig yderligere til at få udbredt kendskabet til andre handlemuligheder indenfor det kriminalpræventive og for mit speciales vedkommende, genoprettende handlemuligheder, som forskningsmæssigt er fundet frugtbare netop i forhold til arbejdet med recidiv.

Min nysgerrighed er således vakt og rettet mod det recidiverende perspektiv fra Lovforslagets fremsættelse til den nu vedtagne lov og særligt mod, hvilke konsekvenser det har for det sociale arbejde, at lovens resultat blev til et supplement til det allerede etablerede straffesystem fremfor et reelt tilbud om en anderledes løsning. Min undren går helt tilbage til mit tidligere virke som politiefterforsker på Station City i perioden lige efter loven trådte i kraft. Her blev jeg aldrig gjort bekendt med lovens konkrete virke og dermed kun med lidet information fortalt, at dette var "noget nyt", som vi skulle huske at tage hensyn til i forbindelse med afhøringer. Det jeg husker som det "vigtigste" var, at der ved et par morgenparoler⁷ blev sagt: "Husk nu at spørge om gerningsmand og offer ønsker at indgå i et konfliktråd", men det blev aldrig forklaret hvorfor. Jeg forstod derfor aldrig, hvad lovens egentlige formål eller baggrund var, og da jeg startede som analytiker i Den Kriminalpræventive Enhed i Albertslund blev jeg igen præsenteret for politiets værktøj, konfliktråd, og igen mødt med manglende information om brugen af loven i praksis. Min nysgerrighed blev derfor vakt og rettet i mod 'Lov om konfliktråd' og samt det recidiverende potentiale, der ligger i at lade gerningsmanden møde sit offer.

I forbindelse med vedtagelse af 'Lov om konfliktråd' blev et samlet kompendie (Justitsministeriet 2009a) udarbejdet af Justitsministeriet. Kompendiet er et samlet artefakt over hele lovbehandlingen fra den blev fremsat som et lovforslag og til den endelige vedtagelse. Det indeholder således data på bemærkninger til lovforslaget, høringssvar i forbindelse med behandlingen, spørgsmål og svar til ministeren mm. Min nysgerrighed blev særligt pirret i kompendiet om loven, fordi der i den skriftlige fremsættelse af L158 den 26. Februar 2009 af daværende justitsminister, Brian Mikkelsen, blev fortalt at *"Lovforslaget bygger på betænkning nr. 1501/2008 fra Udvalget om konfliktråd"* (Justitsministeriet 2009b:32) I Betænkning til Lov

⁷ Parole/morgenparole er politiets betegnelse for samling, gennemgang af døgnrapport samt plan for vagtens gennemførelse. Ifølge Ferdinand de Saussure (1857-1913), en toneangivende lingvistikker i det strukturalistiske og poststrukturalistiske felt, er parole den ene del af to, som definerer niveauet i sproget, og for ham handler parole om sprogets konkrete praksis på et givent tidspunkt, altså hvordan sproget i praksis fungerer (Wæver 2012:301).

om Konfliktråd var der stor opmærksomhed på metoden, Restorative Justice, og der kan i betænkningen læses flere konkrete anbefalinger vedrørende brugen af Restorative Justice, herunder også en international anbefaling fra FN (FN 2002)⁸ om brugen af Restorative Justice: *"Med hensyn til eventuelle aftaler anbefales det i resolutionen, at aftalerne – såfremt det findes hensigtsmæssigt – indarbejdes i en kendelse eller dom"* (Justitsministeriets udvalg om konfliktråd 2008:76).

Retsfølelse, straf og retfærdighed

Formand for Det Kriminalpræventive Råd (DKR), Henrik Dam, taler om tre nødvendige hensyn der skal tages, når der arbejdes kriminalpræventivt med at forebygge recidiv og når man gerne vil arbejde genoprettende i den strafferetslige sfære, herunder også samfundets generelle retsfølelse.

"Hensynet til genopretning af offeret, så offeret mærker, at det overgreb, han har været udsat for, er 'betalt tilbage'.

Hensynet til samfundets generelle retsfølelse, så folk oplever, at en kriminel handling har rimelige konsekvenser.

Og hensynet til resocialisering af gerningsmanden, så vi undgår tilbagefald til kriminalitet og begrænser antallet af nye ofre" (Dam 2016b).

Henrik Dam og DKR er af den overbevisning, at alle tre hensyn bør tilgodeses hver gang, og han mener faktisk at *"Det er den eneste måde, vi kan nedbringe antallet af de mest kriminelle unge og øge befolkningens tryghed og retsfølelse"* (Dam 2016a). I forhold til offeret betyder det i praksis en mere aktiv rolle i en straffesag end det i dag er tilfældet. Fokusset på at gøre skaden god igen som en kriminel handling har forvoldt kræver således en anderledes socialfaglig opmærksomhed i det strafferetslige (Dam 2016a, 2016b).

Justitsminister, Søren Pape, taler om retsfølelse med DR *"Noget af det, jeg synes er vigtigt, er, at folk føler retfærdighed."* (Lange Olsen og Olsen 2017) og fortsætter kort efter, da han bliver foreholdt om et offers retsfølelse ikke vil blive mødt, når en gerningsmand ikke igen vil gentage sin kriminalitet: *"Jeg tror helt ærligt, at hvis man taler med folk, der har været udsat for overgreb, så tror jeg, at få vil sige, at 'bare gerningsmanden ikke gør det igen, så er jeg glad'. Jeg tror også, at de fleste vil synes, at der skal følge en*

⁸ FN resolution nr. 2002/12 om grundlæggende retningslinjer vedrørende brugen af Restorative Justice-programmer i straffesager – Basic principles on the use of Restorative Justice programmes in criminal matters.

straf, som føles retfærdig. Det er grundlæggende noget i alle mennesker om, at noget skal være retfærdigt, siger Pape”(Lange Olsen og Olsen 2017)

Der er således ikke uenighed om at retsfølelsen er en vigtig størrelse. Der er derimod uenighed om og mange holdninger til hvordan retsfølelsen bør imødekommes. At retsfølelsen har stor betydning ses også andre steder i praksis, blandt andet i Retsplejelovens afsnit vedrørende varetægtsfængsling. Udover at varetægtsfængsling finder sin anvendelse i forbindelse med at etablere bedst mulige opklaringsbetingelser for politi og anklagemyndighed, kan den også forstås som et udtryk for et hensyn til befolkningens retsfølelse. Den bliver endda i særlige tilfælde et udtryk for dette direkte hensyn til befolkningen, idet der i visse straffesager bliver begæret varetægtsfængsling alene på retsfølelsen. I specialet af Mick Villadsen, som skrev om varetægtsfængsling på baggrund af retsfølelse, har han problematiseret varetægtsfængslinger på baggrund af en befolknings retsfølelse. I Retsplejelovens § 762, stk. 2, nr. 2, som har følgende ordlyd: *'hensynet til retshåndhævelsen skønnes at kræve, at sigtede ikke er på fri fod'*, skal formuleringen *'hensynet til retshåndhævelsen'* reelt forstås som hensynet til retsfølelsen. Dertil tilføjer Villadsen, at *"hvad der ligger i begrebet 'retsfølelse', og forarbejderne indeholder ikke konkrete holdepunkter"* (Villadsen 2012:23), hvorefter han citerer Eva Smith: *"Hvorledes vurderer man, hvad befolkningens retsfølelse tilsiger? Kan dommeren anvende sin egen retsfølelse, eller skal han forsøge at vurdere offentlighedens?"* Flemming Balvig har også interesseret sig for danskernes retsfølelse, og i en rapport, NAVN fra 2010 der danner den metodiske ramme for hans senere udgivelse, *"Retssfølelse og retsfornuft. Om danskernes syn på straf"* undersøger han *'hvordan det er fat' med danskernes retsfølelse.* Rapporten som er en forløber har Balvig en forhåbning om vil danne grundlag for vigtige (kriminal)politiske overvejelser. Han udpeger fire områder, hvor han gerne vil påvirke politiske overvejelser, hvoraf jeg særligt finder pkt. 2 interessant. *"1) Bør vi ændre de mål eller grunde, vi anvender som baggrund for straf, således at de bliver bedre i overensstemmelse med befolkningens værdier og retsfornuft?, 2) Bør vi forsøge at informere befolkningen bedre om straffesystemets måde at virke på og i særdeleshed den måde, der straffes på, for at sikre at de nødvendige forudsætninger eksisterer for en folkelig demokratisk debat om fællesskabets tvangsmæssige indgreb over for borgerne?, 3) Bør vi ændre på den måde, der straffes på, for i højere grad at bringe straffene i overensstemmelse med den fremherskende retsfornuft⁹ i befolkningen, og 4) Bør vi finde bedre, bredere og sikrere måder, hvorpå kendskabet til befolkningens holdninger og retsfornuft kan registreres og aflæses i det politiske system for således at opkvalificere den politiske debat*

⁹ Retsfornuft er et begreb som Balvig har tilført og opfundet. Det er en nuancering af retsfølelse, som handler om hvordan fornuften vil tilgå det at tildele en straf. (Balvig 2010) Det er ikke et begreb som i dette speciale vil blive anvendt yderligere.

og de kriminalpolitiske beslutninger?" (Balvig 2010:24f). Med en mere inkluderende og oplysende tilgang vil det måske blive enklere at imødekomme, hvad Eva Smith efterspørger, og dermed også enklere at lave sociale indsatser, som både kan imødekomme retsfølelsen og den borger, for hvem den sociale indsats er rettet i mod.

Der kan således argumenteres for, at når der skal vedtages nye love og føres politiske synspunkter for befolkningen, sker dette med et særligt hensyn til retsfølelsen, fordi man ved at tale imødekommende til en borgers/vælgers retsfølelse, potentielt vil betyde der kan tjenes en stemme hjem til sig selv og/eller sit parti. Et postulat, som i dette henseende kan være at Justitsminister, Søren Pape Poulsen lige nu "taler for koret"/sine Konservative vælgere, når han gentager mærkesagerne fra sit eget partiprogram "Mere politi og hårdere straffe". Retfærdighed, rimelighed, ret og pligt er derfor en politisk diskussion der hele tiden ses udspillet i medierne og i fx "Debatten" er retfærdighed og rimelighed ofte et hedt socialpolitisk emne der kan få sindene i kog, om det så handler om beskæftigelse, asylanter, den kriminelle lavalder eller noget helt fjerde. Derfor argumenterer tidligere højesteretspræsident, Torben Melchior for at det bør føre til tilbageholdenhed at tillægge den generelle retsfølelse en betydning i en grad det kan anvendes som argument for lovgivers valg af strafsanktioner. I Sverige har den tidligere Justitsminister, Laila Freivalds direkte anført i straffelovgivningen bør undgå at henvise til retsfølelsen, fordi det på den måde anses for at være for let at mobilisere lovgivning og stemmer ved at appellere til strengere straffe. Dertil bør det bemærkes, ifølge Torben Melchior, at der ikke er mange stemmer at hente i mildere straffe, hvilket fint underbygger min egen bekymring om at der politisk til tider kan være et alt for stort fokus på at blive genvalgt, fremfor at sikre en ansvarlig socialpolitik. (Melchior 2010) En nysgerrighed på vægtningen af recidiv i lovbehandlingen af 'Lov nr. 467 af 12. juni 2009 om konfliktråd i anledning af en strafbar handling', finder jeg således berettiget, fordi en Restorative Justice tilgang netop skubber til folks retsfølelse, og derfor også denne nysgerrighed på vægtningen af recidiv i lovbehandlingen.

Hvorfor straf?

Dette afsnit vil give et kort indblik i straf samt en forståelse for formålet med straf. Dette indblik er fundet i Nordisk tidsskrift for kriminalvidenskab ved artikel, 'Strafbegrebet i forhold til straffens målsætning og retfærdiggørelse' skrevet af den islandske professor i strafferet, Jónatan Thormundsson, som formulerer straf på denne måde:

"Straf er en sanktionsart, der af statens myndigheder anvendes på den person, der er blevet fundet skyldig i en strafbar handling. Den indebærer samfundets misbilligelse eller fordømmelse og er egnet til at forvolde lidelse eller ubehageligheder hos den dømte"
(Thormundsson 1994:89).

Med sanktionsart eller sanktionssystem forstår Thormundsson den som en toleddet størrelse som straffe (herunder også betingede strafferetslige afgørelser) og som andre sanktioner. En straf bliver således ikke kun en tung byrde for den som idømmes en straf, den bliver også en omkostningsfuld affære for samfundet, hvorfor det kan være relevant at se nærmere på argumenterne for anvendelse af straf, og hvorfor straf kan retfærdiggøres. Et argument som ofte bliver trukket frem er hensynet til både ofrets og samfundets generelle retsfølelse. Som tidligere forklaret har retsfølelsen i Danmark endda fået skrevet sig ind i lov om varetægtsfængsling, hvilket må understrege at retsfølelse som argument for at straffe er svær at undgå. En anden vinkel på hvorfor vi straffer handler om gengældelsesaspektet, hvilket leder tilbage til min indledning hvor jeg blandt andet nævner "øje for øje". Gengældelsesaspektet indeholder et ønske om at lade den dømte bøde og sone for sin(e) kriminelle handling. Hertil tilføjer Thormundsson et nytteaspekt, fordi straffen også skal opleves som en vedligeholdelse af samfundet. Ved det sidste argument for at straffe advokerer Thormundsson for det præventive aspekt. Her menes henholdsvis individual- og almenpræventive effekter (Thormundsson 1994:96ff). Til at forklare begrebet, almenpræventiv virkning, har jeg lænet mig op ad Emeritus i Retssociologi, Flemming Balvig, fordi hans forklaring er af mere opdateret karakter end Thormundsson. Når der tales om en strafs almenpræventive eller generalpræventive virkning er det effekten på selve det at afskrække andre fra at gentage den samme forbrydelse. Dertil argumenterer Balvig også for at der i den almenpræventive forståelse ligger en stræben efter også at være moraldannende på længere sigt. Denne teori kendes også som *deterrence doctrine* og er flere, herunder Balvig og Christie beviseligt uden effekt. Den individualpræventive virkning derimod har en anden mulighed for arbejdet med fx resocialisering og recidiv (Balvig 2006:376).

Dette fordi der i den individualpræventive tanke er et indbygget fokus på at mindske recidivet blandt lovovertrædere. Metoden er dog ikke automatisk indlejret i begrebet, individualpræventive, hvorfor der indenfor det sociale arbejde kan mødes mange udgaver af forståelsen af begrebet, ligesom nogle kan være direkte modpoler til hinanden (Resocialisering, helbredelse, uskadelliggørelse, afskrækkelse mfl.). Afskrækkelses teorien står blandt andet i stærk kontrast til resocialisering.

Restorative Justice

Retfærdighed har personligt altid optaget mig, både i mit virke som politibetjent, men også i noget så banalt som, at det kræver en særlig (retfærdig) balance når en familie/arbejdsplads/forening skal imødekomme flere personers behov, drømme, fejltrin og succeser. Da jeg for lidt over et år siden blev præsenteret for Restorative Justice i forbindelse med mit studiejob i Den Kriminalpræventive Enhed i Albertslund, var min oplevelse, at teorien gav mig konkrete beskrivelser af handlemuligheder og perspektiver til at håndtere et retfærdigt hensyn i forbindelse med ubalancer og også konflikter mellem parter. Teorien i sig selv leverer ikke en 'eureka-løsning', den leverer en tilgang og teoriramme til at forstå og tilgå det sociale arbejde og dets problemer med en løsningsorienteret og fremtidsorienteret tilgang. Howard Zehr har beskrevet teorien som værende et kompas der kan navigeres efter.

"Restorative justice is a compass, not a map."

(Zehr 2015:19)

Teorien taler på den måde ind i flere strata og kan med fordel anvendes i mange forskellige typer situationer. Flere i det sociologiske og samfundsvidenskabelige felt har også leveret definitioner på hvordan Restorative Justice skal forstås. Definitioner som jeg kort vil gennemgå via to toneangivende forskere jeg har fundet særligt interessante på området. Det drejer sig om den Norske professor i Kriminologi, Nils Christie (1928 - 2015), "faderen" til den norske version af et 'konfliktråd i forbindelse med en strafbar handling' og forfatteren til artiklen '*konflikt som eiendom*' fra 1977, der har været et stort bidrag til forståelsen af genoprettende retfærdighed. Og så drejer det sig også om den Amerikanske professor i Sociologi og "Restorative Justice", Howard Zehr (1944 -), som af nogle betragtes som bedstefaderen til den genoprettende retfærdighed (Restorative Justice) og blandt andet er Howard Zehr særligt kendt for '*The little book of Restorative Justice*' fra 2002. Der er efterhånden mange indenfor det kriminologiske felt, som har meget at byde på i forhold til en genoprettende tilgang til det kriminalpræventive arbejde, hvorfor jeg også med fordel kunne have udpeget andre¹⁰, men jeg betragter nævnte sociologer/kriminologer som værende forskere, der bidrager meget præcist til forståelsen og definitionen af Restorative Justice og dermed meget tilfredsstillende for at kunne forklare lidt mere om begrebet og forståelsen af Restorative Justice. Senere i kapitlet om teori vil jeg også inddrage Heather Strang og Lawrence Sherman, idet de udover en definition på hvordan Restorative Justice skal forstås, har samlet en række RCT-resultater på

¹⁰ Af andre kunne der blandt andet nævnes Flemming Balvig og Lars Holmboe herhjemme fra Danmark. John Braithwaite fra Australien, forfatter til '*Crime, shame and reintegration*' med et gerningsmandsperspektiv. Braithwaite har i øst Zehr utrolig meget for sine bidrag til dette emne.

Restorative Justiceområdet. Sherman selv betragter sig som værende en eksperimentel kriminolog, hvorfor hans bidrag til feltet har en mere positivistisk tilgang, som ses tydeligt i *"Restorative Justice: The evidence"*¹¹.

Ifølge Nils Christie afslører spørgsmålet, "hvad er Restorative Justice?" et centralt problem. Fordi selvom det ofte er det en god ide at genoprette og gå tilbage til den tilstand som var, er det ikke det i alle tilfælde. Det er fx sjældent en god ide at genoprette og gå tilbage til et dårligt voldeligt ægteskab, ligesom der også er tilstande som man simpelthen ikke vil være i stand til at genoprette, fx dødsfald. Et centralt fokus ifølge Christie må således være at vi gerne vil forandre noget og dertilhørende overvejelser om hvordan. Deraf forstår jeg at Christie har øje på fremtidsperspektivet i at genskabe en balance igen, og et budskab om at med fokus på at løse dette problem vil skabe rum for, at vi alle kan komme videre bagefter. Restoring Justice i en strafferetslig kontekst betyder således et mere offerorienteret system, der både har blik for at genoprette den forurettede, gerningspersonen og (lokal)samfundet (EFRJ International Conference 2012). Derfor vil Nils Christie igen blive trukket frem i teoriafsnittet sammen med førnævnte Lawrence Sherman og Heather Strang, fordi deres perspektiver skal bruges i analysen. For at illustrere hvilken genoprettende historie Christie blev inspireret af vil jeg kort gengive, "Tanzania-historien", som er hans måde at illustrere hvordan rammerne for en konfliktløsning kan foregå. I en lille landsby mødtes en mand og en kvinde, som tidligere havde været forlovet med hinanden. Han havde investeret en del i forholdet, og dette ville han nu have tilbage igen. Konflikten gik på at finde en løsning på alle værdierne, som allerede var brugt. Parterne det drejede sig om befandt sig midt i lokalet, og omkring dem var, slægt, venner, naboer samt tre passive lokale partifunktionærer, som fungerede som mødeledere. Dermed var alle, for hvem konflikten havde en betydning tilstede, hvorfor journalister ikke var interessante gæster – alle var her jo. Hermed var rammen sat for at de to konflikterende parter, med omsorg og støtte, sammen ville kunne finde en løsning.

Ifølge Howard Zehr bør de personer med andel i en situation, hvori en ubalance har fundet sted involveres. Dermed mener han, at ikke kun gerningsmanden og den forurettede har interesse og andel i at mødes, men også det lokale samfund som også påvirkes af de to parter konflikt. Dette for at opnå en proces, der har til formål at opnå den nødvendige genopretning af relationer samt genopretning af de påførte skader. Denne tredelte vægtning går også i tråd med Vibeke Vindeløv, som tidligere benævnt.

¹¹ "Restorative Justice: The evidence", vil i kapitel 4 blive nærmere forklaret.

“Restorative Justice is an approach to achieving justice that involves, to the extent possible, those who have a stake in a specific offense or harm to collectively identify and address harms, needs and obligations, in order to heal and put things as right as possible.”

(Zehr 2015:50)

Zehr skriver i sin lille bog om genoprettende ret¹², at den forurettede ofte oplever at blive ignoreret og overset af systemet, hvilket i praksis betyder Restorative Justice har en helt anden funktion for en forurettet – systemet ser forurettede i en Restorative Justice sammenhæng. Systemet kan med en Restorative Justice tilgang indfri en forurettedes behov for viden om den strafbare handling, herunder en forklaring på hvorfor det skete. Dertil imødekommer Restorative Justice en forurettedes behov for at fortælle sin historie og ikke mindst, hvordan oplevelsen har påvirket vedkommende. En forurettedes behov for at møde anerkendelse og oprejsning, samt en mulighed for at fortælle sin historie til gerningsmanden så han/hun kan forstå handlingerne af hans/hendes handlinger og på samme måde får gerningsmanden mulighed for at ”put things as right as possible”.

Jeg er nysgerrig på, hvordan der kan arbejdes med at forhindre en lovovertræder recidiverer. Dette fordi det har store omkostninger for både et offer, gerningsmandens selv, eventuelle pårørende og dertil ofte også økonomiske konsekvenser. Særligt unge er interessante at arbejde med, fordi undersøgelser fra Justitsministeriets forskningskontor har vist at over de seneste ti år har ungdomskriminaliteten faldet, men også samtidig vist at tilbage er en lille gruppe, som lige nu repræsenterer mange forhold (Kyvsgaard 2017). Dertil har Danmarks statistik også i 2015 (Danmarks Statistik 2016) konstateret at unge som begår kriminalitet gør det flere gange så meget som andre borgere, og dertil har Kyvsgaard undersøgt tallene for ungdomskriminalitet nærmere og fundet, at selvom tallene er faldende, så er der enkelte unge, som hver i sær står for op i mod 20-60 forhold. Hvilket er med til at beskrive de unge som den mest kriminelle befolkningsgruppe og dermed også den gruppe med størst (statistisk) potentiale for at blive mindre (Vilhelmsen 2017).

Recidiv og strafferetslig sfære er derfor en del af dette speciales interessefelt, og som undersøger finder jeg derfor Lov om konfliktråd som et interessant sted at undersøge nærmere. Dette særligt fordi jeg selv tilbage i 2010 rent faktisk har skullet fungere som første led i etableringen af et konfliktråd i kraft af, at jeg

¹² På Dansk er hans bog, The little book of restorative justice oversat til dansk med: Den lille bog om genoprettende ret (Zehr 2008).

dengang var efterforsker på Station City, men også fordi at når en lov er rammesættende for det sociale arbejde, bliver det også interessant at forstå "hvad var på spil", da den blev behandlet.

Konfliktråd og Restorative Justice i dansk kontekst

Det er svært (også i Danmark) at arbejde med forebyggelse af recidiv, og indtil marts 2016 havde man troet konfliktrådet havde en betydning for om gerningsmanden faldt tilbage til ny kriminalitet, men en evaluering af indsatsen, foretaget af Justitsministeriets Forskningskontor, viste det ikke forholdt sig sådan (Kyvsgaard 2016). Konfliktrådet har mange positive effekter at tilbyde, herunder fx det hensyn offeret ikke normalt oplever i selve straffeprocessen, men en effekt på recidiv kunne rapporten ikke udlede.

I Dansk kontekst har Christian Gade beskrevet Restorative Justice som værende blevet taget op som begreb fra start/midt 0'erne. (Gade 2015:8) Op til nuværende lov om konfliktråd har der været tre forsøgsordninger, hvor erfaringer med konfliktråd i praksis er blevet afprøvet og efterfølgende evalueret. I perioden 1994-2000 var der fx to runder af forsøgsordninger (1994-1996 samt 1998-2000) og desuden også en forsøgsordning 2007-2010 op til den nuværende der er vedtaget ved lov. Indretningen af en social indsats, som konfliktråd har indflydelse på det sociale arbejde og dermed også konsekvenser for de borgere som er målgruppen for lovens virke, ligesom et konfliktråd som et supplement til en straffesag også har indflydelse på det sociale arbejde med de implicerede parter, gerningsmand og forurettede og dermed også den praksis følger med arbejdet med den genoprettende retfærdighed. For gerningsmandens vedkommende er risikoen for recidiv et vigtigt perspektiv i det kriminalpræventive arbejde, ligesom det for det sociale arbejde er af stor betydning om en borger laver en enkelt overtrædelse af straffeloven, eller om der bliver tale om en decideret kriminel. For de unge har det potentielt en større statistisk betydning at recidiv reduceres, fordi statistik fra Danmarks statistisk (Danmarks Statistik 2016) fortæller, at de unge som laver kriminalitet oftere recidiverer, og i tråd med det kan Justitsministeriets Forskningskontor, på baggrund af en 10-årig periode, nu konkludere at selvom der et generelt fald at måle på ungdomskriminaliteten, så er der efterladt en gruppe af unge som står for flere af de strafbare forhold for den samlede gruppe af unge. I Danmark er der således udviklet en tradition for at arbejde målrettet med ungdomskriminaliteten, hvilket Justitsministeriets Forskningskontor siden 2006 årligt har leveret årlige rapporter om status på (Kyvsgaard 2017). I februar 2007 nedsatte Justitsministeren, Lene Espersen (K) en kommission, som fik til opgave at udarbejde en betænkning om konfliktråd (Justitsministeriets udvalg om konfliktråd 2008). Samme år i december nedsatte hun også en kommission som skulle udarbejde en betænkning om ungdomskriminaliteten, med det formål at gennemgå eksisterende indsatser mod

ungdomskriminalitet for derefter at komme med anbefalinger vedrørende fremtidige indsatser (Kommissionen vedrørende ungdomskriminalitet 2009).

Fra loven blev fremsat som lovforslag L 158 og til loven blev færdigbehandlet og endeligt vedtaget var det ved en VK-ledet regering, som siden 13. november 2007 og under ledelse af Anders Fogh Rasmussen (V) og med Brian Mikkelsen (K) som Justitsminister. Den 26. februar 2009 fremsatte Brian Mikkelsen Lovforslag, L158 for folketinget med dertil følgende høringsrunde. Den 27. marts 2009 blev første behandling af lovforslag L158 gennemført og herefter skiftede landet statsminister og Anders Fogh overlod statsministerpladsen til Lars Løkke Rasmussen den 5. april 2009. Brian Mikkelsen fortsatte som Justitsminister og var det fortsat da L158 endeligt blev vedtaget som *'Lov nr. 467 af 12. juni 2009 om konfliktråd i anledning af en strafbar handling'*.

Konfliktrådet er vedtaget ved lov for nationalt at give mulighed for at etablere et møde mellem forurettede og gerningsmand hvor en tredjepart, en mægler, neutralt skal styre mødeprocessen. Mægleren er uddannet og en neutral facilitator, der har som hovedopgave at bistå som mødeleder i et møde, hvor de to konflikterende parter skal tale sammen om deres oplevelse i forbindelse med den strafbare handling. Konfliktrådet er et tilbud, og det kræver at begge parter frivilligt har et ønske om deltage. Konfliktråd kan etableres i situationer hvor *gerningsmanden i det væsentlige har tilstået den strafbare handling*. Hvilke typer af sager der kan etableres konfliktråd om er der ikke defineret grænser for, det er op til konfliktrådskoordinatoren i den enkelte politikreds. Et konfliktråd træder ikke i stedet for en straf eller andre retsfølger til den strafbare handling, den er alene et supplement til fx den allerede strafferetslige proces som anklagemyndigheden fører mod en straffelovsovertræder. Deltagelse i konfliktråd kan dog i straffastsættelsen, indgå som formildende omstændigheder (Rigspolitiet: Sekretariat for Konfliktråd, Konfliktraad.dk, og Rigspolitiet: Sekretariat for Konfliktråd u.å.).

Figur 2.1 Skematisk overblik over "konfliktrådets historie":

	Konfliktråd	Evalueringer	Betænkninger samt 'Lov om Konfliktråd'
1994- 1996	Forsøgsordning		
1998- 2000	Forsøgsordning		
2001			
2003		CASA - Claus Syberg Henriksen	
2005			
2006		Rambøll – DKR	
2007	Forsøgsordning		<i>JM nedsatte i februar en kommission der blev til betænkning 1501/2008 JM nedsatte i december en kommission der blev til betænkning 1508</i>
2008	Forsøgsordning		Betænkning 1501/2008 om konfliktråd
2009	Forsøgsordning		Betænkning 1508/2009 Indsatsen mod ungdomskriminalitet Samt fremstilling af L158 og vedtagelse af Lov nr. 467 af 12. juni 2009
2010	341 ¹³		
2011	595		
2012	654	CASA - Finn Kenneth Hansen	
2013	710		
2014	665		
2015	686		
2016	560	JM – Britta Kyvsgaard	

Skemaet er udarbejdet på baggrund af tal fra konfliktraad.dk samt Folketinget.dk

I forhold til praksis af konfliktrådet foreligger der ikke nationalt en overordnet model for praksis håndteringen og etableringen af et konfliktråd. Det betyder konkret, at indsatserne i landets kommuner og politikredse er af varierende grad, men dog rammesat under 'Lov om konfliktråd'. På den måde er har alle

¹³ Tallene indikerer årligt antal gennemførte konfliktråd på landsplan (konfliktraad.dk) Måltallene indfries, med undtagelse af 2010 og 2016, idet målkravet er 50 pr. politikreds, dog 75 i København og kun 10 på Bornholm. 12 politikredse i alt betyder et målkrav på 585 gennemførte konfliktråd årligt (Kyvsgaard 2016:7).

kommuner og politikredse deres indsats styret af Lov om konfliktråd og forvaltet lokalt. Loven bygger på principperne om at genoprette ubalancen mellem en gerningsmand og en forurettet ved at lade dem mødes under neutrale forhold og fungerer som et supplement til straffesystemet og som tidligere nævnt, helt frivilligt at deltage.

Med afsæt i lovbehandlingen vil en undersøgelse deraf kunne bibringe viden om hvordan rammerne blev sat for det konfliktråd som nu har fungeret siden 2010. Dette er interessant for det sociale arbejde, fordi da konfliktrådet blev opstartet, var der en forventning om at den ville have en kriminalpræventiv effekt på gerningsmanden og formålet om at reducere tilbagefald til kriminalitet var således også en bærende årsag til ordningen og lovens vedtagelse i 2009. I februar 2016 kunne Justitsministeriets forskningskontor v/ Britta Kyvsgaard udgive rapport, "Evaluering af konfliktråd" (Kyvsgaard 2016) som ikke fandt at konfliktråd havde nogen effekt på recidiv. Fra et offer-perspektiv synes resultatet om den manglende effekt på recidiv dog uden betydning, idet positive effekter og konsekvenser fulgte med for den forurettede ved at deltage i et konfliktråd (Asmussen 2014). Kyvsgaards rapport har derfor *tilsyneladende* ikke haft nogen indflydelse på den nuværende ordning, hvor der årligt gennemføres ca. 6-700 konfliktråd årligt på landsplan. (Se også ovenstående skema)

Med afsæt i, at der i et deliberativt demokrati oftest vil være en offentlig diskussion af, hvad der sker på Christiansborg, i en form hvor beslutningerne også bliver retfærdiggjort overfor os borgere, finder jeg det interessant at blive klogere på de diskursive kampe som netop er foregået politikerne imellem, hos fagfolk og i forskningen og som stadig foregår i dag. Målet med dette speciale er således at blive klogere på de diskursive kampe som har legitimeret loven, der har sat rammerne for de socialfaglige og kriminalpræventive konsekvenser lovens virke har på det sociale arbejde. Dette blandt andet ud fra de diskursive kampe, som har været på spil i tilblivelsen af Lov om Konfliktråd, men også i de efterfølgende erfaringer man har gjort sig i det kriminalpræventive felt. Der er ingen tvivl om at interessen er afledt af, at jeg som tidligere politibetjent ikke kan begribe, hvorfor Konfliktrådet ikke spillede en større rolle i min tid som efterforsker (2010 – 2012), hvor loven netop var trådt i kraft, ligesom jeg også stiller mig undrende overfor at en lov som blev vedtaget i 2009 ikke efterfølgende har været taget op til revision og kun fået tilføjet flere områder at virke under¹⁴.

¹⁴ Der er specifikt tilføjet to bekendtgørelser; BEK nr. 140 af 06/02/2012 og BEK nr. 1081 af 15/09/2010.

KAPITEL 3

Dette kapitel vil præsentere den metode som specialet er skrevet efter, - et vigtigt forskningskriterie, idet en beskrivelse af med hvilken metode problemformuleringen ses undersøgt med også er muligheden for at kunne kontrollere og dermed sandsynliggøre at en anden undersøger vil kunne nå "det samme" eller et lignende resultat. Kapitlet indeholder også mine overvejelser og betragtninger i forbindelse med specialets metodiske og teoretiske til- og fravalg og der vil blive redegjort for hvordan de teoretiske greb der vil blive anvendt. Formålet med afsnittet er således, at ved at synliggøre mine refleksioner, så vil en lignende metodisk gennemgang kunne munde ud i udfindelse af "samme empiri" og dermed en tilsvarende lignende konklusion, hvorfor der i dette kapitel også redegøres der for indsamling af empiri.

Metode

For at blive klogere på de processer, der har ligget til grund for den måde der i Danmark arbejdes med at genoprette retfærdighed i en strafferetlig kontekst, kan det ikke alene gribes an med en metode eller én undersøgelsesteknik, og derfor vil jeg nu redegøre for hvordan jeg har foretaget min undersøgelse, fordi

"En videnskabelig metode er en systematisk fremgangsmåde som kan (og skal) ekspliciteres så læseren har mulighed for at følge (gentage) undersøgelsen og på det beskrevne præmisser nå frem til samme resultat" (Rienecker m.fl. 2014)

For at blive klogere på hvordan vægtningen af recidiv har været en del af lovbehandlingen af Lov om konfliktråd har jeg blandt andet haft fokus på uenigheder omkring hvordan gerningsmanden og forurettede samt samfundet opfattes og særligt opfattes af lovgiverne (Justitsministeriets udvalg om konfliktråd 2008:19; Vindeløv 2013:261). Denne tre-delte tilgang er inspireret af Vibeke Vindeløv, og hendes tre-delning har desuden også været til inspiration for udviklingen af metoden til at besvare problemformuleringen med ved at (forsøge) at imødekomme et stigende samfundsbehov for blandt andet at kunne måle alting.

Litteratursøgning

Da jeg påbegyndte specialet var mit fokus som udgangspunkt en interessere for Restorative Justice eller genopbyggende ret. Min interesse indenfor det genopbyggende har hele tiden været i retning af det strafferetlige, men også på genoprettende praksisser i fx skoleregi var litteratur hvilket jeg søgte på helt i

begyndelsen. Som jeg blev mere skarp på i, hvilken retning jeg gerne ville, blev jeg mere og mere fokuseret på Lov nr. 467 af 12. juni 2009 om konfliktråd i anledning af en strafbar handling, Betænkning om konfliktråd (Justitsministeriets udvalg om konfliktråd 2008), Betænkning om Indsatsen mod ungdomskriminalitet (Kommissionen vedrørende ungdomskriminalitet 2009) samt forskningsrapporter i relation hertil. Min opfattelse har været, at der synes at være en afvigelse fra hvad fagfolk anbefaler og hvad der aktuelt er vedtaget af rammer for det genoprettende arbejde og dermed i sidste ende for det praktiske sociale arbejde der skal udføres. Jeg er ikke stødt på andre som har undersøgt lovbehandlings legitimeringen af Lov om konfliktråd og dermed rammerne for det sociale arbejde som i praksis nu eksekverer på lovteksten. I min litteratursøgning har jeg dermed identificeret et ubehandlet område.

Den litteratursøgning der er gennemført er sket løbende, både over semestret op til specialeskrivningen og naturligvis særligt ved specialeskrivningens start. I den opstartende fase for litteratursøgningen er denne sket lidt på må og få og motiveret af en egen interesse for teorien Restorative Justice. Ved påbegyndelsen af specialet blev litteratursøgningen snævret ind og mere målrettet på emnet Restorative Justice i dansk kontekst. Til besvarelse af problemstillingen og for at udvide min for-forståelse af specialets problemfelter blev der foretaget litteratursøgninger på det lokale bibliotek samt via Bibliotek.dk når det lokale bibliotek nåede sin begrænsning. Der er ligeledes søgt på aau.projekter.dk, på Internettet via Google samt på aub.aau.dk. Litteraturen har både været metodelitteratur, artikler i form af blandt andet debatindlæg, forskningsrapporter samt teoretiske bøger og artikler særligt om emnet Restorative Justice i både dansk og udenlandsk kontekst. Konkret er der lavet søgninger i flere kombinationer på emneord: recidiv, retfærdighed, Restorative Justice i Danmark, retsfølelse, Konfliktråd, Foucault, alternativ til straf.

Min litteratursøgning har særligt koncentreret sig om, hvad der har været tilgængelig i danske sammenhænge og i dansk kontekst, men også materiale fra udlandet og særligt Norge har fundet sin vej til mit speciale-univers. Dertil er der foretaget en del søgninger på kriminalitetssal og tal på recidiv. Herunder har jeg særligt fundet rapporten fra Justitsministeriets forskningskontor om ungdomskriminalitet over de seneste ti år interessant, ligesom jeg også har fundet udgivelsen fra Danmarks statistik om 'Kriminalitet 2015' interessant. Fordi loven om konfliktråd er behandlet i 2009, betænkningen den bygger på er fra 2008 og første evaluering af forsøgsordningerne blev lavet i 2003 har mine søgninger tidsmæssigt begrænset sig til at ligge fortrinsvist fra 0'erne og til nu. Den udenlandske litteratursøgning har ikke været ligeså omfangsrig som den danske og med en del tyngde på særligt Nils Christie og Howard Zehr. Dertil er også andre toneangivende retssociologer/sociologer samt samfundsvidenskabelige forskere blevet søgt på og læst, men ikke nødvendigvis anvendt i specialet.

En stor del af de bøger jeg har anvendt er udfundet enten via AAU's egen biblioteksdatabase (men ikke lånt der, fordi det logistiskmæssigt ikke kunne betale sig), de lokale biblioteker, bestilt hjem via bibliotek.dk mens andre bøger igen er indkøbt til formålet, herunder både brugt, men også fra Amazon.com, idet bøgerne skrevet af blandt andet Howard Zehr havde utrolig lang ventetid, men samtidig også fordi jeg gerne ville have dem til fremtidig brug. Endelig har jeg også benyttet mig af *kædesøgning* for at blive klogere på litteratur til emnet, og således gennemgået mange referencer, der har ledt mig videre til nye referencer, der igen har ledt mig videre til andre referencer (Rienecker m.fl. 2014:148). Udover bøger har jeg også via allerede nævnte kanaler søgt på artikler, rapporter mm., men også søgt en del via Google, som har givet både gode og knap så gode resultater. Udover at gode folk uopfordret har givet mig materiale, har jeg også selv opsøgt ressourcepersoner¹⁵ med henblik på at "komme godt omkring" emnet. I min nysgerrighed på at erfare under hvilken legitimering lov om konfliktråd blev til på søgte jeg efter undersøgelser på netop dette og fandt, at en sådan undersøgelse ikke før var lavet. Evalueringer af indsatsen var der lavet flere af, men ikke en undersøgelse af hvordan lov om konfliktråd blev lovbehandlet og dermed vedtaget til den lov vi i dag kender som *Lov nr. 467 af 12. juni 2009 om konfliktråd i anledning af en strafbar handling*. Jeg vil ikke påstå min litteratursøgning har været af udtømmende karakter, men jeg har indenfor rammerne for det at skrive speciale forsøgt at komme bredt ud, for derefter at snævre mig ind til det resultat der nu foreligger i form af dette speciale.

Empiri – Afgrænsning

Der er taget udgangspunkt i *Lov nr. 467 af 12. juni 2009 om konfliktråd i anledning af en strafbar handling*, og dermed det materiale som er blevet til det kompendie der hos Justitsministeriet er arkiveret af strafferetskontoret under sagsnummer: 2008-730-0799, Dok.: JFL40287 (Justitsministeriet 2009a). Kompendiet er på 169 sider og indeholder udover den endeligt vedtagne lov også selve lovforslaget, Justitsministerens fremsættelse, Høringsnotat og høringsvar, Retsudvalgets (REU) spørgsmål 1-23 og justitsministerens svar, Retsudvalgets betænkning af 19. Maj 2009, 1. -3. Behandling af loven, Lovtidende A samt slutteligt Justitsministeriets nyhedsbrev nr. 184 af 19. juni 2009. Kompendiet er således en samlet oversigt, et artefakt, som strækker sig fra L 158 blev fremsat den 26. februar 2009 og til loven blev bekendtgjort 12. juni 2009 og meddelt ved nyhedsbrev den 19. juni 2009. Udover kompendiet, er indgangen til min empiri også sket via betænkning om konfliktråd (Justitsministeriets udvalg om konfliktråd

¹⁵ Jeg har blandt andet haft et kaffemøde med fhv Direktør for Direktoratet for Kriminalforsorgen, konfliktråds koordinator ved Københavns politi og kollega, Katrine Barnekow, ph.d i retssociologi.

2008) samt betænkning om indsatsen for ungdomskriminalitet (Kommissionen vedrørende ungdomskriminalitet 2009), fordi de to betænkninger indeholder et bredt og dybdegående indblik i det kriminalpræventive felt som det præsenterede sig på tidspunktet hvor lovbehandlingen af 'Lov om konfliktråd' skulle lovbehandles. Dertil inddrages effektevalueringen af konfliktrådet, udfærdiget af Justitsministeriets Forskningskontor (Kvysgaard 2016).

Kritik af mit empirivalg

Der kan argumenteres for at kompendiet, som indeholder lov om konfliktråds' lovbehandling fra lovforslag til endelig vedtagelse ikke vil vise et reelt billede af de diskursive kampe, som udspillede sig, ligesom det dermed heller ikke vil kunne afdække konsekvenserne ved det praktiske sociale arbejde. Ikke desto mindre finder jeg det værdifuldt at blive klogere på, hvad der har været på spil. Dette fordi loven danner rammerne for og vil dermed også påvirke konsekvenserne for det sociale arbejde hvilket i sidste ende influerer det kriminalpræventive arbejde i praksis.

At alene vælge kompendiet som mit genstandsfelt for min analyse, betyder en lidt rigid afgrænsning, som i sig selv kan have en begrænsning. Det betyder i praksis, at skulle der i komplimenterende materiale, fx fra folkettinget.dk, betænkninger, partiprogrammer, artikler eller lignende ligge en forbindelse til lovbehandlingen der legitimerer 'Lov om konfliktråd's virke, så vil jeg ikke lade det begrænse min analyse, hvorfor muligheden for at supplere hermed er åben. Der er dog tale om en undtagelse, hvilket betyder at der først og fremmest kun inddrages andre eksempler udenfor kompendiet, såfremt det har en relevans for, og den kan hjælpe til med at give svar på *Hvordan har lovbehandlingen af 'lov nr. 467 af 12. juni 2009 om konfliktråd i anledning af en strafbar handling' vægtet recidiv og hvilke diskursive kampe har legitimeret lovens virke.*

Teorivalg

Der vil i dette afsnit fremstilles en kort præsentation af mit grundlag for den valgte teori (Teorien foldes yderligere ud i det følgende kapitel). I forhold til problemformuleringen og min tilgang til analyserne der skal komme med svar på hvordan Lov om konfliktråd som supplement til en straffesag har, versus et alternativ til en straffesag, har jeg to vinkler på. Den ene vinkel er rettet mod det lovarbejde der er foregået under behandlingen af lov om konfliktråd, fordi jeg er nysgerrig på om der er diskrepans mellem fagfolks anbefalinger og det endelige vedtagne produkt, Loven. For at undersøge hvad der var på spil da loven blev til, har jeg teoretisk valgt at gå til denne problemstilling diskursivt for at blive klogere på de betingelser hvor ud fra man har behandlet og vedtaget loven og dermed sat rammerne for omstændighederne for det

sociale arbejde. Det er de diskursive kampe jeg genealogisk vil undersøge nærmere, og til det vil jeg tage udgangspunkt i Foucault, idet han er "diskursens fader". For at kunne besvare min problemformulering vil jeg i en teoretisk diskussion med fokus på hvordan litteraturen forholder sig til rammerne og omstændighederne (lovbehandlingen), som siden har indflydelse på det sociale arbejde. En diskussionen som vil bære præg af at indeholde et beskrivende (genealogisk) element samt et "hvad nu hvis..."-element i kraft af en mere explorativ og problemidentificerende tilgang (Andersen 2014:20f), som lægger sig stærkt op ad, hvilken viden (diskurs) var tilgængeligt for rådet da de udfærdigede betænkning 1501. Dette fordi jeg med Foucaults genealogiske tilgang vil kunne afdække praksisforståelsen lovbehandlingen gennemgik, for derigennem at forstå diskursen, og dermed legitimeringen af loven.

KAPITEL 4 –TEORI

*For at kunne besvare problemformuleringen: **Hvordan har lovbehandlingen af 'lov nr. 467 af 12. juni 2009 om konfliktråd i anledning af en strafbar handling' vægtet recidiv og hvilke diskursive kampe har legitimeret lovens virke** har jeg valgt teoretisk at gøre brug af især Michel Foucault til genalogisk at kunne træde ind i Lov om konfliktråd og for diskursivt at undersøge legitimeringen af lovbehandlingen. Dette fordi jeg med dette teoretiske afsæt i Foucault vil blive i stand til at udfinde diskursive kampe og institutionelle praksisser som forekom under tilblivelsen af Lov om konfliktråd, ligesom det også empirisk vil blive muligt at diskutere de dertil følgende konsekvenser loven har skabt af ramme for det sociale arbejde (Wæver 2012). Hvis man ifølge Foucault skal lave en diskursanalyse bør alt indenfor, udenfor og omkring emnet gennemgås før en diskursanalyse kan påbegyndes. I dette kapitel vil også det videnskabsteoretiske udgangspunkt blive beskrevet, samt min egen forståelse og brugen af en poststrukturalistisk tilgang, ligesom det også vil blive uddybet, hvordan min videnskabsteoretiske forståelse korresponderer med den praktiske afgrænsning af det diskursive.*

Videnskabsteoretisk afsæt

Når diskurser er med til at definere den verden vi lever i, indeholder denne forståelse også en anerkendelse af, at tingene er mulige at forandre og/eller kan forstås anderledes. Der er altså tale om kontingente størrelser, hvilket i praksis kan betyde, at ved blot at gøre opmærksom på det faktum, at noget er muligt at ændre, vil det kunne inspirere til forandring (Wæver 2012:289ff). Diskursanalysen kan hvile på både et socialkonstruktivistisk såvel som et poststrukturalistisk grundlag, to afsæt hvoraf begge er afsæt som Foucault tages til indtægt for, alt afhængig af hvem som beskriver ham. Mit afsæt i specialet er poststrukturalistisk, hvilket er vigtigt at have for øje, fordi det betyder de grundlæggende præmisser i poststrukturalismen der følger dermed også accepteres (Jørgensen og Phillips 2011:13). Ole Wæver forklarer følgende om Poststrukturalisme "En poststrukturalistisk analyse vil se på, hvad der udelukkes fra et sådant traditionelt fokus, hvordan udelukkelsen finder sted, og hvordan sandheden i en undersøgelse kun er mulig i kraft af begrebsmæssige og dermed politiske operationer, den selv glemmer. Problemet med andres sandheder er typisk ikke, at de er falske, men at de er svar på de spørgsmål, den eksisterende orden lever af at dyrke" (Wæver 2012:292). Denne forståelse betyder at den måde vi forstår på er kontingent, ligesom Foucaults teori om governmentality og diskurs også er kontingente, hvilket i praksis betyder at både identitetsdannelse, sociale relationer, verdensbilleder og forståelser kunne have været anderledes hvis vi fx

var landet i livet på et helt andet kulturelt sted, tidspunkt eller (lokal)samfund. Dette medfører således en uundgåeligt sammenhæng mellem viden og sociale processer, fordi der i poststrukturalismen vil påstås, at det netop er måden hvorpå vi forstår verden på, de sociale processer skabes. Social handlen og viden hænger således uløseligt sammen, ligesom konsekvenserne af de valg og fravalg der gennemføres også hænger samme dermed. Dette speciale lægger sig op ad diskurserne fra 2009 og Lov om konfliktråd, hvilket repræsenterer "en bid af" hvordan lovbehandlingens diskurser endte med at legitimere Loven. Havde den været behandlet i dag eller ti år tidligere ville den muligvis ikke være blevet behandlet med samme resultat, idet den viden og de sociale relationer som fandt sted ved netop denne lovbehandling, på netop dette tidspunkt ikke kan genskabes og derfor defineres poststrukturalistisk som værende kontingent. Afsættet for specialet er poststrukturalistisk, og jeg vil indenfor dette videnskabsteoretiske felt trække på flere teorier, herunder Michel Foucaults *genealogiske* forståelse samt hans *diskursbegreb*. Der vil også blive trukket på Laclau Mouffe, som indenfor både det socialkonstruktivistiske og poststrukturalistiske kan levere diskursværktøjer jeg i mit speciale vil anvende som analyseværktøj.

Poststrukturalisme

Dette speciale vil blandt andet ud fra en diskursanalytisk tilgang undersøge problemformuleringen, fordi diskursanalyse skaber mulighed for at undersøge hvordan kommunikationsprocesser udspiller sig (Jørgensen og Phillips 2011:10). Det sproglige vægtes med stor betydning i diskursteorien, fordi der i denne videnskabsteoretiske forståelse trækkes på strukturalistisk og poststrukturalistisk sprogfilosofi. Dette fordi at det hævdes der via sproget skabes adgang til virkeligheden og at sproget dermed er med til at konstituere både den sociale verden og "virkeligheden". Kompendiet som er genstand for min analyse vil vanskelig kunne underlægges en klassisk sproglig tilgang på det diskursive, idet lovttekster, lovbehandling, ordførertaler og høringsvar alle er sproglige discipliner der er underlagt en særlig struktur, som diskursanalytisk ikke vil tilføre en værdi til besvarelsen af min problemformulering. Derimod er det indholdet, af det som sprogligt leveres, der har min interesse i en diskursanalytisk tilgang. På den måde bliver det ikke spejlinger af virkeligheden jeg finder, men i stedet en repræsentation af det som har været med til at skabe virkeligheden (Jørgensen og Phillips 2011:17). I poststrukturalismen skabes der betydning af tegn i forhold til den sammenhæng de optræder i. Det handler om hvordan ordet opfattes, og i hvilken kontekst det opfattes i. Et ord kan i kraft af sin betydning også betyde det man fortæller noget på en modsat måde, fx kan ordet 'arbejde' og så repræsentere fraværet af 'fritid', på samme måde kan et stort fokus på 'straf' have en indflydelse på resocialisering i kraft af fraværet af italesættelsen deraf. Det betyder dog ikke at ordene bare flyder frit rundt, og at det man taler om understreger fraværet af noget andet, men det har den konsekvens at ord ikke bare kan fikseres i én fast betydning, det skal ses i forhold til den

kontekst ordet er brugt i (Jørgensen og Phillips 2011:20). I poststrukturalismen er man således meget opmærksom på, at strukturer er foranderlige, og at betydningen deraf kan glide i forhold til hinanden. Det skaber et kontingent rum, fordi når tegn ikke har en fast plads, vil det betyde kampe om retten til tegnenes betydning, og dermed forhandlinger om hvordan et sådan et tegn skal konstrueres.

Den erkendelsesmæssige videnskonstruktion i poststrukturalismen fokuserer på hvordan en opfattelse af virkeligheden emergerer, og for mit speciales vedkommende betyder det, at videnskonstruktionen legitimeres til en endeligt vedtaget lov. Med en poststrukturalistisk tilgang er jeg ikke fokuseret på den praksis, der alene lægger sig op ad enten subjektet (dig, mig, borgeren, mennesket osv) eller op af objektet (staten, økonomien, sygdom mfl.) fordi *"...den videnskabelige praksis ikke forankres i hverken subjektet eller objektet, men i rummet mellem dem. Vi har ikke >>helle<< erkendelsesmæssigt i hverken den, der erkender, eller det, der erkendes"* (Wæver 2012:295). En sådan forståelse og tilgang kommer af at mange strukturalister og poststrukturalister er rundet af den såkaldte épistemologie-tradition, der særligt er præget af filosofen Gaston Bachard (1884-1962) hos hvem filosofiens opgave bestod i at reflektere over et givent fagfelt, ved at være nysgerrig på *'Hvordan et fagfelt fungerer som vidensproduktion'*. Derfor har jeg hentet analytiske og teoretiske redskaber fra den franske filosof, Michel Foucault for at blive i stand til at undersøge lovkompendiet og dermed besvare min problemformulering. Dette blandt andet i form af hans genealogiske historieskrivning. Det analyseapparat han tilbyder vil gøre det muligt for mig at anskue, hvordan recidiv blev vægtet i lovbehandlingen for dernæst at teoretisk at diskutere det med *'Sherman & Strang'*¹⁶. Mit udgangspunkt i Foucault er fordi han netop har beskæftiget sig med hvordan styring og dermed også lovrammesættelse påvirker og danner borgere og institutioner over tid. Han har været omkring en lang række emner i sin nysgerrighed på samfundet, herunder også undersøgelser af forståelser for straf, og fordi mit speciale er særligt nysgerrig på hvordan recidiv fik plads i lovbehandlingen finder jeg Foucaults teoriapparat som egnet til at give mig muligheden for at sætte fokus på, hvordan det også kunne have set ud. Når nu videnskabsteorien i det poststrukturalistiske lægger op til en kontingent forståelse af virkeligheden, finder jeg derfor særligt Foucaults perspektiver nyttige til åbne op for de diskursive kampe der legitimerede loven.

Videnskabsteoretiske konsekvenser

Af nogen bliver poststrukturalismen opfattet og behandlet som værende en del af socialkonstruktivismen. Forsimpelt forklaret handler forskellen om brugen af sproget og deraf den diskursive tilgang.

¹⁶ Sherman og Strang vil blive beskrevet yderligere dette kapitel.

"Socialkonstruktivismen ser mellemrummet mellem subjekter og objekter som et komplekst udviklingsfelt af normer, konventioner, sprog og institutioner, der giver de pågældende subjekter og objekter bestemte placeringer. Poststrukturalismen lægger på grund af sin strukturalistiske arv meget mere vægt på, at mening er sprogligt-diskursivt fænomen, og at den præges af indre mekanismer i sit eget felt, dvs. Ikke kun af den sociale kontekst." (Wæver 2012:298). Dette bakker min diskursive tilgang op, men lægger også samtidig et benspænd ind der handler om måden jeg vidensproducerer på. Nogen har en oplevelse af, at med Poststrukturalismen som sit videnskabsteoretiske afsæt er der fri leg, og 'anything goes'. Dette er faktisk med omvendt fortegn, fordi nok er der tale om den mest liberale videnskabsteoretiske tilgang, men det forholder sig omvendt ifølge Wæver. Han forklarer, at skulle man måle en videnskabsteori på hvor hårdt forskningsmiljøet spændes for af regler omkring hvad man må og ikke må, så er poststrukturalismen *"uhyggelig videnskabelig"*. En af de mere flabede konsekvenser kan handle om hvordan ens vidensproduktion forstås af andre, hvortil Wæver skriver med et strukturalistisk glimt i øjet *"Når poststrukturalistiske tekster fremtræder >>frie<<, er det ofte for læsere, der ikke har >>knækket koden<<."* (Wæver 2012:322).

Teoretisk ramme

Foucault har erklæret sig selv som værende en praktisk filosof, der beskæftigede sig med nogle af de nyere videnskaber såsom psykiatrien, psykologien og kriminologien. De bidrag han har leveret til sociologien er mange og det som de fleste nok vil tænke på, når de hører hans navn er magt- og vidensanalyser, governmentality teori og begrebet diskurs (Pedersen 2010:28) Side 28)

Til mit speciale er jeg inspireret af Foucaults filosofiske måde at gå til et samfundsvidenskabeligt problem eller undren. Hans måde at kigge tilbage på erfaringer i historien for at blive klogere på sin samtid, kan bruges til at problematisere et samfundsproblem. For mit vedkommende drejer det sig om en nysgerrighed på hvilke konsekvenser det har for det sociale arbejde, at en indsats blev til et supplement fremfor et alternativ, og til det kan Foucault bidrage med at forstå de måder der blev tænkt og handlet på. Formålet med at have en Foucaultsk indgang er således et stærkt ønske om en bevidstliggørelse samt en refleksion over, hvordan vi forstår konsekvenserne ved den ene løsning(supplement) fremfor den anden(alternativ).

Foucault

Foucault var optaget af hvordan mennesket tænker og hvordan mennesket tænker i forskellig kontekst. Han var således nysgerrig på, hvordan verden var og er blevet ordnet. Konteksten og omstændighederne hvori der handles, ordnes og tænkes er derfor en interessant indgangsvinkel for mig som undersøger, når

jeg søger, at blive klogere på hvordan lovarbejdet i 2009 blev gennemført. Jeg er i min undersøgelsestilgang inspireret af Deans beskrivelser af det at styre og af Foucaults betragtninger på straf når min nysgerrighed rettes i mod hvordan vi som samfund håndterer en gerningsmand. Mitchel Dean, har skrevet bogen, *'Governmentality – Power and rule in modern society'*, og videreudviklet Foucaults begreb af samme navn samt samme fokus på "how", altså "hvordan kan det være". Det er netop "how" jeg tager med mig videre. Lovarbejdet ligger nogle år tilbage, hvorfor det er arkæologien og genealogien der optager mig som undersøger. Disse to størrelser vil der blive redegjort yderligere for i dette kapitel. Som et lille eksempel på hvordan kontekst (genealogien) har en betydning for det som undersøges, kan der fx tages udgangspunkt i Foucaults egen seksualitet. Selvom det for os i dag er det mest naturlige at to forelskede individer lever deres liv sammen uagtet deres køn, var dette ikke en tanke som kunne have forekommet helt automatisk for bare 100 år siden - hvilket er knap så længe siden som Foucault selv kom til verden. På samme måde har måden vi tænker om AIDS ændret sig siden han selv døde af det i 1984. Den medicinske udvikling har påvirket vores opfattelse af sygdommen og den har derfor ikke den skræmmende effekt på folk i dag, som den havde for 30 år siden. Genealogien i Lov om konfliktråd er derfor væsentlig at have for øje, når man er nysgerrig på hvordan loven blev til (og hvilke diskursive kampe der har udspillet sig) og hvordan det opfattes i dag.

Da Foucault i 1975 skrev *'Discipline and punish'* var et af hovedargumenterne, at ledelse/govern er gået fra at lede et folk og håndhæve regler med fysisk afstraffelse til nu i dag at håndhæve love og regler med psykologiske påvirkninger. Hans klassiske eksempel på dette er "det runde fængsel" (Panopticon) hvor der i midten er et tårn med et ukendt antal fangevogtere. Brugen af begrebet Panopticon, der leverede i sin konstruktion en mulighed for, at man med en enkel vagt i et fængsel kunne overskue alle fangerne, eller i en kontekst vi bedre kender, i klasserummet hvor en enkelt underviser har styringen over hele klassen og ved sin tilstedeværelse alene sikrer at eleverne selvleder sig disciplineret gennem undervisningen (Foucault 1977:201).

Ifølge Foucault var kriminelle ikke nogen, som ikke ville fællesskabet, men tværtimod nogen som netop ville fællesskabet, ved at gøre oprør mod "the king". Dette fordi, at folket blev undertrykt af styret, som dengang i 1800-tallet også torturede sit folk, når de overtrådte de regler som styret havde sat op. I takt med at ledelse og styring ændrede form og (den franske) revolutionen fik folket til at kræve sine rettigheder, har opfattelsen af en kriminel også ændret sig. En nøgle ifølge Foucault var at overgangen fra at folket var i mod "The king" sker ved øget overvågning, hvilket medfører self-govern. Eller hvad der også

beskrives som "conduct of conduct" i Mitchel Deans bog om governmentality (Dean 2010:17ff; Foucault 1977:28ff)

"Government is any more or less calculated and rational activity, undertaken by a multiplicity of authorities and agencies, employing a variety of techniques and forms a knowledge, that seeks to shape conduct by working through the desires aspirations, interests and beliefs of various actors for definite but shifting ends and with a diverse set of relatively unpredictable consequences, effects and outcomes."¹⁷ (Dean 2010:18)

Forståelsen er 'conduct of conduct' er derfor, at vi som borgere skal opfatte os selv som selvstændigt tænkende individer med egen frivilje, men i virkeligheden er vi styret til at styre os selv. Denne selvledelse af et folk og afgivelse af suverænitæt fra et styre optager mig i forbindelse med besvarelse af min problemformulering, og en mere teoretisk forståelse mhp anvendelse i en analyse bliver gennemgået under afsnittet med genealogi.

Foucault opfattes af mange, som ham der for alvor fik sat diskursanalysen på det samfundsvidenskabelige landkort. Dette fordi han opfattede sandheden som en diskursiv konstruktion og på den måde ikke fulgte den generelle socialkonstruktionistiske præmis om, at viden er en afspejling af virkeligheden som den præsenterer sig for os. Foucault kan med fordel opdeles i to typer af forfatterskaber som i sidste ende supplerer hinanden mere end de tager afstand til hinanden. Hans tidlige forfatterskab havde en arkæologisk fase som sidenhen blev afløst af hans genealogiske fase (Jørgensen og Phillips 2011:21). I dette speciale har jeg i det forrige kapitel redegjort for min egen poststrukturalistiske tilgang, fordi jeg med en diskursanalytisk tilgang, søger at blive klogere på legitimeringen af lov om konfliktråd fordi loven er med til at danne rammerne for konsekvenserne af sociale strukturer omkring det genoprettende arbejde indenfor det kriminalpræventive felt af det Sociale arbejde. Min samfundsvidenskabelige grundinteresse ligger således i at dekonstruere "Lov om Konfliktråd" med henblik på at teoretisere om hvilke konsekvenser dette så måtte have for den sociale indsats (Jørgensen og Phillips 2011:69). En produktion af viden, fremfor produktionen af mening var noget der særligt optog ham, hvilket nedennævnte definition af Foucault selv også fortæller:

¹⁷ Oversættelse til Dansk fundet: "Styring kan være en hvilken som helst form for kalkuleret og rationel aktivitet. De udføres af en mangfoldighed af autoriteter og organer, benytter sig af en mangfoldighed af teknikker og vidensformer og søger at forme vores adfærd ved at operere gennem vores ønsker, interesser og overbevisninger. Styring udøves med henblik på specifikke, men skiftende mål og har relativt uforudsigelige konsekvenser, effekter og resultater." (Governmentality – Magt og styring i det moderne samfund fra 2006:43 oversat til Dansk af Kasper Villadsen)

”Vi vil kalde en gruppe af ytringer for diskurs i det omfang, de udgår fra den samme diskursive formation [...Diskursen] består af et begrænset antal ytringer, som man kan definere mulighedsbetingelserne for.”

(Foucault 1969:153/1972:117 i (Jørgensen og Phillips 2011:22)

Det er således den diskursive formation (viden) han gerne vil afdække ligesom hans formål også er, at afdække selve strukturen i de vidensregimer, der erklærer sig i stand til at udpege, hvad der måtte være sandt, og hvad der måtte være falsk (Jørgensen og Phillips 2011:22). Denne forståelse gør også, at arkæologien og genealogien kræver, at der skal tages hensyn til tid og rum, hvorfor det er en vigtig pointe, at have øje for den kontekst hvori en diskurs, der undersøges, hersker. Modsat hvad min tidligere profession har som ”fornemmeste opgave”, nemlig en så objektivt som mulig tilgang som muligt, så har Foucaults arkæologi som metode en præmis om, at en diskursanalyse ikke objektivt skal afdække virkeligheden, men derimod er at undersøge *hvordan* virkeligheden skabes, så den ender med at fremstå som en objektiv viden (Jørgensen og Phillips 2011:44). Det er også med denne tilgang jeg ønsker at undersøge de sandheder, som lov om konfliktråd bygger på, fordi jeg på den måde kan blive klogere på hvilke diskurser der er endt(e) med at fremstå som objektiv viden og dermed også hvilke opfattede nødvendigheder der har legitimeret loven.

Begrebet diskurs kan give anledning til forvirring. Både fordi ordet i sig selv opfattes forskelligt afhængigt af kontekst og afsender, hvilket også betyder det anvendes forskelligt. (Jørgensen 2006:6). Foucault var ”ham der fandt på det”, men siden har flere udviklet på det. Meta-mæssigt er det lige præcis det som poststrukturalismens sprogfilosofiske tilgang tager højde for, altså at et ord kan have flere betydninger i sin kontekst, hvorfor dette sammenstød omkring ordets ”rette betydning” bliver en diskurs i diskursen. Der vil i dette kapitel af specialet også blive gennemgået hvordan Ernesto Laclau og Chantal Mouffe har videreudviklet på både diskursbegrebet, men også anvendelsen af begrebet. Dette er dog ikke ensbetydende med, at de følgende analyser slavisk vil blive analyseret ud fra deres begreber. På samme måde som Foucault var en pragmatisk forsker, er jeg en pragmatisk undersøger og derfor meget enig med ham i, at jo flere vinkler og forståelser der bringes i spil, jo bedre mulighed for at blive klogere på den herskende diskurs (og dermed viden) der foreligger i den kontekst som undersøges (Pedersen 2010:28). Jeg har således accepteret at begrebet diskurs både dækker over det diskursive, som det står, når det kan stå alene, men også når det indgår i en kontekst. På den måde bygger ”det der fx siges lige nu” ovenpå hvad der før er både udtalt og nedskrevet. Hvilket jeg forstår som: Uden det der gik forud ville det der

undersøges "lige her og lige nu" ikke have udviklet sig til netop det der undersøges "lige her og lige nu". Kendall & Wickham er i en tekst skrevet af Mølbjerg fra AAU citeret på følgende måde, i forbindelse med at forstå betingelserne for hvordan en hændelse (historisk) er blevet mulig.

"...all it suggests is that we need to describe the various bits and pieces that had to be in place to allow something else to be possible (and note here how this rather careful formulation allows you to avoid even the the remotest suggestion that the emergent event or knowledge or whatever was necessary)."

(Kendall & Wickham, 1999:37 i (Jørgensen 2006:7)

Et eksempel på en sådan udvikling hvor den aktuelle diskurs bygger ovenpå "noget der var", trækkes der på i *Discipline and Punish* (Foucault 1977) hvor Foucault undersøger hvordan kriminalitet kommer til udtryk i sin samtid og hvordan den har udviklet sig.

Genealogien

Specialet har sit afsæt og perspektiv fra genealogien, som for Foucault dannede grundlaget for hans fremtidige metodiske arbejde, siden begyndelsen af 1970'erne. Genealogien blev således en afløser, eller en videreførelse med udbygning, af hans hidtidige arkæologiske søgen efter skjulte eller anonyme regler og normer, i en given vidensforvaltning i sin samtid. I arkæologien har han anvendt fortiden til at belyse nutidens historiske muligheder, og på den måde kommet med forklaringer på, hvordan det kan være vi i dag handler tænker og vurderer som vi gør i vores hverdag. Tankegangen omkring det at være indehaver af "sandheden" er en tankegang som netop spores til netop 'Overvågning af straf', og som i vores samfund ofte kan opfattes som en form for *monopol på sandheden* i vores institutioner (fx uddannelsesinstitutioner og fængsler). Genealogisk fandt han blandt andet at det var borgerskabet, som satte diskursen for fængslerne, hvilket går i tråd med Torben Melchior's beskrivelser af hvordan retsforvaltningen har en indflydelse på strafferetsprocessen og dermed også dens lovbehandling, som for dette speciale er relevant når legitimeringen af 'Lov om konfliktråd' undersøges (Jørgensen 2009:537ff). Genealogisk har Foucault ikke udviklet metoden genealogi i samme detaljegråd som arkæologien, men alligevel har en værktøj i genealogien jeg vil trække frem, når man vil anvende genealogien til at skrive *nutidens historie*. Nutidens forandring er betinget af historien, men afspejler ikke nødvendigvis historiens logik. Deraf skal man være opmærksom på, at historien skrives af "vinderne", hvorfor fortællingen om fortiden vil være præget af dette (Jørgensen 2009:540).

Selve begrebet genalogi har Foucault hentet hos Friederich Nietzsche, som, på samme måde som Foucault, kan være ret svær at placere rent videnskabeligt og dermed også videnskabsteoretisk. I Nietzsches filosofi findes der kun én virkelighed og det er denne verden vi befinder os i. For ham findes det ikke mening eller en sandhed bagved, som vi via fornuften ikke er i stand til at begribe. Simpelt forklaret, der er ikke virkelig sandhed bag diskursen. Således er vi igen tilbage til at selve sproget ikke kan give den eksakte gengivelse af virkeligheden, fordi verden ganske simpelt er kompleks, og lige der er Foucault og Nietzsche altså enige om betingelserne for sproget/diskursen. Jeg finder med denne forståelse af Foucault, at både mit videnskabsteoretiske valg samt valg af teoretiker til indtræden i det diskursive felt, som værende gode valg, sammen med de mere konkrete diskursive værktøjer fra Laclau og Mouffe (Jørgensen 2009:535f). Derfor kunne dette speciale også have taget sig et socialkonstruktivistisk eller socialkonstruktionistisk afsæt, men jeg har altså truffet et bevidst valg om at lægge mig i den poststrukturalistiske videnskabsteori, fordi som jeg tidligere har forklaret om den erkendelsesmæssige vidensproduktion i poststrukturalismen, vil den kunne bidrage med at forstå hvordan loven i sin lovbehandling legitimeredes. Fra Nietzsche har Foucault lånt yderligere tre begreber: *Urkunft*(udspringer), *Herkunft*(herkomst) og *Ensteheung*(opståen). *Urkunft* forkaster Foucault, idet han ikke mener at man kan definere hvorfra noget udspringer. Han kalder det endda "sort magi" at anvende sådanne forklaringer. *Herkunft* kan bruges til at beskrive historiciteten i vores ord og handlinger, hvilket i dette speciale ikke vil optage mit fokus, fordi sproget, som anvendes under en lovbehandling i sin form, er formaliseret fx med regler om hvordan der tales fra talerstolen. Mi fokus vil således alene være på *herkunft*. Derimod finder jeg værktøjet, *Enstehung* interessant, fordi dette begreb kan være med til at beskrive den scene hvor styrkeforhold og konflikter mødes "ansigt-til-ansigt". *Enstehung* er på den måde et resultat af noget, som aldrig færdiggøre. *Enstehung* kan opstå i forbindelse med en uenighed der fx bunder i et politisk stå-sted.

Med hjælp fra fortiden søger genalogien at skrive nutidens historie. Foucault har beskrevet det på følgende vis:

"I would like to write the history of this prison, with all the political Investments of the body that it gathers together in closed architecture. Why? Simply because I am interested in the past? No if one means by that writing a history of the past in terms of the present. Yes if one means writing the history of the present." (Foucault 1977:30f).

Med denne forståelse bliver fortiden i sig selv ikke interessant, men forståelsen af hvad der skete "dengang" influerer på hvordan vi i dag tænker og handler i vores hverdagsliv. Det er på samme måde jeg i

mit speciale med en "historisk" tilgang vil forstå den samtid som i dag er en konsekvens af lovbehandlingen fra 2009. Genealogien kan ikke anvendes som en kausalforklaringsmodel af vores nutidige praksisser, men i stedet give en forklaring på hvad vi i vores samtid tager for givet indenfor et givent felt. En genealogisk tilgang er således en historieskrivning, som søger at problematisere de opfattelser og vidensformer der tages for givet, og som vi dermed risikerer at forholde os ukritisk til. Et eksempel kunne være at vi over tid helt ukritisk har accepteret præmissen for, at rygning i små rum er helt ok (2007)¹⁸, selvom mange ved lovens vedtagelse fandt det pudsigt. Med en genealogisk tilgang vil jeg som undersøger kunne komme med en forklaring på hvilke vidensformer og diskurser der blev taget for givet. Selvom en genealogisk tilgang til 'Lov om konfliktråd' ikke nødvendigvis vil kunne afdække recidivvægtningens virkelige position i lovbehandlingen, så vil en genealogisk analyse afsløre at der ikke findes nødvendigheder i historien, men at der derimod er meget som, på tidspunktet for lovbehandlingen, blev *opfattet som nødvendigt*. Det er netop disse nødvendigheder som de er opfattet på tidspunktet for lovbehandlingen jeg som genealogisk undersøger er nysgerrig på at blive klogere på. Ligesom historieskrivning er underlagt den samtid den skrives i¹⁹ og påvirkes af den samtid, hvor den har sit afsæt, så er også dette speciale påvirket heraf. Mit speciale og den metode jeg har udtænkt til at undersøge min problemformulering med er således også et resultat af en kæde af hændelser der er gået forud. Derfor vil det, på et metaorienteret plan, nærmest også kræve en genealogisk analyse af min tid som studerende for fx at kunne forklare hvordan min metode og dermed mit speciale har udviklet sig til det der endte med at blive afleveret. Jeg opfatter derfor også teori som en størrelse der konstant er i forandring, og derfor er teorien om genealogien fra Foucault i dette speciale, også et produkt af samtiden og af mig som undersøger.

En genealogisk analysetilgang indeholder begreber som, magt, pastoral magt og subjekt. Den pastorale magt udviklede Foucault som begreb og perspektiv, da han først påbegyndte sine genealogiske studier af styringsmentaliteter. Som tidligere beskrevet omkring "conduct of conduct" lidt længere oppe, så handler det om selvledelse, men en selvledelse med 'omsorg' som omdrejningspunkt og med afsæt i en velfungerende velfærdsstat. Ved den pastorale magt er et centralt træk, at magt og viden(diskurs) hænger sammen. De er forbundet på en sådan måde, at "sandheden" (som den gerne vil præsentere sig på vegne af staten) bliver den udøvende magt i kraft af, at den fremstilles som en sandhed omkring individet selv. Dermed sker der en subjektivering ifølge Foucault (Dean 2010:99ff). Et eksempel på en sådan pastoral magt

18 Lov om røgfri miljøer blev i 2007 blandt andet udvidet med §22 stk 1, nr 3: Det kan besluttes, at rygning er tilladt indendørs på små værtshuse og udskænkingssteder, hvor serveringsarealet er under 40 m2.

19 Genealogisk kan det påstås, at SAXOS formuleringer i sin fortælling om Danmarkshistorien havde set meget anderledes ud, var den skrevet i 2017

kan være at der fra Sundhedsstyrelsens side sendes en sandhed afsted: "Seks om dagen" eller "20 minutter med pulsen oppe hver dag" hvilket nu er blevet til begreber og handlinger hos subjektet, der nu ved selvledelse vil gøre det "fornuftige" og dermed spise de seks stykker grønt samt motionere dagligt. På den måde forsøger staten at tvinge et individ til at udvise eget initiativ og handlekraft, hvorfor den enkeltes ansvar for sin sociale situation som fx overvægt, arbejdsløshed i højere grad placeres hos borgeren selv. På den måde "afvikles" ansvaret for hvad der også kan anskues som et samfundsmæssigt problem og dermed er opgaven om sundhed ikke længere et statsligt anliggende. Opgaven med at få den enkelte overvægtige eller arbejdsløse til selv at erkende, acceptere og dermed håndtere problemet er hermed pålagt individet, gennemført med pastoral magt.

Diskursteori

Sproget er diskursteoretisk konstrueret så vi som individer, institutioner, fagfolk mfl. afledt deraf, agerer på en særlig måde. Det bliver et dække for at måden vi benytter sproget på er ud fra et mønster, som er givet i kraft af den situation sproget anvendes i.

"Diskurs er en bestemt måde at tale om og forstå verden (eller et udsnit af verden) på."
(Jørgensen og Phillips 2011:9)

Teoriens grundtanke er, at hverken sociale fænomener eller identiteter har en fast kerne – de er kontingente. Det betyder, at når diskurs skal forstås som en bestemt måde at tale om og forstå sin verden på, vil måden der tales om en social indsats på det kriminalpræventive område, også kunne vise et mønster på hvordan dem som italesætter indsatsen rent faktisk forstår indsatsen. Altså vil måden de omtaler Lov om konfliktråd, afsløre hvilke retfærdigheder de tillægger det at lade to parter møde hinanden på og under hvilke rammer. Sådan et mønster vil ligeledes afsløre hvilken diskursiv retsfølelse der hersker i den situation sproget anvendes i. Det interessante for mig som undersøger bliver derfor at undersøge hvilke herskende diskurser der gør sig gældende i situationen for en given udtalelse, og dertil analysere det sagte/skrevne. Foucaults arbejde er af nogle karakteriseres som antihumanistisk, idet han fremfor at fokusere på hvad mennesker, tænker og/eller siger, så var Foucault mest af alt fokuseret på den praksis hvori det sagte foregik og med det fokuseret på den diskursive hegemoni/magt lige der hvor diskursen blev skabt (i praksis). I det hele taget var Foucault ikke meget for det menneskelige subjekt som analysegenstand, og selv i tekster/fremstillinger hvor forfatteren ikke var tilstede undersøgte Foucault gerne diskursen for diverse systemer, koder, symboler og regler for på den måde at kunne klassificere og

kategorisere en diskurs som værende enten en, sundhedspolitisk diskurs, en kriminologisk diskurs eller en helt tredje diskurskategori (Pedersen 2010:45).

Diskursanalyse udspringer af ideer om at virkeligheden sker igennem sproget og at det dermed er via sproget vi skaber repræsentationer af virkeligheden. Når det er gennem sproget virkeligheden skabes, vil ord blive tillagt forskellige værdier og betydninger alt afhængig af hvem eller hvilke som forholder sig til det. For eksempel kan der tillægges flere betydninger til 'åbent landskab'. Nogen vil tænke på åbne vidder og mulighed for en naturoplevelse, andre vil forstå det som mulighed for at kunne bygge beboelse, en forlystelsespark eller lignende mens det for andre vil repræsentere en udfordring i forbindelse med etablering af nyt vejnet. Derfor vil den diskursive forståelse og dermed også de sociale konsekvenser blive et resultat af de handlinger som udspiller sig. Det er denne forståelse jeg som undersøger også er nysgerrig på at blive klogere på i Lovbehandlingen af 'Lov om konfliktråd' (Jørgensen og Phillips 2011:17ff).

Laclau og Mouffe

Der eksisterer flere diskursteoretiske tilgange, og jeg har til mit speciale udvalgt en diskursteoretisk tilgang som har sit afsæt i Foucault samt Laclau og Mouffes videreudvikling deraf. En diskurs dannes i sin samtid og på baggrund af den tid som gik forud, hvorfor en diskurs er afhængig af den kontekst den skabes i. Der er tale om en konstruktion som aldrig rigtig vil kunne fastslås, fordi sproget det dannes i, grundlæggende er ustabil og konstant i forandring. Udgangspunktet ligger således i den diskursive kamp, hvor der hele tiden vil være forskellige diskurser som kæmper om retten til at have "magten" og derved opnå hegemoni.

Denne genre indenfor diskursanalysen er af Laclau og Mouffe defineret som at undersøge for at et bestemt synspunkt har opnået overherredømmet – hegemoni. Laclau og Mouffe har dermed leveret en metode til at blive klogere på den diskurs, der skaber den sociale verden, som nu vil blive gennemgået.

Da Laclau og Mouffe skrev deres hovedværk i 1985, '*Hegemoni and Socialist Strategy*' hævdede de, at samfundet er umuligt og slet ikke findes, hvilket skal forstås som at samfundet som en objektiv størrelse i sig selv aldrig fuldendes. (Jørgensen og Phillips 2011:50f) Hele deres teori-verden er én kompleks størrelse at gengive i detaljen, hvorfor jeg i det følgende har valgt at inddrage og introducere begreber som jeg i min analyse vil anvende. Derfor er denne gennemgang af Laclau Mouffe langt fra udtømmende fra et teoretisk perspektiv.

I diskursteorien er udgangspunktet at alle objekter og handlinger har en betydning eller en mening og at denne mening er et produkt af historisk specifikke systemer af regler. Det betyder, at i praksis kan Laclau og

Mouffe bruges til, at undersøge de konstruktioner en social handle består af. Det kan således undersøges, hvordan sociale praksisser konstrueres og udfordrer de diskurser som i sidste ende vil konstruere den sociale virkelighed. Laclau og Mouffe forklarer det diskursive med, at alle objekter er diskursobjekter, fordi betydningen af et objekt er betinget af de meninger, der er indeholdt i et socialt konstrueret system. Og meningen er afhængig af et socialt konstrueret system indeholdende regler med betydningsfulde forskelle. Anderledes end Foucault, som sætter et lighedstegn mellem diskurs og viden, forklarer Laclau og Mouffe at 'Diskurs' er et navn for den enkelte og entydige betydningsfase mens 'det diskursive felt' er benævnelsen for alt det der ikke er plads til i den enkelte diskurs (Jørgensen og Phillips 2011:69f). Dermed er en af Laclau og Mouffes hovedteser, at diskurser er flydende og at entydig betydning dermed vanskeligt kan fastslås, hvorfor det hele tiden vil være op til mig som undersøger, at forstå de kampe som definerer samfundet og identiteterne og dermed også hvilke konsekvenser det kan føre med sig.

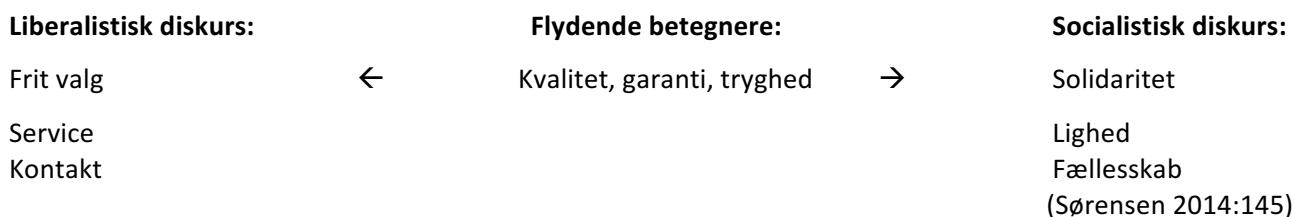
Det er med Laclau og Mouffes diskursteori den diskursive kamp sættes i fokus, hvilket netop er hvad jeg i min analyse skal bruge dem til. På den måde kan jeg undersøge de kampe som hver især repræsenterer en bestemt måde at tale om eller forstå en social verden blandt ved at zoome ind på, hvorledes henholdsvis offer og/eller gerningsperson omtales og i hvilken kontekst (Jørgensen og Phillips 2011). Diskursteorien hos Laclau og Mouffe konstruerer således det sociale og den virkelighed det sociale udspiller sig i, hvilket ligger i tråd med den poststrukturalistiske tanke om, at diskurser er konstituerende for det sociale. Dette dialektiske forhold hvor "den ene er afhængig af den anden og omvendt" kan bidrage til flere nuancer i analysen, fordi der således både kan søges efter forklaringer på forandringer og eller forventede konsekvenser på de anvendte diskurser i kompendiet, 'Lov om konfliktråd' (Jørgensen og Phillips 2011).

Nodalpunkter, ækvivalenskæder og flydende betegne

Poststrukturalisme er et socialt fænomen, som via konflikter og sammenstød betydningsstrukturer bliver både fastlagt og udfordret, alt imens det sociale rum diskursivt forhandles. Jeg trækker poststrukturalismen ind her for at forklare hvordan det igennem italesættelse og *artikulation*, kan have indflydelse på diskursens konstruktion. En konstruktion som ifølge Laclau og Mouffe består af *elementer* og *momenter* og som er en måde at kunne definere det der ønskes at "sige noget om". Et element er ikke (endnu) fikseret i nogen fast diskurs, og har dermed ikke nogen entydig betydning, hvor et moment derimod artikuleres indenfor en diskurs, indenfor hvilken den er sammensat af flere elementer (Jørgensen og Phillips 2011:36). Det ord eller emne som en diskurs etableres omkring er af Laclau og Mouffe i den diskursive organisering kaldt for et knude tegn, forstået på den måde at knude tegnet bliver et samlingspunkt hvor andre tegn/ord

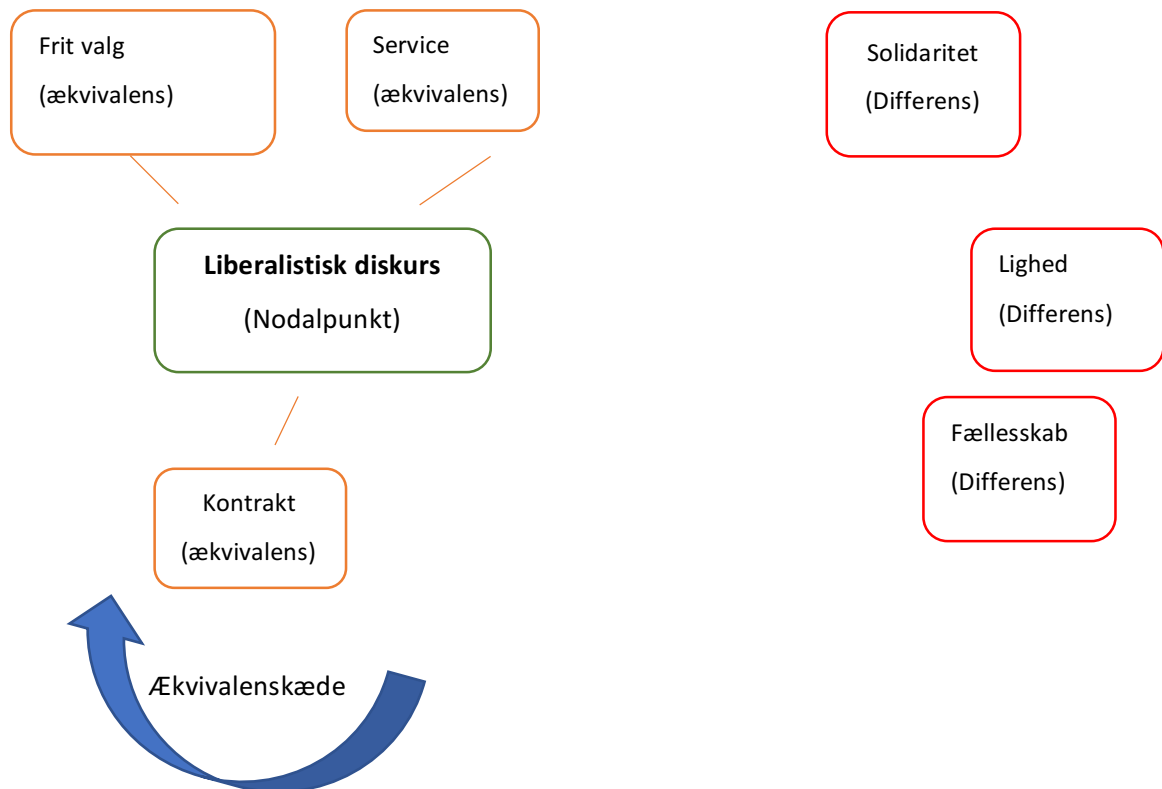
ordner sig omkring og får sin betydning ud fra (jf. figur 4.1). Knudepunktet indeholder følgende betegnelser: Nodalpunkter, mesterbetegnere og myter. Disse tre betegnelser anvendes i praksis til at organisere en diskurs, fx vil et nodalpunkt organisere diskursen (fx 'velfærd') og en mesterbetegner vil organisere identiteten (fx 'kontanthjælpsmodtager') og myten vil organisere det (sociale) rum (fx 'Samfundet' eller 'Vesten') og dermed vil alle begreberne henvise til knudetegn og give det betydning (Jørgensen og Phillips 2011:63). Når begreber organiserer sig omkring et nodalpunkt vil denne organisering dermed fiksere diskursen. Derfor bliver et nodalpunkt i første omgang gerne defineret ud af en flydende betegner, fordi elementet i sig selv er særligt svær at fiksere. Dette fordi flydende betegnere (i begyndelsen) er åbne for indhold, og dermed bliver diskurserne (de diskursive kampe) også motiverede for at give de flydende betegnere indhold (Jørgensen og Phillips 2011:39).

Figur 4.1

Som et generelt eksempel på en flydende betegner, der har været igennem en indholdspåvirkning, kan begrebet *velfærdsstat* bruges som eksempel. Da begrebet opstod havde det i sig selv ikke meget tyngde eller substans, men siden den først så dagens lys har denne flydende betegner udviklet sig til at være blevet et nodalpunkt i en politisk diskurs. Som et andet konkret eksempel på en flydende betegner (fra dette speciale) kan nævnes, 'ansvar' eller 'ansvarlighed'. Disse som en flydende betegner fordi ordet i sig selv ikke fortæller noget om "hvordan" denne ansvarlighed skal forstås, det vil derimod være op til de omkringliggende delelementer. Flydende betegnere er således (og evt. i sin spæde begyndelse) abstrakte plusord som kan høre til overalt. (Humanisme, retfærdighed, tolerance, fornuftig). Et nodalpunkt kan således i sin indledende fase starte ud som en flydende betegner, fordi den ikke fået skabt mening før dens betydning forstås via delelementerne, som tilsammen kaldes ækivalænskæden.

Figur 4.2

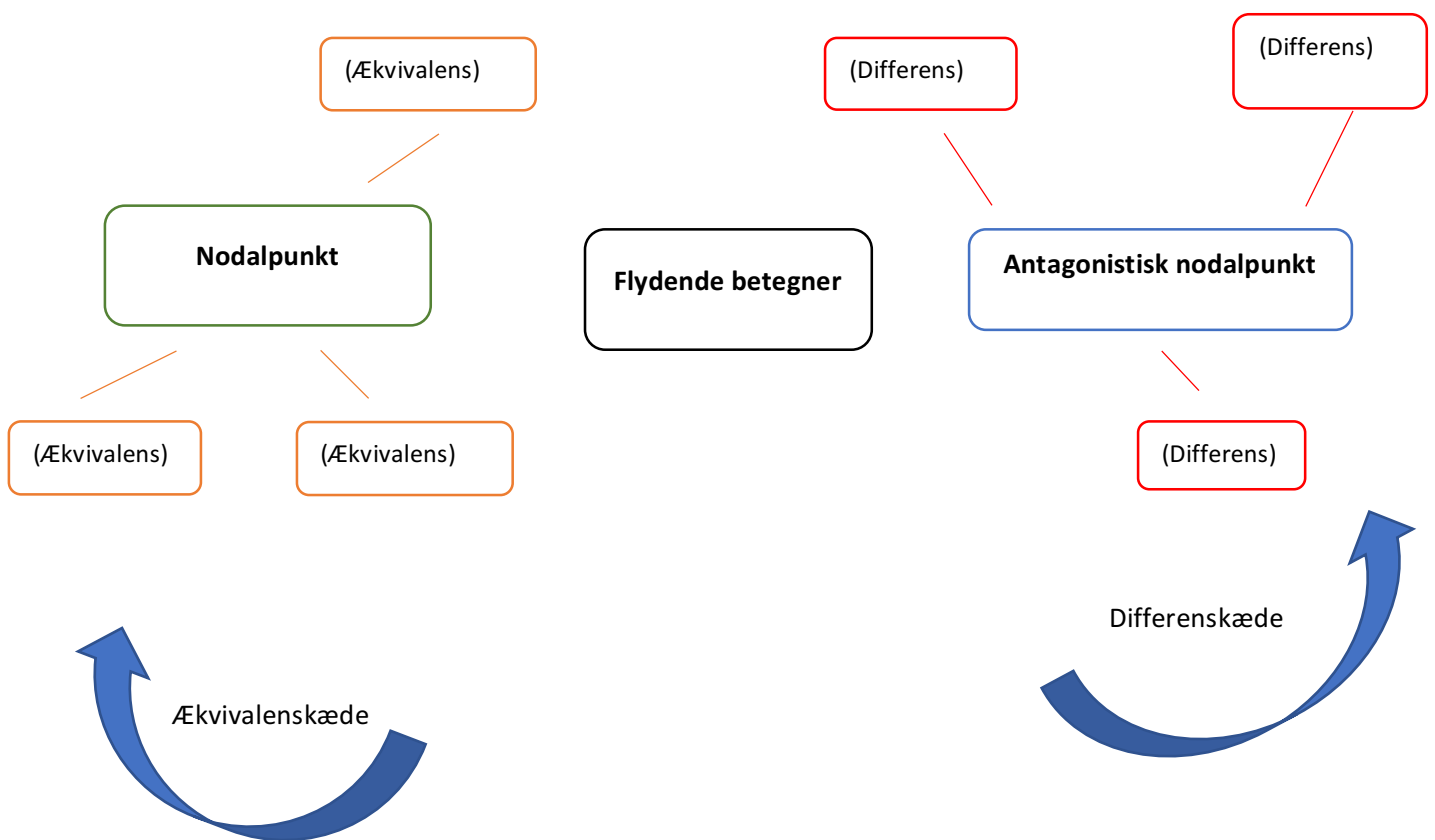
Nodalpunktet skal dermed forstås igennem de omkringliggende beskrivelser og ord og på den måde får nodalpunktet sin betydning i forholdet mellem de omkringliggende tegn – ækvivalenskæden. Relationen mellem nodalpunkt og kæde skaber således indholdet og betydningsuniverset, ligesom deres forhold også vil udtrykke en forskel kaldet, differens (Sørensen 2014:147). Med en teoretisk diskurstilgang som netop gennemgået, bliver diskurs et forsøg på at udpege betydninger og forstå tegnenes glidninger i forhold til hinanden for på den måde at skabe et billede af en (for øjeblikket) entydighed. Når elementer er flertydige og deres mening (endnu) ikke er fikseret kan diskursbegrebet karikeret genformuleres til, at en diskurs vil forsøge at samle del-elementer til momenter, reducere flertydigheder og dermed indsnævre betydningsglidninger så man til sidst står tilbage med et moment, som har et gennemskueligt budskab. Denne diskurstilgang suppleres med at momenterne efterfølgende ”håndteres” med begreberne Hegemoni og antagonisme.

Hegemoni og antagonismer

Når en diskurs opfattes som kontingent og som kontingent i den virkelighed den udspiller sig i opstår der et behov for både en form for hierarki og grænsedefinition. Til det anvendes begreberne, *Antagonisme* og

Hegemoni. Antagonisme er diskursteoriens begreb for konflikt og antagonisme hjælper med at konstruere grænser for diskursen. Derfor finder man antagonismer, når diskurser støder sammen. Dette sammenstød af diskurser kan dog opløses hvis der sker en *hegemonisk* intervention, hvilket betyder at en kraft vil forsøge at skabe stabilitet i diskursen. Stabiliteten opstår når den ene diskurs har "sejret" over den anden, og konflikten er således overstået. Supplerende bør det nævnes, at ønsker man at argumentere sig ud af, at en diskurs er hegemonisk, så kan dette gøres ved 'artikulere' flere elementer ind i sit element for på den måde hele tiden at redefinere elementerne i sit moment (Jørgensen og Phillips 2011:60ff).

Figur 4.3

På den måde bliver en opbygning af en diskurs hegemonisk og dermed et resultat af en artikulation. Dette fordi uden en artikulation af elementerne vil en hegemonisk diskurs ikke kunne etableres.

Udover at bruge ovenbeskrevne diskursteoretiske anskuelser samt filosofiske betragtninger af genealogien, fordi den kan fortælle noget om de brud der er foregået samt diskursteoretiske tilgang til at håndtere en analyse af de diskursive kampe. Så vil dette kapitel også kort blive suppleret med udvalgte resultater og tanker fra Restorative Justice mhp. at implementere nogle af disse resultater og betragtninger fra

Restorative Justice i min analyse. Dette fordi, når udgangspunktet for specialet handler om implementering af politik og vedtagelse af en lov, finder jeg det særligt fordelagtigt at kunne inddrage anden og supplerende teori til at fuldende analysen i en praksisrelateret sfære. Derfor vil der blive inddraget understøttende viden fra fx forskningsprojekter der omhandler konfliktråd, ligesom Nils Christies teoretiske forståelse af begrebet, Restorative Justice bliver inddraget. Dertil vil udvalgte resultater fra Sherman og Strangs "*The evidence*" supplere, fordi de teoretisk skal anvendes til at kunne fastholde perspektivet og mulighederne for at skabe rammerne for det sociale arbejde. Og slutteligt i dette kapitel vil også udvalgte resultater fra Britta Kyvsgaards rapport fra 2016 blive gennemgået. Dermed vil der løbende i analysen blive diskuteret hvordan (recidiv) *potentialet* for 'Lov om konfliktråd' i sin egenskab af et supplement, tilbyder gerningspersoner og dermed undersøge de diskursive kampe som har legitimeret loven. Dette for at give en forståelse for hvordan vægtningen af recidiv i lovbehandlingen blev til det resultat vi kender i dag. Resten af kapitlet er således en appetizer på den Restorative Justice jeg vil folde yderligere ud i mine analytiske nedslagspunkter i lovbehandlingen af 'Lov om konfliktråd'.

Restorative Justice

Indenfor det kriminalpræventive felt og den genoprettende tilgang, har jeg allerede gennemgået to af de toneangivende teoretikere, som har sat kursen indenfor Restorative Justice, nemlig Howard Zehr og Nils Christie, ligesom jeg også har været kort omkring både Heather Strang og Lawrence Sherman. Både Christie og Zehr har begge leveret forklaringer og definitioner på begrebet Restorative Justice - et kompas, hvis man vil følge Zehrs måde at forklare begrebets brug på. Til dette kompas vil jeg nu tilføje yderligere fra Nils Christie, den nordiske konfliktrådsfader samt idemanden bag fortællingen, '*Konflikt som eiendom*' (1977), Sherman & Strang, fordi de kan bidrage med at forstå hvordan vægtningen af recidiv i Lov om konfliktråd påvirker potentialet for det kriminalitetsforebyggende sociale arbejde og slutteligt Britta Kyvsgaard og udvalgte resultater fra hendes forskningsrapport fra 2016, '*Evalueringen af konfliktrådet*'.

Når Restorative Justice er et opgør med retfærdighedsforståelsen og retsopfattelsen i lovmæssig forstand, er det fordi den flytter konflikten mellem to eller flere parter ud af retssalen og tilbage mellem de konfliktende parter. En sådan tilgang giver muligheden for, at to parter i en konflikt kan mødes og tage ejerskabet på konflikten tilbage og i fællesskab finde en løsning på at genskabe den ubalance en gerningsmand har forårsaget. Denne betragtning hos Christie bunder i en af hans beskrivelser af hvordan "organiseret tyveri" udført af staten foregår hver gang en forbrydelse stilles for en dommer. Jeg er på den måde meget enig med kriminologen, Nils Christie i, at en konflikt kan betragtes som en ejendom der

fratages de involverede parter, når myndighederne overtager en konflikt i form af en straffesag. Han siger *"Kjernepunktet i en kriminalsak er at prosessen er overført fra en konflikt mellem konkrete parter til en konflikt mellom en av parterne og staten"* (Christie 1977:116). Han forklarer videre om hvordan der over tid i retssamfundet er sket to væsentlige ting. Den ene er at begge parter nu repræsenteres og det næste er, at offeret eller den forurettede om man vil, nu repræsenteres af staten. Det er på den måde den forurettede bliver en dobbelt-taber. Først ved at være udsat for et overgreb af en gerningsmand og derefter igen ved at blive udsat for et overgreb af staten, når den fratager den forurettede muligheden for selv at deltage i "sin egen sag". Denne fratagelse kalder Nils Christie også for et professionelt tyveri og konflikten bliver på den måde til juristernes ejendom (Christie 1977:118). *"Det er konflikten selv som repræsenterer den mest interessante stjålne eiendommen, ikke de eiendeler som oprindeligt ble tatt fra offeret, eller git tilbake til ham. I samfundet vi lever i, er det bedre bevendt med eiendom enn med erkjente konflikter. Men de siste er av langt større værdi"* (Christie 1977:122). Denne større værdi er det lykkes Nils Christie, at overbevise det norske retssamfund om bør prioriteres, hvorfor han også er kendt som faderen til de norske konfliktråd, som vi herhjemme i Danmark lader os inspirere af. Da han skrev artiklen, *"Konflikt som eiendom"* i 1977 fik han udfoldet et mulig potentiale for med denne metode også at reducere recidiv. *"Jeg baserer ikke mit resonnement på noen tro på at et merpersonliggjort møte mellom gjerningsmann og offer vil føre til noe redusert tilbakefall. Kanskje ville det bli resultatet"* (Christie 1977:125). Dermed teoriserer Christie allerede over hvilke potentielle positive konsekvenser, der kan ligge i at omtænke retssystemet og kom med konkrete forslag til en omtænkning af straffesystemet som vi kender det.

Ligesom Vibeke Vindeløv så skelner Sherman og Strang mellem en straffende retfærdighed og en genoprettende retfærdig. De kalder det henhv Restorative Justice og Criminal Justice. Denne skelnen mellem Restorative Justice og criminal Justice benytter de til at kunne sammenligne sager fra strafferetssystemet, straffende retfærdighed og et alternativ til det strafferetslige system. Deraf blandt andet sociale indsatser i form af hvad dette speciale har taget sit udgangspunkt i, nemlig restorative Justice. Ifølge Sherman og Strang er en vigtig opgave og motivation som er defineret af en kriminolog ved navn, Tony F Marshall, *"to influence policy-makers so that they all take full account of the need for restorative justice"* (Marshall 1999:9). Hertil deres rapport, *"The evidence"* er blevet et indspark på scenen for Restorative forskning og dermed også *policy makers*. En rapport indeholdende hvad der i evidenshierarkiet forstås som det "tungeste skyts", når forskningsresultater præsenteres, nemlig RCT-resultater. De indsamlede resultater fra randomiserede kontrollerede Restorative Justice -forsøg (RCT) og samlede dem i et overblik i deres rapport *"Restorative Justice: The evidence"* (Herefter benævnt *"The evidence"*).

Det review som Heather Strang og Lawrence Sherman har gennemført, har alene inkluderet studier i deres rapport, som jf. 'University og Maryland's Scientific scale'²⁰ har været på niveau 4 eller 5. Dette fordi, at på lavere niveau-vurdering anså man studierne resultater som værende uden intern validitet. Man har fra University of Maryland således elimineret de studier, hvor kausalkæden har forekommet usikker, og man således har sået tvivl om at det fundne "Y" reelt var en konsekvens af det påståede "X". Rapporten fra Sherman og Strang finder, at i tilfælde med alvorlige kriminalitet versus mindre alvorlig kriminalitet, at Restorative Justice –metoder i kraft af fx conference-indsatser, har bedre effekt i sager med personfarligkriminalitet versus berigelseskriminalitet. I sager der alene har handlet om vold, har der fx ikke i noget tilfælde været en stigning i recidiv. Tværtimod har RJ-indsatser som alternativ i forbindelser med vold fundet, at have op i mod halveret tallet for recidiv (Kyvsgaard m.fl. 2015; Sherman og Strang 2007). Således har rapporten, "The evidence" heller ikke et bredt indhold, fordi de fleste af de inddragede resultater i deres rapport enten er RCT-forsøg eller studier, der har indeholdt en kontrolgruppe. Denne rapport har også i Kyvsgaards evaluering en stor vægtning, og derfor har rapporten fra 2007 også min opmærksomhed i forbindelse med undersøgelsen af legitimeringen af lov om konfliktråd som et supplement.

I evalueringen af konfliktråd fra 2016, støttet af midler fra Trygfonden, anerkender Britta Kyvsgaard allerede i sin indledning Nils Christie for at have været en foregangsmand og fortaler for alternative konfliktløsninger. Formålet med forskningsprojektet og rapporten herom, har været *"...at kortlægge brugen af konfliktråd i Danmark i perioden efter 1. januar 2010, og at undersøge den mulige kriminalpræventive effekt."* Ligesom det også undersøges *"...om de gerningspersoner, der har ønsket at deltage i konfliktråd, og som rent faktisk har gjort det, i mindre eller højere grad falder tilbage til ny kriminalitet"* (Kyvsgaard 2016:4). Denne evaluering skiller sig således ud blandt de foregående der er lavet (Se Figur 2.1 Skematisk overblik over "konfliktråds historie"), fordi ingen af de foregående evalueringer har omfattet spørgsmål og fokus på, om det for gerningspersonerne, efter deltagelse i et konfliktråd, har haft en kriminalpræventiv effekt. Kyvsgaard anlægger i sin undersøgelse og evaluering af recidiveffekten flere perspektiver, og trække på statistiske resultater ved at inddele de deltagende i henholdsvis en målgruppe og en kontrolgruppe. Der er arbejdet med to observationsperioder, en periode på et år, og en anden periode på to år. Kontrolgruppen er som tidligere nævnt, gerningsmænd, som allerede har samtykket til konfliktråd, men som blev aflyst og målgruppen eller eksperimentalgruppen, som Kyvsgaard benævner den, indeholder de gerningsmænd, som rent faktisk deltog i konfliktråd. Herefter målte Kyvsgaard på om der havde været tilbagefald til kriminalitet. Her fandt hun, at der ikke var den store forskel på de to grupper

²⁰ En skala som går fra level 1 -5, og som har underinddelinger på hvert level, herunder RCT som er ranked som den med størst intern validitet.

Figur 4.4

Tabel 13. Andel recidivister i eksperimental- og kontrolgruppen ved forskellige recidivkriterier samt det gennemsnitlige antal forhold i observationsperioden. Etårig observationsperiode.

	Eksperimentalgruppe	Kontrolgruppe
Recidiv overhovedet	29 %	27 %
Recidiv til straffelovsovertrædelse	11 %	11 %
Recidiv til frihedsstraf/foranstaltning	9 %	8 %
Gennemsnitlige antal forhold	0,64	0,57

(Kvysgaard 2016:26)

Bemærk straffelovsovertrædelsen som over den etårige observationsperiode er identisk med om man som gerningsmand enten har, eller ikke har deltaget i et konfliktråd - suppleret sin straffesag. Nedenstående tabel viser samme set up, men over en to-årig observationsperiode. Heller ikke her er der signifikante forskelle på om, man som gerningsmand har deltaget i et konfliktråd som supplement til sin straffesag eller ej.

Figur 4.5

Tabel 16. Andel recidivister i eksperimental- og kontrolgruppen ved forskellige recidivkriterier samt det gennemsnitlige antal forhold i observationsperioden. Toårig observationsperiode.

	Eksperimentalgruppe	Kontrolgruppe
Recidiv overhovedet	46 %	44 %
Recidiv til straffelovsovertrædelser	23 %	21 %
Recidiv til frihedsstraf/foranstaltning	20 %	17 %
Gennemsnitlige antal forhold	1,9	1,6

(Kvysgaard 2016:28)

Justitsministeriets Forskningskontor har med denne rapport, evaluering af konfliktråd, ikke kunne påvise nogen positive effekter i relation til recidiv for gerningsmænd, som takker ja til at deltage i konfliktråd.

Kritik af valgte teori

Den udfordring der ligger i at diskurser er åbne for forandringer og således er kontingente, er en klassisk kritik. Sådan helt filosofisk og historisk er det problematisk hvis AL viden historisk set, er socialt konstrueret og sandheden således blot ender med at blive en diskursiv størrelse, fremfor et vidnesbyrd om virkeligheden. Det er derfor vigtigt, at være opmærksom på, at jeg som undersøger selv er en del af en diskurs og samtidig holder for øje, at når verden er diskursivt konstrueret bliver resultatet en idealistisk udgave af virkeligheden med afsæt i mig som undersøger, uagtet der med al kraft kæmpes for at være så objektiv som mulig (Jørgensen og Phillips 2011). En anden kritik der kan rettes i mod en diskursiv tilgang, kan være at der med en kontingent anerkendelse af virkeligheden vil være nogle som vil hævde det er en uholdbar undersøgelse der ganske simpelt ikke kan stoles på.

I forhold til mit bevidste valg om at inddrage Restorative Justice, Nils Christie samt Lawrence Sherman og Heather Strang kan en kritik af dette tilvalg ligge i at begrebet Restorative Justice i sig selv indeholder utrolig mange udgaver, indsatser, forståelser og anvendelsesmuligheder. Så mange at det vil være umuligt blot at liste indholdet på en kategori op hvori de forskellige tilgange om alene benævnelserne "mediation", "mægler", "upartisk" eller "Neutral" mødeleder vil udfordre den praktiske verden, såvel som den akademiske. I betænkning 1501 anerkendes det, at mægling og mediation er en svær størrelse at definere *"Mægling og mediation findes i mange forskellige varianter, og der er i litteratur og teori om konfliktmægling, mægling og mediation ikke enighed om en generel definition af disse begreber."* (Justitsministeriets udvalg om konfliktråd 2008). I et godkendt first draft til et kapitel i en bog²¹, som udgives primo 2018, har jeg af forfatteren, Katrine Barnekow fået lov til at læse og referere dertil. Hun har skrevet blandt andet, at Restorative Justice kan variere i en grad så det i sidste ende ikke længere vil give mening at sammenligne indsatserne. Der vil ikke længere være tale om at sammenligne "pærer med bananer", men i stedet være tale om en stor skål med blandet fugt og grønt. Hun agiterer derfor for en styrkelse i feltet med debat og fokus på relevante terminologier og grænserne for disse terminologier i forskningsfeltet, Restorative Justice. Jeg vil derfor ikke som undersøger påstå, at mit tilvalg af Sherman og Strang var det eneste rigtige, men begrundet i at Kyvsgaard i sin rapport fra 2016 også henviser til dem, har jeg valgt at læne mig op ad dette, for ikke at ende med en "frugtskål" af Restorative Justice-metoder.

²¹ Kapitlet er en del af en større udgivelse, som skrives i forbindelse med "Nordic Network for Mediation Research". Første draft er godkendt og i review proces. Bogens titel er endnu ukendt. Udgivelsesdatoen forventes ultimo 2017/primo 2018.

Når Bjarke Viskum i 'Ret og Politik' i et forord til Nils Christies "*konflikt som eiendom*" skriver, vedrørende årsagen til at nogle handlinger diskursivt er endt med at blive defineret som kriminelle, lyder det for mig som om Christie og Foucault er helt på bølgelængde. "*.....straffesystemet er et magtinstrument for den herskende klasse, hvormed den kan kontrollere dem, der ellers ville have grebet forstyrrende ind i samfundets produktivitet*" (Viskum 2014:177). Mit tydelige valg omkring ikke at lægge skjul på min egen Restorative Justice tilgang til feltet samt et bevidst poststrukturalistisk afsæt vil sammen med bevidstheden om det kontingente, der er indeholdt i det sociale arbejde kunne fortælle noget om potentialet for det recidiverende sociale arbejde. Det sociale arbejde, som i en lovbehandling synes at være forsvundet? Mit speciale vil således ikke være en udtømmende genealogisk analyse, hvilket ifølge Foucault faktisk er den eneste måde der egentlig bør analyseres genealogisk. Mit speciale vil i form af en analyse af lovbehandlingsmaterialet, repræsenterer en lille del af en i øvrigt kontingent sfære. Denne erkendelse er essentiel fordi specialet i dette tilfælde vanskeligt kan imødekomme at indeholde ALT der måtte findes i og omkring lovbehandlingen i feltet til diskursanalyserne. Således opmuntret om mit teoretiske afsæt i Foucaults samt udvalgte perspektiver på Restorative Justice inden analysestrategien vil blive gennemgået.

KAPITEL 5

Analysestrategi

Dette kapitel vil bidrage med en beskrivelse af hvorledes jeg har udviklet og udtænkt en tre-trins-raket af en analysestrategi. En strategi, som først og i første trin har karakter af at være et "rugbrødværktøj", som kvantitativt først og fremmest skal bidrage med et overblik og dernæst til trin to, som på baggrund af "rugbrødværktøjet" skal føre til diskursanalysen. På sidste trin og simultant med trin to, vil lovbehandlingen møde forskningsfeltet. Slutteligt vil der i analysestrategien også blive skitseret en operationalisering af problemformuleringen.

For at kunne besvare min problemformulerings første led, og dermed forstå, hvordan man i lovbehandlingen har vægtet recidiv, fik jeg den ide, at tilgå min analyse i tre trin. Det første trin, som er et "hurtigt" kvantitativt blik på udvalgte afsnit af kompendiet for Lov om konfliktråd', fordi jeg forestiller mig at ved en simpel optælling af emneord vedrørende henholdsvis gerningsmand og offer, kan skabe et billede af hvor tyngden på fokusset i lovarbejdet muligvis har ligget. Første trin vil således bestå af udvalgte ords hyppighed, som kvantificeres og siden skal bruges til at skabe overblik og et indblik i de diskursive kampe lovbehandlingen indeholder. Til at skabe dette overblik har det ikke været muligt at lave digitale Ctrl+F – søgninger i hele lovkompendiet, idet der er tale om en samling af skannede dokumenter. Det har dog været muligt at søge enkelte af dokumenterne, som er en del af det samlede kompendie, frem via folketingets arkiv. Dette var gældende for ordførertalerne alene samt et par "ligegyldige"²² følgebrev. Derfor er der ikke foretaget såkaldte 'automatiske' tekstsøgninger på udvalgte ord i kompendiet. Kompendiet blev ganske simpelt læst igennem utallige gange, markeret med en farve for derefter at være blevet talt op. Formålet med en kvantificering er, at få et overblik over hvordan vægtningen af henholdsvis gerningsmand og offer er omtalt i lovbehandlingen.

På baggrund af kvantificeringen og identificeringen af udvalgte ord, vil dette indblik blive brugt som vej ind i en diskursanalyse, der skal gøre mig som undersøger klogere på, hvordan de diskursive kampe har udspillet sig. Kampe som endte med at ligge til grund for lovens endelige tilblivelse dens legitimering og dermed også dens virke i dag i 2017. Slutteligt på trin tre vil udvalgte kampe blive holdt op i mod evidensbaseret

²² Ligegyldige, fordi de i sig selv ikke indeholder noget der har med indholdet af lovmaterialet at gøre, idet følgebrevene alene henviser til medsendt materiale. Materiale, som enten ikke var digitalt tilgængeligt for en Ctrl+F-søgning eller bare slet ikke var tilgængeligt på ft.dk mere.

forskning på området hvor jeg blandt andet vil støtte mig til Nils Christie og særligt hans artikel om *'Konflikt som eiendom'*, Britta Kyvsgaard og særligt hendes *'Evaluering af konfliktråd'* samt Sherman og Strang og deres *"Restorative Justice: The evidence"*.

Oversigt over operationalisering og analysestrategi

Trin 1:

Kvantificering af udvalgte ords hyppighed, som herefter sættes ind i et skema for at skabe overblik.

Trin 2:

Ækvivalens kæder og diskursive kampe udfindes og analyseres (Laclau Mouffe) med en genealogisk tilgang med fokus på *'opfattede nødvendigheder'*

Trin 3:

Den diskursive kampe diskuteres herefter op i mod evidensbaseret Restorative Justice-teori for at forstå hvordan vægtningen af recidiv i lovbehandlingen og loven har af indflydelse på det sociale arbejde, og dermed vægtningen af recidiv.

Trin 1 vil stå for sig selv, mens trin 3+4 vil være sammenhængende

Arbejdsspørgsmål	Begreber og nedslag	Operationalisering
Trin 1	Offerperspektiv Gerningsmandsperspektiv Recidiv	Det vil blive kvantificeret i skema hvornår der henhv. er fokus på gerningsmanden og forurettede For på den måde at afdække fokuset på recidiv. → Samlet overblik over vægtningen ud fra et princip om at med en kvantificering vil en vægtning træde tydeligere frem.
Trin 2+3 Hvilke genealogisk opfattede nødvendigheder har haft indflydelse på lovbehandlingen og dermed indflydelse på vægtningen af recidiv. Hvordan har de diskursive kampe rammesat det sociale arbejde	Diskursive kampe Straffende retfærdighed versus en genoprettende retfærdighed	Ud fra de teoretiske diskursbegreber undersøges det hvilke værdier der er de herskende i lov arbejdet, når der tales om recidiv. Værdier, legitimering samt opfattede nødvendigheder holdes herefter op i mod forskning og Restorative Justice teori.

Det første trin fungerer som et værktøj, for mig som undersøger, til at få "åbnet dåsen" og dermed påbegynde min egentlige analyse. Inspirationen til at kvantificere er afledt af en tanke om at imødekomme den stigende interesse for at alting efterhånden skal kvantificeres, så det kan måles og vejes i tråd med New Public Management tilgangen. I trin to er der fokus på at gøre brug af *nodalpunkter* og *ækvivalenskæder* som både udfindes på baggrund af førnævnte kvantificeret tilgang, men også via utrolig mange gennemlæsninger. Dette for at give mig som undersøger et billede af hvilke udvalgte ord som oftest er blevet anvendt og fordi jeg med dette overblik vil udfinde nodalpunkterne mere systematisk. Slutteligt i trin tre vil diskursanalysen som tidligere nævnt, få tilføjet den evidensbaseret teori som i et kontingent poststrukturalistisk afsæt vil være meningsfuldt at diskutere med henblik på at besvare problemformuleringen, *Hvordan har lovbehandlingen af 'lov nr. 467 af 12. juni 2009 om konfliktråd i anledning af en strafbar handling' vægtet recidiv og hvilke diskursive kampe har legitimeret lovens virke.*

Mit speciale vil på baggrund af ovenstående analysestrategi således *ikke* kunne udgive sig for at være en *komplet* analyse af hele feltet, og bagefter blive anklaget for at have konkluderet generelt. Ikke desto mindre vil min analyse komme med en konklusion på med hvilke *opfattede nødvendigheder* lovbehandlingen af Lov om konfliktråd har vægtet recidiv og dermed rammesat det sociale arbejde der er rettet imod resocialiseringen. Altså i det hele taget legitimeringen af rammerne for det sociale arbejde der ligger indenfor det kriminalpræventive felt, som arbejder direkte med straffelovsovertrædelser der falder indenfor rammerne for konfliktråd i Danmark.

KAPITEL 6 - ANALYSE

*I dette kapitel vil kompendiet, 'Lov nr. 467 af 12. juni 2009 om konfliktråd i anledning af en strafbar handling' blive analyseret ved hjælp af netop gennemgåede og udvalgte teorier og parallelt dermed vil problemformulering, **Hvordan har lovbehandlingen af lov nr. 467 2009 vægtet recidiv og hvilke diskursive kampe har herved legitimeret lovens virke** samt dertilhørende arbejdsspørgsmål blive besvaret.*

Analyse – trin 1

Første trin i analysen vil kvantitativt beskrive, hvordan lovbehandlingens perspektiv på henholdsvis gerningsmand og forurettede fordeler sig i forhold til hinanden. Dette for at skabe et overblik over materialet, men også fordi, med en kvantificeret tilgang vil materialet fragmenteres i mindre bider, som for mig som undersøger vil blive enklere at overskue. Dermed også en hjælp til at overskue samt udfinde kompendiets nodalpunkter, som vil blive analyseret i næste trin. Denne første del af analysen bidrager således med en kvantitativ forståelse af hvordan vægtningen af udvalgte ord i kompendiet viser sig.

Rådet som i oktober 2008 bestod af 12 personer og som udfærdigede Betænkning om konfliktråd, 1501/2008, fremsatte anbefalingerne der i sidste ende blev til Lovforslag L158. L158 som efter behandling på Christiansborg blev vedtaget som 'Lov nr. 467 af 12. juni 2009 om konfliktråd i anledning af en strafbar handling'. Anbefalingen vedrørende konfliktråd i Danmark som et supplement versus et alternativ var tæt. 7 ud af de 12 medlemmer anbefalede loven skulle blive til et supplement og 5 ud af 12 anbefalede et alternativ til straf (Justitsministeriets udvalg om konfliktråd 2008:13). For at forstå hvordan vægtningen af recidiv i lovbehandlingen af lov om konfliktråd foregik, har jeg sammenkoblet gerningsmanden samt perspektivet om den genoprettende retfærdighed. Som Vindeløv, tidligere har været anvendt til at forklare, kan der anlægges disse to perspektiver på det sociale arbejde indenfor det kriminalpræventivt arbejde, en genoprettende retfærdighed og en straffende retfærdighed. Uden endnu at undersøge nærmere under hvilke omstændigheder ordene optræder har jeg alligevel tilladt mig at koble ordet "gerningsmand" i forbindelse med perspektivet genoprettende retfærdighed, fordi jeg har en forventning om at det må optræde i sammenhæng med hinanden, og fordi en kvantificering af ordet recidiv alene synes for simpelt.

Figur 6.1 - Kvantificering af udvalgte ord

	Forurettet	Offer	Voldsoffer	Voldtægtsoffer	Trafikdræbte	Gerningsmand	Sigtede	Tiltalte	Dømte	Unge lovovertræder	Recidiv	Alternativ (til straf)	Supplement (til straf)	Forurettet (I ALT)	Gerningsmand (I ALT)
Bemærkninger til L158 s. 3-31	151	3	1	1	0	194	2	8	1	9	2	17	9	156	214
Skrf. Fremsættelse af L158 s. 32-33	9	0	0	0	0	9	0	0	0	0	0	0	1	9	9
Høringssvar *	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1. behandling s. 81-103	14	15	2	0	0	55	0	1	2	0	2	6	9	31	58
REUS ²³ , spm 1-23 s. 102-151	35	6	0	0	1	45	0	7	1	0	0	11	1	42	53
REUS, betænkning inkl. ændringsforslag. s. 152-157	11	14	1	0	0	30	0	3	0	1	1	19	7	26	34
2. behandling s. 164-165	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3. behandling s. 166-167	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
I ALT (DOK.: XXX)											5	53	17	264	368

*) Høringssvar indgår ikke i skemaet.

Skemaet viser hvordan kompendiet har otte hoveddele, *Bemærkninger til lovforslaget, L158, Høringssvar, 1. Lovbehandling, retsudvalgets spørgsmål til ministeren, Retsudvalgets betænkning, 2. Behandling og slutteligt 3. Behandling*. Noget af indholdet gentages. Blandt andet gentages en oversigt over spørgsmål og svar til ministeren. Høringssvarene er bevidst ikke anført i skemaet. Det er de ikke fordi en del af høringssvarene blot indeholder en tilkendegivelse af at man tilslutter sig betænkningen, og ikke yderligere. Derudover vil en samlet optælling over indgivene høringssvar heller ikke give mening, idet de er selvstændige tilkendegivelser og ikke en del af en helhed i form af fx en fælles debat, som 1. Behandlingen i folketingsalen er det, eller som en del af de 23 spørgsmål der er stillet fra Retsudvalgets side til justitsministeren.

²³ REUS: Retsudvalget

I bemærkninger til loven anvendes utrolig mange forskellige ord omkring henholdsvis den forurettede part og den forurettende part. Som udgangspunkt er det ordet 'forurettet' og 'gerningsmand' som bruges om de to konflikterende parter, men brugen af fx dømte, sigtede og tiltalte, vidner om at afsenderen har konfliktråd som supplement på sinde, fordi de med dette sprogvvalg allerede indikerer at gerningspersonen skal i retten (sigtede/tiltalte) eller har været i retten (dømte). Bemærkningerne underbygger således den anbefaling om konfliktråd som et supplement, fremfor et alternativ til den almindelige strafferetslige proces vi kender. Med afsæt i at loven overvejende har et offerhensyn havde jeg med et umiddelbart Foucaults tilbageblik en forventning om at tyngden på ordene ville være i retning af 'forurettet', 'offer' fremfor 'gerningsmand'.

Skemaet viser at der er blevet agiteret en del, både for og i mod loven som et alternativ, hvilket særligt under bemærkninger til loven og i spørgsmålene til justitsministeren fra retsudvalget er tydeligt. Ord og beskrivelser, der henvender sig gerningsmanden nævnes væsentligt flere gange i forhold til 'forurettede' og ord der henvender sig dertil. I Kyvsgaard evaluering har hun lagt op til at en af forklaringerne på hvorfor konfliktråd ikke har en effekt på recidiv kan forklares med at loven overvejende har et offerperspektiv. Dog betyder det ikke at antallet af gange 'gerningsmand' er nævnt flere end forurettede reelt fortæller noget om under hvilke omstændigheder og sammenhænge de nævnes i. Et fravær af noget kan også i visse tilfælde være en tilstedeværelse af det modsatte. Som i eksemplet fra afsnittet om poststrukturalismen kan et overvæld af benævnelser af ordet, gerningsmand fx understrege fraværet af fokus på et offer og omvendt. Hvorfor det bør ses og forstås i forhold til den kontekst det optræder i. Dertil bemærkes det at 'recidiv' ikke nævnes mange gange. Vægtningen af recidiv var oprindeligt motivationen for skemaet, fordi jeg med en optælling af ordet, ville danne mig et billede af hvor meget fokus der var på recidiv i lovbehandlingen. Der er blevet "talt" overraskende lidt om recidiv, ud fra et kvantificeret overblik. Skemaet er således en deskriptiv kvantificering, som ikke efterlader mig som undersøger med et reelt kvantificeret overblik over kompendiet, som jeg vurderer til alene ikke kan forklare vægtningen af recidiv. Dog har overblikket givet et billede af sprogbruget omkring henholdsvis gerningsmand og forurettede.

Figur 6.2 – Sammenligning af eget ordforbrug

	Forurettet	Offer	Voldsoffer	Voldtægtsoffer	Trafikdræbte	Gerningsmand	Sigtede	Tiltalte	Dømte	Unge lovovertræder	Recidiv	Alternativ (til straf)	Supplement (til straf)	Forurettet (I ALT)	Gerningsmand (I ALT)	
Speciale (kap. 1-5)	3	35	0	0	0	52	1	0	3	0	74	13	15	38	56	
I ALT (DOK.: XXX)											5	53	17	264	368	
	Forhold Speciale 1:1,47					Forhold Kompendie 1:1,39										

Skemaet som illustreres med figur 6.1 fandt jeg interessant, at sammenligne med en kvantificering af eget speciale-indhold (se figur 6.2). Dette fordi specialet ikke er skrevet med denne plan på forhånd om, at en optælling af egne ord i specialet kunne gennemføres. Denne tanke opstod i forbindelse med at den optalte data fra kompendiet skulle føres ind i specialet, hvorfor resultatet må kunne påstås at være uden alt for stor bias-påvirkning af mig selv som undersøger. Jeg har ikke talt ordene i analysen med i optællingen af mit eget speciale, idet denne optælling ville være påvirket af kompendiets indhold. Forholdet mellem henholdsvis gerningsmand og offer i lovkompendiet sammenlignet med forholdet i mit speciale viser tallene at forholdet mellem 'forurettede' og 'gerningsmand' i kompendiet er 1:1,39 og i mit speciale, 1:1,47, hvilket i forhold til hinanden ikke har den store forskel. Det bemærkes desuden at 'alternativ' nævnes væsentligt mere i lovbehandlingen end 'supplement'.

Opsummering

Såfremt skemaet alene kunne berettiges at bruges til at besvare den del af problemformuleringen, som lægger sig op ad 'vægtet recidiv', ville resultatet være, at det at recidiv slet ikke blev vægtet. Dette fordi 'recidiv' alene kun blev nævnt fem gange i løbet af hele lovbehandlingen, hvoraf de to er foregået i forbindelse med 1. Behandlingen og verbalt fremstillet i folketingsalen, mens de tre andre er forekommet i det skriftlige materiale i henholdsvis bemærkninger til loven samt spørgsmål til Justitsministeren. I en opsummering på trin 1, må jeg desværre sige, at der ikke rigtig er nogen værdi i at kvantificere udvalgte ord med det formål alene at kunne sige noget om en tendens eller en vægtning, fordi uden de dertilhørende forklaringer ordene hører hjemme i, har de ikke nogen betydning. Mit forsøg på at imødekomme en NPM-kvantificering tilfører altså ikke den værdi som først antaget. Dette kunne jeg med

min forståelse for diskursteorien, allerede have sagt mig selv. Altså at ordene først får en mening i den kontekst de indgår i, men øvelsen fandt jeg givtig, fordi måske kunne noget have overrasket mig og modsat, så har kvantificeringen, for mig, nu fungeret som en løftestang, eller en dåseåbner, om man vil, ind i kompendiet. For at kunne fortælle noget om og undersøge lovmaterialet for det, der skal bruges til at besvare min problemformulering med, vil jeg derfor gå videre til trin 2+3, som nærmere vil kunne undersøge hvilke *opfattede nødvendigheder* der har haft indflydelse på lovbehandlingen, *legitimeringen* og dermed også de diskursive kampe som har været med til at rammesætte det sociale arbejde der lægger sig indenfor arbejdet med 'lov om konfliktråd'.

Analyse – trin 2+3

På baggrund af den kvantificerede tilgang fra trin 1, vil de diskursive kampe, der har legitimeret lovindholdet af 'Lov nr. 467 af 12. juni 2009 om konfliktråd i anledning af en strafbar handling' blive analyseret og udvalgte diskursive kampe vil simultant og teoretisk foreholdes Restorative Justice perspektivet, for at afdække hvordan vægtningen af recidiv, legitimeringen af lovens virke og dermed rammerne for det sociale arbejde har udspillet sig i et makroperspektiv. Hele analysen tager sit udgangspunkt i det samlede kompendie indeholdende behandlingen af loven (Justitsministeriet 2009a). Relevant forskning og litteratur vil således løbende blive inddraget i analysen under vejledning og med inspiration fra Foucaults genealogiske tilgang. Fordi med denne tilgang vil nutidens historie kunne forstås. Der vil slutteligt inden konklusionen være en oversigt, som skal give et overblik, indeholdende nogle af de (del-)elementer analysen har udfundet.

Overordnet har der således siden 2009 været en forståelse af, at den danske udgave af et konfliktråd har været recidivforebyggende, men reelt har forskningsrapporten, evaluering af konfliktråd, fra 2016, vist at det danske konfliktråd ikke har haft nogen påvirkning af om en gerningsmand som har deltaget i et konfliktråd, vil begå ny kriminalitet eller ej. Rapporten har ikke undersøgt om andre positive effekter er afledt af at deltage i et konfliktråd, men dette lægges der op til, at en sådan undersøgelse muligvis snart er undervejs "Det skal understreges, at selv om der ikke i denne undersøgelse har kunnet påvise en tydelig kriminalpræventiv effekt af, at gerningspersoner deltager i konfliktråd, så betyder det ikke, at deltagelse i konfliktråd ikke har eller kan have andre positive og vigtige værdier. Her tænkes ikke mindst på offeret, som kan have glæde af at deltage i konfliktråd i sin bearbejdning af den krænkelse, vedkommende har været udsat for. Denne side af sagen vil forhåbentlig kunne belyses i en senere undersøgelse" (Kylvsgaard 2016:33). Der er således i en evaluering blevet målt effekten af recidiv, ligesom der i kølvandet på det

negative resultat planlægges en undersøgelse der vil belyse offerets oplevelse af at deltage i konfliktråd. I forhold til andre mulige positive effekter vi allerede kender til. I evalueringen fra CASA kunne det blandt andet læses, at *"Tidligere evalueringer af konfliktråd viser, at gerningsperson og forurettet er tilfredse med deltagelsen og udbyttet af konfliktråd, og at selve mæglingen i konfliktråd med mægler fungerer tilfredsstillende."* (Hansen 2012:22) Hvilket fortæller at en anden vinkel på et konfliktråd også har været, det værdimæssige og den gode oplevelse, det sociale arbejde også leverer.

Erfaringer udenfor Danmark

Det er naturligvis fordelagtigt at hente inspiration og erfaringer fra andre lande som ligner Danmark, når en ny lov skal vedtages. Derfor har rådet i betænkningen naturligt nok kigget mod de andre nordiske lande *"Der findes også i andre nordiske lande (Norge, Sverige og Finland) forskellige landsdækkende ordninger med konfliktråd i bl.a. straffesager. Selv om der efter det oplyste kun i begrænset omfang er udarbejdet egentlige evalueringsrapporter om disse ordninger, synes erfaringer også i de nordiske lande generelt positive"* (Justitsministeriet 2009a). Erfaringerne synes generelt positive, men egentlige effektevalueringer har rådet ikke inddraget mere specifikt. Rådet der har skabt betænkningen loven er bygget på, har noteret sig følgende i forbindelse med erfaringer fra Norge: *"I 2006 og 2007 blev der henholdsvis behandlet 4521 og 4513 straffesager i konfliktråd i Norge."* (Justitsministeriet 2009a). Disse tal er naturligvis ikke direkte sammenlignelige med konfliktrådstallene herhjemme i Danmark. Alligevel vil jeg tillade mig at trække en lille sammenligning. Dette fordi vi på mange områder ligner hinanden samfundsmæssigt, og derfor ikke er ude i at sammenligne to samfundssammensætninger der ligger langt fra hinanden, hvilket fx er ville være tilfældet når en sammenligning mellem en residualt velfærdssamfund og et skandinaviske velfærdssamfund gennemføres. Ydermere tillader jeg mig også at trække denne sammenligning mellem antal konfliktråd i henholdsvis Danmark og Norge, fordi jf. verdensbankens hjemmeside, kan det læses, at der over de seneste dekader i Norge har været et indbyggertal på knap en halv million færre end i Danmark. Norge gennemfører altså ca. 4500 konfliktråd årligt mens vi herhjemme siden 2010 årligt har ligget på mellem 5-700 konfliktråd årligt (Rigspolitiet: Sekretariat for Konfliktråd m.fl. u.å.). Hvis formålet med Lov om konfliktråd blandt andet er, at arbejde mod at færre gerningsmænd gentager sin kriminalitet, og en forståelse af, at forebygge gentagelse af kriminalitet kan ske via konfliktråd, kan det alene afledt af antal gennemførte konfliktråd antages at være en succes med så mange gennemførte konfliktråd som muligt. Antallet af gennemførte konfliktråd *kan* have en indflydelse og effekt på arbejdet med recidiv. En effekt, som det også tidligere er beskrevet i specialet, af Kyvsgaard i 2016 blev konstateret uden effekt i Danmark i sin nuværende form. På den anden side har rådet heller ikke lagt skjul på, at *"Efter flertallets opfattelse er*

et stort antal gennemførte konfliktråd imidlertid ikke nødvendigvis i sig selv et succeskriterium, og hertil kommer, at der efter flertallets opfattelse er en række væsentlige hensyn, som taler imod at indføre en ordning med konfliktråd som alternativ til straf, jf. nærmere nedenfor.” (Justitsministeriets udvalg om konfliktråd 2008:109). Det kan således forstås som, at rådet har haft udfordringer og diskursive kampe omkring perspektivet på, hvordan recidiv bør håndteres og efter hvilke kriterier. Balancen for rådet vakler derfor mellem at indføre en ordning som et alternativ til straf versus et målbart succeskriterie, der fx kan relatere sig til antallet af gennemførte konfliktråd. Flertalsopfattelsen, som vi allerede kender i dag, blev på daværende tidspunkt en anbefaling af et supplement til straf. En af begrundelserne som skal findes i, at på baggrund af et råd som har søgt at underbygge sine anbefalinger bedst muligt, på det foreliggende anbefalede et supplement til straf. *Der foreligger endnu ingen nyere evalueringer af den norske konfliktrådsordning, ligesom der ikke foreligger recidivundersøgelser vedrørende de gerningsmænd, der har deltaget i konfliktråd i Norge. Der forventes imidlertid at foreligge en evalueringsrapport i december 2009.*” (Justitsministeriets udvalg om konfliktråd 2008:55). Denne rapport fra Norge ville i midlertidig ligge udenfor tidsrammen for rådets færdiggørelse af betænkningen. I betænkningen er også noteret at Finland har konfliktrådserfaring ved lov siden 2006 og konkrete forsøg siden 1983 (Justitsministeriets udvalg om konfliktråd 2008:63). Men også her, henvises der til, at der afventes et forskningsresultat (*Empirical research with regard to Restorative Justice in Finland*) (Justitsministeriets udvalg om konfliktråd 2008:70). Der er ved søgninger i Betænkning 1501 om konfliktråd og kildehenvisningerne dertil, ikke fundet man har benyttet sig af RCT-resultaterne fra *“The evidence”*. Det er også fundet at betænkningen i sin form, som den ligger tilgængelig fra justitsministeriets side, enten ikke indeholder en litteraturliste²⁴, eller har *“mistet”* den. Søges der på Sherman og Strang i betænkning 1508 *‘Indsatsen mod ungdomskriminalitet’*, en betænkning som blev udgivet samme år som lovbehandlingen af *‘Lov om konfliktråd’* blev lovbehandlet, og som overvejende har samme Restorative Justice fokus, som betænkning om lov om konfliktråd har det, findes der i betænkning 1508 tre henvisninger til Sherman/Strang, hvoraf den ene netop er til *“The evidence”* fra 2007.

Selvom der er kigget mod nord og andre velfærdssamfund, som ligner os, kan det alligevel godt med et solidt afsæt i genealogien, undre mig som undersøger, at der fx ikke er inddraget undersøgelser, erfaringer og effektmålinger fra andre velfærdssamfund, uagtet deres anderledes sammensætning i kraft af fx et konservativt, residualt velfærdssamfund. Eller endda helt alternativt, erfaringer fra hvordan man løser det i

²⁴ Fra side 146-153 er siderne blanke. Der er forsøgt at skaffe klarhed over de blanke sider, men intet tyder på der er et tillæg tilgængeligt med hvad jeg opfatter som manglende sider. (Senest søgt på den 26. Maj 2017: <http://www.statensnet.dk/betaenkninger/vis.cgi?nummer=1501-2008>)

fx Tanzania. I forarbejdet og dermed i betænkningen har jeg ikke kunnet finde noget som viser inddragelse af "The evidence", som indeholder konkrete RCT-resultater af Restorative Justice-indsatser i forskellige udformninger, ligesom jeg heller ikke har kunnet finde det modsatte. Forskningsoversigten, kunne have været et supplerende bidrag, fremfor de afventende rapporter fra henholdsvis Norge og Finland.

Stort ansvar

I bemærkninger til lovforslaget kan det læses at, *"Lovforslaget bygger på betænkning nr. 1501/2008 om konfliktråd fra Udvalget om konfliktråd (herefter betænkningen) og svarer i vidt omfang til udvalgets lovudkast. Hvis lovforslaget vedtages, vil den landsdækkende konfliktrådsordning som udgangspunkt blive tilrettelagt i overensstemmelse med udvalgets overvejelser og anbefalinger."* (Justitsministeriet 2009b:4). Det betyder at de anbefalinger som rådet har indført i betænkningen bærer et stort ansvar. Det forarbejde som udvalget har lagt i udarbejdelsen af betænkningen er derfor af stor betydning for hvilken retning lovbehandlingen senere gennemgik og blev vedtaget efter. Anbefalingen fra Rådet findes i midlertidigt ikke overleveret med stor overbevisning, fordi flertallet for anbefalingen for supplement ikke har været overbevisende (7 mod 5). Ikke desto mindre dannede denne lille overvægt af fortalere for et supplement fremfor et alternativ, en form for monopol på sandheden, som igennem hele lovbehandlingen fastholdte sin tyngde.

Der blev fra Justitsministeriet sendt 26 høringsanmodninger²⁵ afsted i forbindelse med forarbejdet til lovbehandlingen. Ud af de 26 er der fem som jf. kompendiet ikke har sendt en besvarelse tilbage og ud af de 21 som er tilbage, har to af indstandserne været repræsenteret ved rådet. Overordnet er der stor tilslutning til en konfliktrådsordning i Danmark, og også her tilslutter flertallet sig Rådets anbefaling om, at konfliktrådet skal være et supplement til straf fremfor et alternativ. Fra Østre- og Vestre Landsret samt byretterne tilslutter man sig rådets anbefaling uden yderligere kommentarer omkring deres vue på et supplement fremfor et alternativ. Rigsadvokaten, som også tilslutter sig et supplement tilføjer i sit høringssvar at *"...spørgsmålet om straf som udgangspunkt må anses for at være et anliggende mellem staten og den pågældende gerningsmand"* (Justitsministeriet 2009a:42+50f). Rigsadvokaten understreger hermed det som Christie beskriver som "juristtjuveri" (Christie 1977:254). Det at opfatte straf og dermed også håndtering af en konflikt som værende et statsanliggende ved denne udtalelse, er en opfattet

²⁵ Det bemærkes at der i kompendiet vedrørende høringssvarene fra side 35 – 80 er sket en fejl i rækkefølgen af siderne. Side 43 er blevet byttet rundt med side 44.

nødvendighed, viser det mig som undersøger. En opfattet nødvendighed og samtidig også en tradition, som kan være vanskelig at påvirke.

Et eksempel på det store ansvar der følger med en lovbehandling kan blandt andet læses i høringsoverblikket. I Justitsministeriets høringsoverblik tages Joan Søstrene overordnet til indtægt for først og fremmest at tilslutte sig flertallets anbefaling om straf som et supplement og dernæst også til indtægt for, at de anser det for nødvendigt at den nye lov vil indeholde en forpligtelse til at *"...vejlede forurettede om konsekvenserne ved at deltage i konfliktråd, så den forurettede ved at gerningsmandens deltagelse i konfliktråd kan indgå som en formildende omstændighed i forbindelse med straffastættelsen under en senere straffesag."* (Justitsministeriet 2009a). Vejledningen er som udgangspunkt en flydende betegnelse og neutral i sig selv, men sat sammen med en ækvivalenskæde om af at vejledningen lægger sig op ad vigtigheden om at en forurettet bliver vejledt om gerningsmandens mulighed for nedsat sin straf ved deltagelse i et konfliktråd. Således bliver kæden ladet med en forståelse om at vejledningen af forurettede handler om den forurettedes position i forhold til gerningsmanden. Dette perspektiv på, at gerningsmanden, af Joan søstrene forstås som at forsoningen mellem de to parter ikke vægter tungere end, at gerningsmanden kan få en "fordel" med nedsat straf. Denne forståelse er i midlertidigt ikke samme som opnås når Joan søstrenes samlede hørings svar gennemlæses, fordi der kan det blandt andet også læses, hvordan de kun er afvisende overfor konfliktråd som supplement i de sagskategorier de selv beskæftiger sig med (Voldtægt, vold i parforhold) og faktisk er åbne overfor konfliktråd som et alternativ. Følger man igen Nils Christie i denne forståelse, synes Joan søstrene at være enig med ham i, at ikke alt bør genoprettes til det det var. I visse tilfælde skal der en forandring til. En sådan vægtning af Joans Søstrenes hørings svar fra JM' side i forbindelse med udfærdigelsen af høringsoversigten, kan have indflydelse på politikernes videre behandling af loven og dermed også legitimeringen af loven. Nogle politikere har måske ikke mulighed for at læse det overordnede materialet inden første lov behandling, og er alligevel pålagt både at skulle på talerstolen for slutteligt tage stilling til at stemme enten for eller i mod lovforslaget. Dette kan illustreres her, hvor Karsten Nonbo (V) er på talerstolen under 1. Behandling af L158 udtaler: *"Jeg hørte også ordføreren sige, at konfliktråd kunne ligge før domsafsigelsen, men hvorfor skulle det egentlig det, vil jeg sarkastisk spørge, hvis der er minimumsstraf, for så er det jo sådan, at konfliktråd er én ting, straf er noget andet, og konfliktråd kan ikke formilde straf, hvis der er minimumsstraf. Det skal jeg have ordførerens udlægning af."* (Justitsministeriet 2009a:95). Idet lovforslaget indeholder mulighed for formildende omstændigheder for gerningsmandens straf, såfremt gerningsmanden deltager i et konfliktråd, må dette konfliktråd jo nødvendigvis afholdes INDEN dommen afsiges. Det kan derfor i praksis for en lovbehandling have konsekvenser for om et forslag stemmes for eller til forkastelse, såfremt materialet ikke er korrekt

fremført for politikerne, som står for den endelige behandling på Christiansborg og politikerne dermed alene har ajourført sig via oversigter og sammendrag. Dette stiller således særligt skærpede forventninger og krav til dem som udfærdiger disse skitser. Dette fordi i sidste ende vil forarbejdet være med til at legitimere loven i sin vedtagne version.

I tillæg til behandlingen af L 158, blev der i retsudvalgets betænkning (Justitsministeriet 2009a) stillet tre ændringsforslag af et mindretal²⁶, hvoraf det første omhandlede en forsøgsordning som alternativ til straf (§01) i tillæg til det ordinære L158 (supplement til straf) samt to forslag omhandlede brugen af information fra et konfliktråd i et efterfølgende retsmøde (§02 samt §03). Ifølge bemærkninger til forslaget siges der følgende *"Konfliktråd som supplement til en sædvanlig straffesag er nu godt og positivt evalueret og hvis lovforslaget vedtages etableres der en permanent og landsdækkende ordning med konfliktråd som et supplement til en sædvanlig straffesag"* (Justitsministeriet 2009a) Til forslag §01, argumenterede Flemming Balvig (medl. af rådet) for at daværende erfaringer fra Finland viste *"at jo yngre gerningsmændene er, når de deltager i konfliktråd, jo større indflydelse har konfliktmægling for gerningsmændenes recidiv"* (Justitsministeriet 2009a) hvortil mindretallet videre argumenterede for, at *"Forslaget om at gøre konfliktråd til et alternativ til straf, vil holde den unge kriminelle ude af retssystemet samtidig med, at der gennem konfliktrådet hurtigt vil kunne findes en løsning, hvorved den unge bliver holdt ansvarlig for sine handlinger, og selv indgår som en del af løsningen på at genoprette den skade, han eller hun har forårsaget"* (Justitsministeriet 2009a). Lovforslaget fra mindretallet havde følgende ordlyd

">>§ 01. Der iværksættes en forsøgsordning med mægling i konfliktråd, som et alternativ til kortere ubetingede frihedsstraffe eller andre retsfølger af den strafbare handling for gerningsmænd på op til 17 år<<." (Justitsministeriet 2009a)

Det illustreres her, hvordan der argumenteres for at fokus på gerningsmanden handler om omstændighederne for hvordan en gerningsmand ansvarliggøres. Begrebet 'recidiv' og beskrivelsen, 'genoprette' præsenteres her i et forsøg på at argumentere en alternativ version af Restorative Justice ind i det allerede etablerede L 158. De tre lovforslag blev alle forkastet ved behandling i folketingsalen.

Ovenstående ændringsforslag blev forkastet med stemmerne

For: 47, imod: 55 og hverken for eller i mod: 0.

²⁶ Et mindretal indstillede forslag §01 til vedtagelse ved afstemning. Mindretallet i udvalget blev beskrevet: S, SF, RV, EL og Simon Emil Ammitzbøll (UFG) (Justitsministeriet 2009a)

Håb og ansvarlighed

I 2009, under lovbehandlingen, blev der talt om strengere straffe, ligesom det også gør det i dag og som jeg tidligere har nævnt eksempler på vores nuværende Justitsminister særligt er fokuseret på. Under 1. Behandling har Line Barfoed (EL) en kort bemærkning *"Jeg kan simpelthen ikke forstå, hvad det er, Dansk Folkeparti er bange for, og hvordan man kan mene, at en gerningsmand kan udnytte en bestemt straf i forhold til en anden. Det har jeg svært ved at forstå"*(Justitsministeriet 2009a:94) Hertil argumenterede Marlene Harpsøe (DF) for at straf spiller netop spiller en vigtig rolle *"for at sikre os, at en gerningsmand ikke kan udnytte sin egen deltagelse i konfliktråd til at få en mildere straf, end vedkommende ellers ville have fået. Det vil vi gerne have klarlagt en gang for alle, og når det så er klarlagt, tager Dansk Folkeparti stilling til, om vi endelig vil sige ja eller nej til det lovforslag, som vi behandler her."*(Justitsministeriet 2009a:93). Hermed støder to modsatrettede punkter sammen og kampen om hvem der har det hegemoniske argument finder aldrig sin plads mellem de to. Sammenstødet kan genealogisk beskrives som "Enstehung" (opståen). Et sammenstød der er sket på baggrund af styrkeforholdet og konflikten. Det er altså lige her hvor kræfterne mødtes "ansigt til ansigt" set i et genealogisk perspektiv.

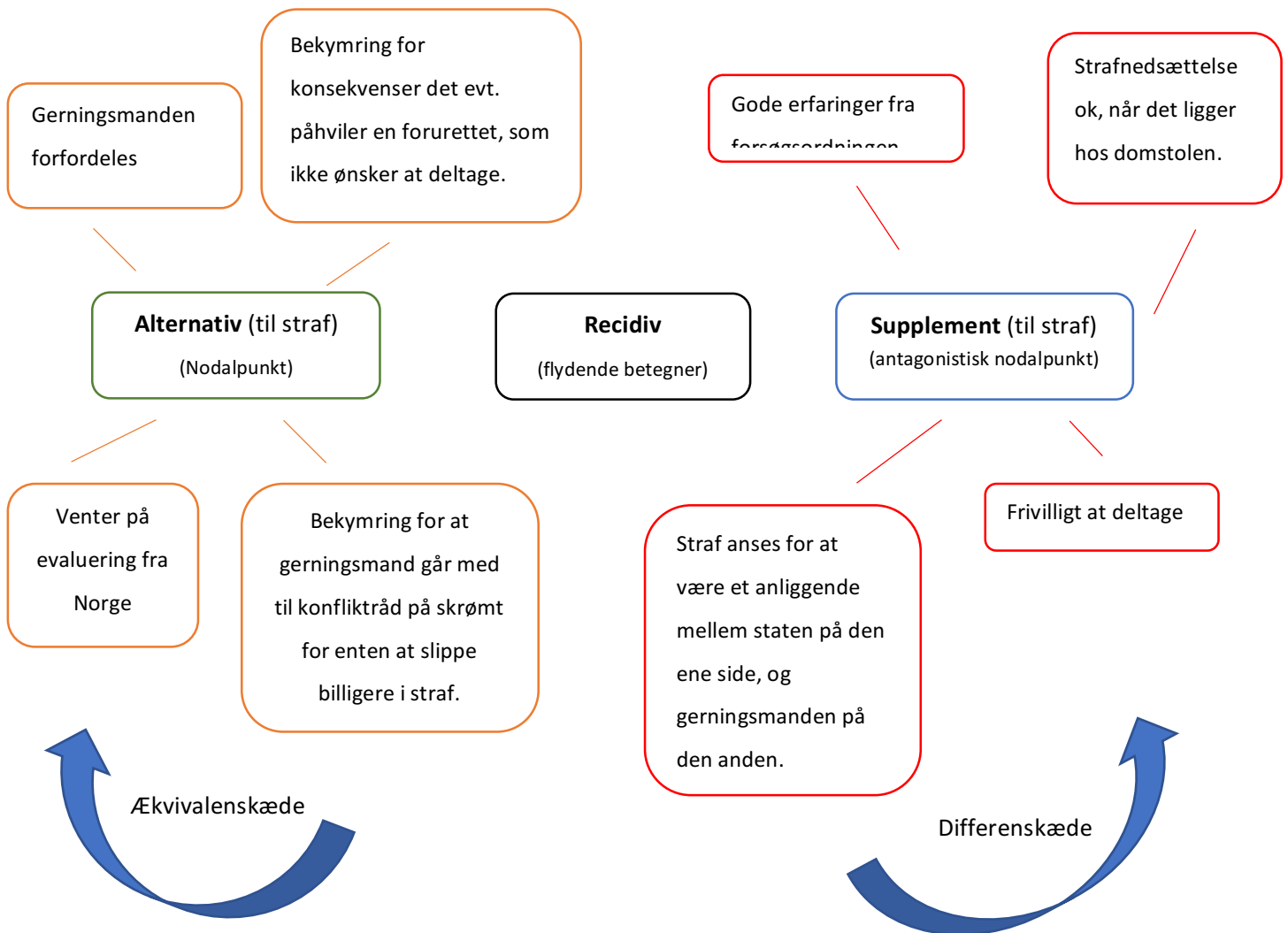
I bemærkninger til lovforslaget kan der i forhold til gerningsmandens ansvarlighed (igen) læses at, *"Konfliktråd giver samtidig gerningsmanden mulighed for at se og forholde sig til de medmenneskelige følger af den strafbare handling og for i direkte kontakt med den forurettede at påtage sig ansvar for handlingen. Konfliktråd kan dermed medvirke til at øge gerningsmandens ansvarlighed og dermed til, at han eller hun undlader at begå ny kriminalitet."* (Justitsministeriet 2009a:4) Tilgangen omkring 'ansvar' er "forsigtig", hvorfor det kan tyde på der har været diskursive kampe i forbindelse med udfærdigelsen af bemærkninger til Lovforslaget, fordi der det ene sted tales om et håb, og nu i denne citering ikke tales om håb, men om at medvirken i konfliktrådet vil betyde en mere ansvarlig gerningsmand, som i kraft af den øgede ansvarlighed *dermed* vil undlade at begå ny kriminalitet. Jf. forskningen hos Sherman og Strang er muligheden for at en gerningsmand kan påtage sig sit ansvar klart et redskab som har effekt, men som det også fremgår af deres rapport, vil en deltagelse i konfliktrådet i sig selv ikke kunne gøre det. Nils Christie var ligesom rådet i betænkningen, forsigtig med at udtale sig om kausale sammenhænge for recidiv for gerningsmanden da han i 1977 skrev *"Konflikt som eiendom"*. På tidspunktet hvor rådet arbejdede med denne betænkning skrev kalenderen 2007/2008, hvilket er +30 år efter Christie og flere både konkrete og forskningsmæssige erfaringer siden, hvorfor det kan undre at der i lovbehandlingen henvises til håb og forventninger om en effekt, fremfor fx at drage erfaringer fra RCT-forsøgene i Sherman og Strangs rapport, *"Restorative Justice: The evidence"*.

I bemærkningerne kan det endvidere læses. *"Fokus for den nye forsøgsordning har været ofre for kriminalitet. Formålet med forsøget var, at forurettede kunne få løst op for sine frustrationer og sin angst og blive mere tryk i dagligdagen, samtidig med at gerningsmanden blev ansvarliggjort og dermed forhåbentlig afstod fra at begå yderligere kriminalitet."* (Justitsministeriet 2009a:4). Ofre for kriminalitet indtager således et nodalpunkt hvor det at være forurettet helt automatisk også indebærer en sandhed om, at alle ofre har angst og utryghed i hverdagen. Det er naturligvis helt væsentlige punkter at tage hånd om både som lovgiver og som socialarbejder, men ikke desto mindre er det en opfattet nødvendighed som ikke nødvendigvis fortæller hele sandheden i alle tilfælde. I denne udtalelse i bemærkningerne til loven, kan det forstås som, at alle ofre i straffesager og i alle tilfælde vil være angstpåvirkede. Med et sådan syn på en forurettet i en straffesag er det forståeligt, der er rettet et særligt fokus og hensyn til ofrene. I forhold til perspektivet på gerningsmanden, bliver det ligeledes tydeligt at der her er en opfattelse af, at en gerningsmand i udgangspunktet må være uansvarlig.

I forbindelse med netop gennemgåede citat bemærkes det også, at der udtrykkes et "håb" om at gerningsmanden i fremtiden vil afstå fra kriminalitet, hvis blot *han* møder sit offer. Ifølge Sherman og Strang, gør mødet med gerningsmande det ikke alene, men det er et rigtig godt skridt på vejen, og hos Kim Andersen (V) forventes der ligeledes en positiv effekt i retning af gerningsmandens videre færden *"Dette at få sagt, at få sat ord på, at se gerningsmandens reaktion vil uden tvivl have stor betydning for den forurettede. Det vil gøre, at vedkommende kommer videre i livet på en bedre måde, på en mere hel måde. Man har vel også lov at håbe på, at gerningsmanden, som har fået sin dom vil opfatte der her som en mulighed for at udvikle sig menneskeligt og erkende, at det, han har gjort, er uacceptabelt og har påført smerte. Jeg synes ikke man skal negligere, at det også kan have en positiv virkning i forhold til, at gerningsmanden kommer på ret køl og får lidt anstændighed ind i sit liv"* (Justitsministeriet 2009a:83). Det bemærkes at gerningsmanden refereres til som en "han" der bør "udvikle sig menneskeligt" og "få anstændighed ind i sit liv", hvilket viser hvordan opfattelsen af at en som har begået noget kriminelt opfattes som et individ uden anstændighed, en anstændighed, som ifølge ovenstående alene bør ske ved at den dømte møder sit offer. Dette udtaler Kim Andersen med ordene "uden tvivl".

Inden konklusionen vil jeg gerne i et par tegninger opsummere, hvad analysen har gennemgået omkring de opfattede nødvendigheder.

Figur 6.3

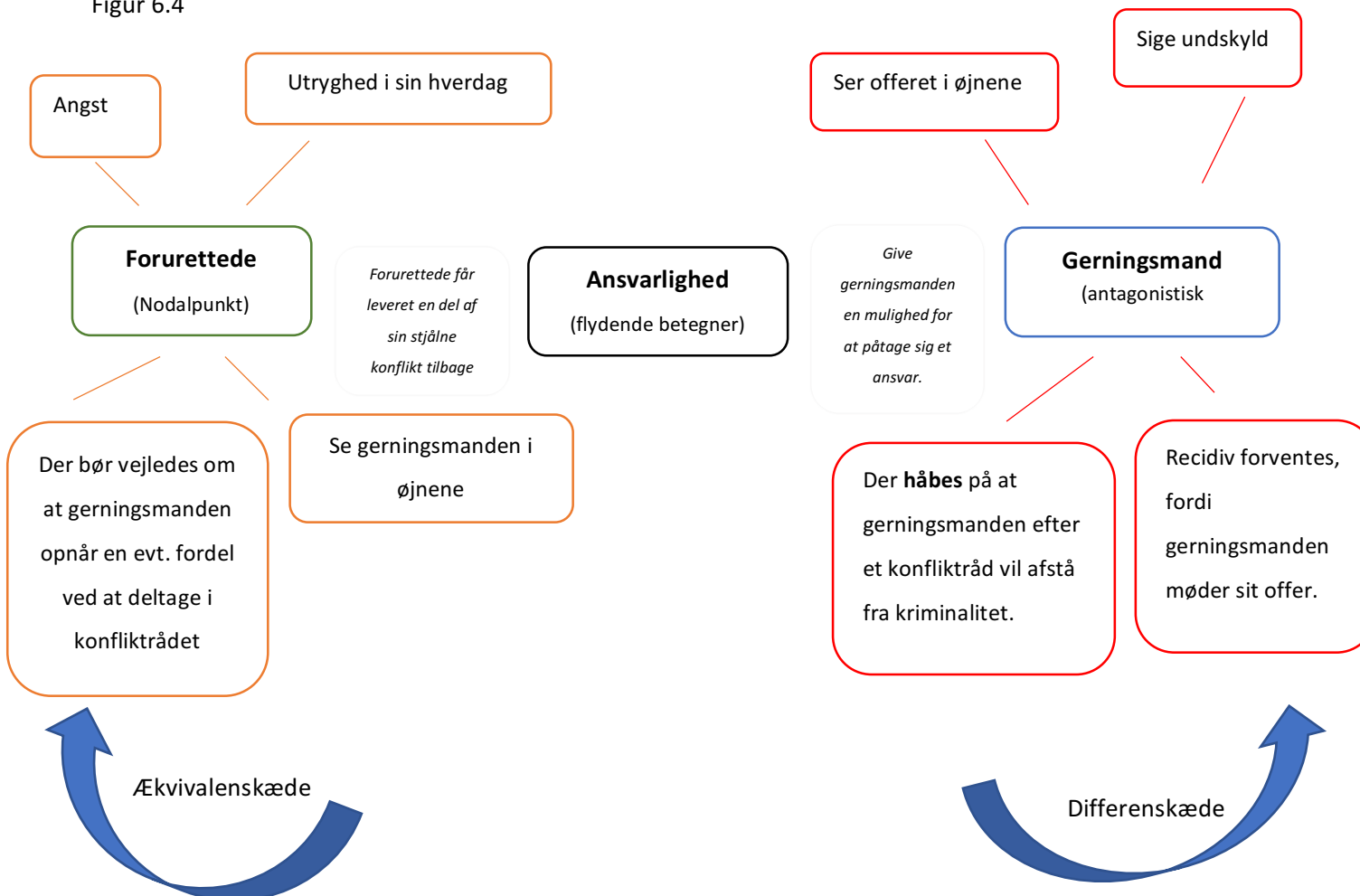

Figur 6.3 illustrerer nogle af de *opfattede nødvendigheder*, som har legitimeret Lov om konfliktråd med afsæt i at illustrere en vægtning af recidiv. De enkelte kasser på hver sin side af den *flydende betegnelse* repræsenterer hver især et *delement* og i fællesskab med *nodalpunktet* et *moment*. Forståelsen ligger således i de omkringliggende punkter. *Mesterbetegneren* er henholdsvis forurettede og gerningsmand.

I lovbehandlingen blev recidiv til en flydende betegnelse, fordi alle var enige om at recidiv var vigtigt, men ingen synes at være enige om hvordan, ligesom der også blev talt meget "rundt om" gerningsmandens potentielle tilbagefald til ny kriminalitet. I sidste ende overtog loven som et supplement den hegemoniske plads, fordi vægtningen med konfliktråd som et supplement til straf, skabte stabilitet i diskursen på en måde så et flertal kunne tilslutte sig. Med i sidste ende menes der, efter anbefaling fra rådet (betænkning 1501), 1. behandling, høring samt det forkastede ændringsforslag.

Den næste figur vil vise et billede – en oversigt, over hvordan legitimeringen af loven har udspillet sig jf. ovenstående analyser.

Figur 6.4

Med afsæt i den forrige tegning, og at det hegemoniske resultat blev at loven blev vedtaget som et supplement til straffeprocessen, har der i lovbehandlingskompendiet været talt gentagne gange om ansvarlighed. Jeg har sat ovenstående op omkring ansvarligheden i lovbehandlingen med afsæt i henholdsvis gerningsmanden og den forurettede. Figuren illustrerer en oversigt over hvordan diskursanalysen har fundet de punkter, som har legitimeret lov om konfliktråd. Loven bliver således *myten* som organiserer det sociale rum, og i det her tilfælde et konfliktråd, som sætter rammen for det sociale arbejde der følger med at håndtere et konfliktråd i praksis.

KONKLUSION

I specialets indledning fremhævede jeg, at der indenfor socialt og kriminalitetsforebyggende arbejde findes to tilgange til retfærdighed, enten den straffende retfærdighed eller den genopbyggende retfærdighed. Initiativet bag lov om konfliktråd har intentionerne om at etablere en mulighed for en mere genopbyggende retfærdighed, og i særdeleshed en mere retfærdig tilgang overfor den forurettede, som nu får leveret lidt af "tyvekosterne" retur - for at blive i Nils Christies terminologi omkring juristernes tyveri af konfliktejerskabet. Den genopbyggende retfærdighed, set med et recidivperspektiv fremlagde jeg ligeledes i indledningen med afsæt i Britta Kyvsgaards evaluering af konfliktrådet fra 2016, hvorfor dette speciale har undersøgt **Hvordan lovbehandlingen af 'lov nr. 467 af 12. juni 2009 om konfliktråd i anledning af en strafbar handling' har vægtet recidiv og hvilke diskursive kampe har legitimeret lovens virke.** Analysen leverer en konklusion på, med hvilke *opfattede nødvendigheder* lovbehandlingen af Lov om konfliktråd har vægtet recidiv og dermed rammesat det sociale arbejde, der er rettet imod resocialiseringen, bekæmpelse af recidiv, offerhåndtering - altså det sociale arbejde der ligger indenfor det kriminalpræventive felt, som arbejder direkte med straffelovsovertrædelser og som falder indenfor rammerne for konfliktråd i Danmark. For at belyse vægtningen af recidiv indledte jeg med en kvantificeret udgave (trin1) og fandt at den ikke kunne stå alene, hvorfor jeg supplerede med en genealogisk diskursanalyse -tilført perspektiver fra Restorative Justice, der kunne undersøge legitimeringen af loven nærmere.

Helt overordnet kan det konkluderes at Lov om konfliktråd ikke helt er kommet i mål med at etablere forhold, som kan opfylde Sherman & Strangs definition på Restorative Justice. *"The Restorative Justice theory is that justice can prevent crime by making offenders feel more sympathy for their victims"* (Sherman og Strang 2007:12), hvilket også ligger helt i tråd med resultatet af Justitsministeriets Forskningsrapport v/ Britta Kyvsgaard. På baggrund af min analyse af lovbehandlingen, kan det konkluderes at, juristtyveriet fortsat er gældende som en opfattet nødvendighed, men nu, med lov om konfliktråd, i en anden version end tidligere.

Jeg har i specialet vist hvordan loven imødekommer Nils Christies "juristtyjuveri", for forurettedes vedkommende, ved at have etableret et konfliktråd, men også at det ikke til fulde indfrier alle behov i den henseende. Jeg fandt, at en opfattet nødvendighed var, at straf anses for at være et anliggende mellem staten på den ene side og gerningsmanden på den anden side, hvilket ikke harmonerer med et alternativ til straf, hvorfor en argumentation indeholdende 'recidiv' og 'genoprette' ikke vandt hegemoni. En opfattet

nødvendighed om straf som et anliggende mellem staten og gerningsmanden, blev dermed manifesteret og dermed også til en del af legitimeringen af loven.

Det kan ikke direkte konkluderes, at betænkningens anbefaling er udfærdiget uden resultater fra rapporten, "Restorative Justice: The evidence" (Sherman og Strang 2007) som empirigrundlag, ligesom det heller ikke kan konkluderes, at der med empiriindspark fra "Restorative Justice: The evidence" havde foreligget en anden anbefaling, end loven som et supplement. Jeg har dog ikke kunnet finde noget der peger i retning deraf. I den forbindelse har jeg argumenteret for, at der på tidspunktet hvor betænkningen blev udfærdiget mest var set mod Norge og Finland i relation til at skaffe grundlag for enten at anbefale et supplement versus et alternativ. Jeg har dertil argumenteret for det pudsige i at en af evidenshierarkiets rapporter på det Restorative Justice område enten bevidst eller ubevidst ikke har været inddraget, hvorfor rammerne for loven potentielt kunne have været anderledes og måske haft indflydelse på ændringsforslaget om en forsøgsordning med alternativ til straf. Et ændringsforslag der med et lille flertal blev forkastet. (47 mod 55)

Der er ligeledes argumenteret for, hvordan anbefalingen fra rådet i betænkningen om konfliktråd blev et udtryk for et monopol på en sandhed om, at alle ofre har angst og utryghed i hverdagen. Et monopol, som igennem lovbehandlingen ikke blev udfordret i en grad det ændrede sig, og dermed blev monopollet også til en del af legitimeringen som ligger til grund for vedtagelsen af lov om konfliktråd fra 2009.

Da loven blev vedtaget i 2009, var det enstemmigt vedtaget at konfliktrådsordningen skulle sættes i værk, men ændringsforslagene, som lagde op til en mere fremtidsorienteret tilgang for gerningsmænd under 17 år, blev altså forkastet med meget lille flertal. Set med Foucaults briller kunne vi nu genealogisk få glæde af de erfaringer vi har gjort os samt få glæde af den ændring i diskursen som i kraft af Kyvsgaards rapport i 2016 blandt andet kan være med til at underbygge. Jeg kan således konkludere, at med en stemmetæthed i rådet på 7 mod 5 der anbefalede et supplement fremfor et alternativ kan det ikke forekomme som en umulig tanke man ikke har opdaget "The evidence", ligesom dette sammenholdt med lovforslagsændringerne kunne pege i en retning af de heller ikke var bekendte med disse RCT-erfaringer. Jeg konkluderer derfor forsigtigt, at rapporten "the evidence" indeholdende RCT-forskning omkring Restorative Justice ikke har været en del af legitimeringen af lov om konfliktråd.

Jeg har dermed identificeret et vidensbidrag, der handler om en styrkelse og en nuancering af måden vi italesætter Restorative Justice på i dansk strafferetslig kontekst. Fordi hvis bliver vi bedre til at forstå

hinanden, kan vi også lave bedre og mere både genopbyggende og forebyggende socialt arbejde. Dermed konkluderer jeg, at et opgør med opfattede nødvendigheder, og en bedre identificering af indenfor hvilken gren af Restorative Justice, der konkret ønskes at arbejde efter herhjemme i konfliktrådet, potentielt vil have en stærk indflydelse på at opfylde både de værdimæssige forventninger og håb der ligger fra lovgivers side, såvel som de værdimæssige Nils Christie og Howard Zehr fx "styrer kompasset" efter. Dette konkluderer jeg på baggrund af, at ingen involverede parter i lovbehandlingen ønsker at ignorere arbejdet med recidiv, men at der samtidig heller ikke adresseres konkrete tiltag, hvor dette kan etableres og vedtages ud fra - et stærkt fokus på, at "håb" om at recidiv ville ske "af sig selv", gør det ikke alene. Jeg konkluderer dermed at vægtningen af arbejdet med recidiv i høj grad har været bygget på håb og legitimeringen af loven i høj grad er sket på baggrund af opfattede nødvendigheder og monopol på sandheden.

KAPITEL 7

Perspektivering

Med afsæt i Britta Kyvsgaards konklusion på, at effekten på recidiv ikke eksisterer under den nuværende udformning af konfliktrådet, finder jeg det underbygget, at der kan være tale om et recidivpotentiale der måske aldrig har eksisteret? Fordi at tale om det som om det "forsvandt" er måske slet ikke det der egentlig foregik. Recidiv var aldrig prioriteret i selve lovbehandlingen, men blot formodet og håbet på ville ske. Alligevel har recidiv indgået som en del af diskursen omkring konfliktrådsarbejdet, fordi hvorfor skulle Justitsministeriets Forskningskontor ellers bruge kræfter og økonomi på at lade deres ledende analytiker, Britta Kyvsgaard, udfærdige en evaluering hvor fokus blandt andet har været direkte på recidiv hos gerningsmanden. Makrobeslutninger har således konsekvenser for det sociale arbejde, og jeg synes også i dette speciale at være blevet bekræftet i hvordan der indimellem træffes beslutninger og vedtages love, uden der i tilstrækkelig grad tages højde for kompleksiteten og/eller samskabelsespotentialet indenfor sociallovgivning. På baggrund af min konklusion om at vægtningen af recidiv i lovbehandlingsarbejdet i høj grad har været bygget på et håb om effekt for recidiv. Ligesom en legitimering af loven i høj grad er sket på baggrund af opfattede nødvendigheder og monopol på sandheden, finder jeg i tråd med både Balvig og Barnekow, at fokus på oplysning om straffesystemets virke er en særdeles værdifuld vej at gå. Som jeg tidligere har citeret ifølge Flemming Balvig ***Bør vi forsøge at informere befolkningen bedre om straffesystemets måde at virke på og i særdeleshed den måde, der straffes på, for at sikre at de nødvendige forudsætninger eksisterer for en folkelig demokratisk debat om fællesskabets tvangsmæssige indgreb over for borgerne?*** (Balvig 2010:24).

Hvis det på et metaplan antoges at forarbejdet til loven havde haft afsæt i Foucaults genealogiske tankegang, så ville det måske have betydet, at i stedet for at være optaget af hvad der skete og sker hos naboerne i Norge på konfliktrådsområdet, at inspirationen til en mere Tanzaniansk løsning havde fundet sin vej frem. Denne tanke fordi der med et genealogisk tilbageblik, alene i egen historie og dermed nutid, vil kunne findes at der i vores egen baghave, Grønland allerede gennemføres tiltag som ligner at have en Restorative Justice tilgang. Havde man kigget mod Grønland havde man fundet at, *"Gennem årtier er det lykkedes at fastholde billedet af Grønland som landet uden fængsel. Baggrunden for det fængselsløse samfund skal findes i den grønlandske kriminallov fra 1954, hvor fængsler ingen plads havde i kriminalloven – og i Grønland. Båndet mellem skyld og straf var brudt, og foranstaltninger skulle vælges ud fra det, som tjente gerningsmandens genindtræden i samfundet bedst. Frem for afsoning i fængsler, skulle landets*

dømte afsonere i åbne anstalter, så de kunne bevare deres tilknytning til det omkringliggende samfund.” (Lauritsen 2014:35)²⁷. Nils Christie ville jeg godt turde tage til indtægt for at kalde dette indgreb i det grønlandske samfund, for endnu et ”organiseret statsligt overgreb”. Med denne pointe forsøger jeg ikke at kræve der skulle have foregået en helt uhildet tilgang til udviklingen af dette lovforslag, som senere blev vedtaget. Tværtimod. Det jeg forsøger at illustrere er, at rådet i betænkning om konfliktråd netop har søgt at inddrage relevant data til deres anbefaling, men at nu i dag, i genealogiens og bagklogskabens klare lys, kunne have angrebet dette an anderledes.

Foucault har en gang sagt, at: *”En række forskellige institutionelle, organisatoriske, juridiske, akademiske og andre praksisser studeres, men omdrejningspunktet er, at de mulige kategorier og udsagn ændrer sig”* (Wæver 2012:307). På samme måde må det også formodes at der siden Lov om konfliktråd blev vedtaget, også er sket diskursive ændringer. Ændringer som betyder at den virkelighed loven i sin tid blev vedtaget under kan se anderledes ud i dag.

Med afsæt i den aktuelle situation på Christiansborg, så havde jeg personligt forventet der ved årsskiftet 2015/2016 havde ligget et udspil på området for ungdomskriminalitet. I regeringsgrundlaget fra 2015 med Søren Pind som Justitsminister kunne det læses:

”Konsekvent indsats mod ungdomskriminalitet

Ungdomskriminaliteten har været faldende i næsten ti år. Det er glædeligt. Men der er stadig en hård kerne af unge kriminelle, der begår alvorlig kriminalitet. Det er uacceptabelt. Derfor vil regeringen gennemføre en reform af indsatsen mod ungdomskriminalitet. Regeringen iværksætter et arbejde henimod et helt nyt system for unge kriminelle. Med en mærkbar konsekvens, når unge begår noget kriminelt. Og med større spillerum til at skræddersy den sanktion, der er mest effektiv i den konkrete sag – også selvom man er under 15 år.” (Statsministeriet 2015:22)

Søren Pind havde mange planer om netop det genopbyggende i sigte, og som jeg en gang har argumenteret for i en kronik-skrivelse lavet i forbindelse med valgfag på AAU, så er Søren Pind ikke en politiker som ikke tør stille sig på øretævernes holdeplads, hvorfor jeg særligt husker ham for at have turdet skifte holdning

²⁷ Det triste ved netop denne erkendelse, er at der lige nu, er ved at blive etableret det første ”rigtige” fængsel på Grønlandsk jord nu i 2017.

omkring strengere straffe. Han var i en periode meget optaget af three strikes som USA havde indført, og arbejdede selv for, da han sad i borgerepræsentationen i København, at noget lignende skulle indføres her i Danmark, men efter en studietur til Sverige. Han kom efterfølgende tilbage og havde nu ændret forståelsen af hvad strengere straffe betød for blandt andet resocialisering og recidiv. I mellemtiden fra perioden hvor jeg ventede på et ambitiøst udspil på ungdomsområdet, har der været regeringsskift og rokade på ministerposten, og regeringsgrundlaget vedr. ungdomskriminalitet har fået tilføjet lidt flere detaljer, nu med Søren Pape som justitsminister:

”...Regeringen vil derfor gennemføre en reform af indsatsen mod ungdomskriminalitet, så der kommer et helt nyt system for unge kriminelle. Der skal være en mærkbar reaktion, når unge begår kriminalitet, så de forstår, at alle handlinger har konsekvenser. Men der skal også være et større spillerum til at skræddersy den mest effektive indsats, som kan hjælpe en udsat ung tilbage på rette vej – det gælder også, selv om man er under 15 år. Vi skal undgå, at unge havner i en hårdkogt kriminel løbebane.

Det nye system skal forankres i en samlet lovgivning, der skal gå på tværs af det sociale og strafferetlige system, og som skal fastlægge en klar fordeling af roller og ansvar mellem kommuner, politi og andre aktører. Der skal blandt andet i hver enkelt politikreds oprettes et Ungdomskriminalitetsnævn ledet af en dommer, der hurtigt, effektivt og under retssikkerhedsmæssigt betryggende forhold kan fastsætte en straksreaktion og iværksætte målrettede kriminalitetsforebyggende tiltag over for de 12-17 årige. Tiltagene skal være bindende for kommunerne. Og en ny særlig Ungekriminalforsorg skal sørge for en konsekvent opfølgning.”

Detaljerne kan tyde på der noget på vej, som kan være bygget op på principper fra blandt andet Restorative Justice, hvilket jeg finder meget spændende, men heller ikke uden udfordringer med en nu Konservativ Justitsminister ved roret. Pape har ikke været anonym i sin italesættelse af eget partiprogram der blandt andet indeholder værdier som ”mere politi, strengere straffe”.

Jeg kan derfor kun (helt i tråd med visse fra lovbehandlingen) *håbe* på, at mit speciale som et vidensbidrag, bliver en inspiration til hvordan opfattede nødvendigheder og monopoler på sandheder kan forsøges imødekommes med at vi først og fremmest styrker feltet, og gør det med debat i relevante terminologier så grænserne for disse terminologier afsøges inden i forskningsfeltet på en måde så alle forstår, hvad der tales om. På den måde ender vi ikke med den førnævnte ”frugtskål” af metodeudgaver af begrebet Restorative

Justice. Dermed undgås en legitimering og reproduktion af allerede opfattede nødvendigheder, som skygger for det som er anderledes, og som således ikke vil kunne udvikle vilkårene for det rammesættende sociale arbejde på fx det kriminalpræventive felt.

Litteraturliste

- Andersen, Ib. 2014. *Den skinbarlige virkelighed*. 5. udgave,. Samfundslitteratur.
- Asmussen, Ida Helene. 2014. *Fra retsstat til omsorgsstat: Om syndsforladelse i konfliktråd*. København: Jurist- og Økonomforbundets Forlag. Hentet (<http://rub.ruc.dk/soeg/kviksoeg/?query=9788757433241>).
- Balvig, Flemming. 2006. *Danskernes syn på straf*. Hentet (http://www.nsfk.org/Portals/0/Archive/Hovedrapport_final_fra_advokatsamfundet.pdf).
- Balvig, Flemming. 2010. *Danskernes retsfølelse og retsfornuft - et forspil*. Hentet (http://nyheder.ku.dk/alle_nyheder/2010/2010.8/danskerne_faengselsstraffe/pdf/).
- Christie, Nils. 1977. "Konflikt som eiendom". *Tidsskrift for rettsvitenskap årg. 89-1977* 113–32.
- Dam, Henrik. 2016a. "Den genoprettende retfærdighed". *Jyllands-posten.dk, Kronik*, marts 3. Hentet 12. maj 2016 (<http://jyllands-posten.dk/debat/kronik/ECE8484033/den-genoprettende-retfaerdighed/>).
- Dam, Henrik. 2016b. "DKR: Unge kriminelle skal håndteres i et socialt system". *Altinget.dk, Debat*, maj 12. Hentet 12. maj 2016 (<http://www.alinget.dk/justits/artikel/dkr-unge-kriminelle-skal-haandteres-i-socialt-system>).
- Danmarks Statistik. 2016. *Kriminalitet 2015*. Danmarks Statistik. Hentet (<http://www.dst.dk/Site/Dst/Udgivelser/GetPubFile.aspx?id=20753&sid=krim2015>).
- Dean, Mitchell. 2010. *Governmentality - Power and rule in modern society*. 2. udgave. London: SAGE publications.
- EFRJ International Conference. 2012. "Nils Christie defines RJ". Hentet (<https://youtu.be/WLRqvgkSP1U>).
- Foucault, Michel. 1977. *Discipline and punish : the birth of the prison*. vol. 1. New York : Pantheon Books.
- Gade, Christian B. N. 2015. *Genoprettende retfærdighed i Danmark Rapport fra Center for Konfliktløsning*.
- Gyldendal. 2017. "DenStoreDanske.dk". Hentet (www.denstoredanske.dk).
- Hansen, Finn Kenneth. 2012. *Evaluering af konfliktråd - den landsdækkende ordning*.
- Højlund, Peter. 2000. *Socialrettsfilosofi. Retslære for socialt arbejde*. 1. udgave,. Gyldendal.
- Juhl, Asger. 2017. "24syv Morgen". Radio-interview. Hentet (<http://www.radio24syv.dk/programmer/24syv-morgen/16532322/p-vagt-som-uddeler-affaldsboder-og-lang-ventetid?start=1772%29>).
- Justitsministeriet. 2009a. *Behandling af lov om konfliktråd i anledning af en strafbar handling*. Danmark.
- Justitsministeriets udvalg om konfliktråd. 1501/2008. *Betænkning om konfliktråd*. København.
- Jørgensen, Kenneth Mølbjerg. 2006. "Om anvendelsen af Foucaults magtbegreb". *Ledelse og Filosofi*

- 4(4):1–30. Hentet (http://vbn.aau.dk/files/18718617/Om_anvendelsen_af_Foucaults_magtbegreb).
- Jørgensen, Kenneth Mølberg. 2009. "Michel Foucault - Magt, viden og disciplinering". S. 533–47 i *50 Samfundstænkere*, redigeret af K. From. København: Gyldendal.
- Jørgensen, Marianne Winther og Louise Phillips. 2011. *Diskursanalyse som teori og metode*. 1. udgave,. Frederiksberg: Roskilde Universitetsforlag/Samfundslitteratur.
- Kommissionen vedrørende ungdomskriminalitet. 1508/2009. *Betænkning om indsatsen mod ungdomskriminalitet nr. 1508*. København.
- Kyvsgaard, Britta. 2016. *Evaluering af konfliktråd*. Justitsministeriets Forskningskontor. Hentet (<http://www.justitsministeriet.dk/sites/default/files/media/Pressemeddelelser/pdf/2016/Rapport%2520om%2520konfliktr%25c3%25a5d.pdf>).
- Kyvsgaard, Britta. 2017. *Udviklingen i børne- og ungdomskriminalitet 2006-2016*. København.
- Kyvsgaard, Britta, Tanja Tambour Jørgensen, Anne-Julie Boesen Pedersen, og Maria Libak Pedersen. 2015. *Præventive effekter af straf og andre tiltag over for lovovertrædere – en forskningsoversigt*.
- Lange Olsen, Theis og Theis Lange Olsen. 2017. "Pape med jernhandsken på: Jeg går ikke så meget op i, om et bandemedlem hjælpes tilbage i samfundet." *DR.dk*, januar 26. Hentet 12. maj 2016 (<https://www.dr.dk/nyheder/politik/pape-med-jernhandsken-paa-jeg-gaar-ikke-saa-meget-op-i-om-et-bandemedlem-hjaelpes>).
- Lauritsen, Annemette Nyborg. 2014. "Den store grønlandske indespærring". *Dansk Sociologi* 25(4):35–53. Hentet (<https://rauli.cbs.dk/index.php/danksociologi/article/viewFile/4985/5416>).
- Marshall, Tony F. 1999. *Restorative Justice: An Overview*. London. Hentet (http://www.antonioacasella.eu/restorative/Marshall_1999-b.pdf).
- Melchior, Torben. 2010. "Retsfølelse – ret eller følelse?" S. 25–32 i *Forhandlingene ved Det 38. nordiske Juristmøde i København, 21.-23. august 2008. Bind 2*, redigeret af M. B. Andersen og J. Christoffersen. De nordiske Juristmøder.
- Muschinsky, Lars Jacob og Martha Martha Mottelson. 2017. *Videnskabsteori og metode i pædagogiske studier*. 1. udgave,. redigeret af A. grete Holtoug. Hans Rietzels forlag.
- Pedersen, Inge kryger. 2010. "Kapitel 2: Michel Foucault". i *Sundhedssociologi - En grundbog*. Hanr Rietzels forlag.
- Rienecker, Lotte, Peter Stray Jørgensen, og Signe Skov. 2014. *Den gode opgave*. 4. udgave,. Samfundslitteratur.
- Rieper, Olaf og Hanne Foss Hansen. 2007. *Metodedebatten om evidens af Olaf Rieper*.
- Rigspolitiet: Sekretariat for Konfliktråd, konfliktraad.dk, og Rigspolitiet: Sekretariat for Konfliktråd. u.å. "Konfliktraad.dk". Hentet 16. maj 2017 (<http://konfliktraad.dk/fakta-om-konfliktraad.aspx>).

- Sherman, Lawrence W. &. og Heather Strang. 2007. *Restorative Justice: The Evidence*. Hentet (http://www.iirp.edu/pdf/RJ_full_report.pdf).
- Skytte, Marianne. 2015. "Socialt arbejde". S. 10–50 i *Socialt arbejde - teorier og perspektiver*, redigeret af J. Guldager og M. Skytte. København: Akademisk Forlag.
- Statsministeriet. 2015. *Regeringsgrundlag: Sammen for fremtiden*. Hentet (http://stm.dk/multimedia/Regeringsgrundlag_2016.pdf).
- Sørensen, Kjeld Mazanti. 2014. *Ideologier og diskurser*. 2. udgave,. København: Forlaget Columbus.
- Thormundsson, Jonathan. 1994. "Strafbegrebet i forhold til straffens målsætning og retfærdiggørelse". *Nordisk Tidsskrift for Kriminalvidenskab* 81(1):88–98. Hentet (<https://tidsskrift.dk/index.php/NTfK/article/view/76239/133364>).
- Vilhelmsen, Claus. 2017. "Unge mere kriminelle - men statistikken lyver". *Sjællandske*, april 27. Hentet (<http://mo.infomedia.dk/ViewPDFlauncher.aspx?Dockey=SJN%5C2017%5C04%5C27%5Ce63a9d28.xml&UrlID=6b1166c7-0e52-4fb3-bb32-3c88e33110fe>).
- Villadsen, Mick. 2012. "Retshåndhævelsesarrest - varetægtsfængsling på baggrund af retsfølelsen Preventive Detention based on the Sense of Justice Indholdsfortegnelse :". AU - Aarhus Universitet.
- Vindeløv, Vibeke. 2013. "Konflikt og retfærdighed". S. 253–74 i *Kriminologi - en introduktion*, redigeret af M. H. Jacobsen og A. Sørensen. København: Hanr Rietzels forlag.
- Viskum, Bjarke. 2014. *Ret og politik*. 1. udgave,. redigeret af B. Viskum. Hanr Rietzels forlag.
- Wæver, Ole. 2012. "Strukturalisme og poststrukturalisme". S. 289–334 i *Videnskabsteori i statskundskab, sociologi og forvaltning*, redigeret af K. Lippert-Rasmussen, M. H. Jacobsen, og P. Nedergaard. Printed in Latvia 2: Hans Rietzels forlag.
- Zehr, Howard. 2008. *Genoprettende ret - en lille bog om ret, uret og retfærdighed*. 1. udgave,. redigeret af B. G. Nielsen. Akademisk Forlag København.
- Zehr, Howard. 2015. "The Little Book of Restorative Justice". i *The Big Book of Restorative Justice*, redigeret af H. Zehr, L. Stutzman Amstutz, A. MacRae, og K. Pranis. New York: Good Books.

Resume (DANSK)

Siden januar 2010 har konfliktråd, som et supplement til den ordinære straffesag, været en frivillig ordning, hvor forurettede og gerningsmand kan møde hinanden under ledelse af en mægler. Dette møde etableredes, for at give den forurettede en mulighed for at komme til orde, i en proces hvor forurettede ofte spiller en passiv rolle. Det danske nationale konfliktråd er en Restorative Justice metode, som fungerer som et supplement til den ordinære retssag. Efter betænkning 1501, om konfliktråd, blev loven, hvori denne mulighed for deltagelse i et frivilligt konfliktråd nu er hjemlet, behandlet i perioden fra 26. februar til 12. juni 2009. Loven blev behandlet under anbefalinger fra rådet som udarbejdede betænkningen om konfliktråd, hvor rådet anbefalede at etablere konfliktråd som et supplement, og loven har nu haft virke siden januar 2010.

Specialet her er en genealogisk diskursanalyse af lovbehandlingen af lov om konfliktråd der blandt andet har vist, at lovbehandlingen bar præg af et håb for en effekt på recidiv. Ligesom den også bar præg af at være domineret af opfattede nødvendigheder og sandhedsmonopoler samt muligvis manglende kendskab til RCT-forskningsresultater fra udlandet. Disse kunne potentielt have betydet en forskel i anbefalingen fra Rådet, som blev overleveret med et lille flertal, for hvad der blev vedtaget, som den lov vi kender den i dag.

Mit vidensbidrag med dette speciale, bliver således en genealogisk erkendelse af hvilke diskursive kampe samt opfattede nødvendigheder, der har legitimeret 'Lov om konfliktråd', fordi denne erkendelse kan have afgørende betydning for udviklingen af fremtidens konfliktråd og det sociale arbejde med recidiv.

Nøgleord: *Restorative Justice, recidiv, Foucault, konflikt, Nils Christie, Diskursive kampe, konfliktråd*

”Hoveder beautiful the strategy, you should occasionally look at the results”

(Winston Churchill)

Lovtidende A

2009

Udgivet den 13. juni 2009

12. juni 2009.

Nr. 467.

Lov om konfliktråd i anledning af en strafbar handling

VI MARGRETHE DEN ANDEN, af Guds Nåde Danmarks Dronning, gør vitterligt:

Folketinget har vedtaget og Vi ved Vort samtykke stadfæstet følgende lov:

§ 1. I hver politikreds etablerer politidirektøren konfliktråd, hvor forurettede og gerningsmand sammen med en neutral mægler kan mødes i anledning af en strafbar handling. Mægleren kan tillade, at andre personer end den forurettede og gerningsmanden deltager i et konfliktråd.

§ 2. Mægling i konfliktråd kan alene finde sted, hvis parterne samtykker i at deltage i konfliktråd.

Stk. 2. Børn og unge under 18 år kan endvidere kun deltage i konfliktråd med forældremyndighedsindehaverens samtykke.

Stk. 3. Mægling i konfliktråd kan alene finde sted, hvis gerningsmanden i det væsentlige har tilstået den strafbare handling.

§ 3. Justitsministeren eller den, ministeren bemyndiger hertil, udpeger et antal mæglere i hver politikreds.

Stk. 2. Mægleren fastlægger gennemførelsen af et konfliktråd efter drøftelse med parterne. Under konfliktrådet bistår mægleren parterne med at tale sammen om den strafbare handling, og mægleren kan bistå parterne med at udforme eventuelle aftaler, som de måtte ønske at indgå.

Stk. 3. Mæglingen afsluttes, når mægleren beslutter det, eller hvis en af parterne tilbagekalder sit samtykke til at deltage.

§ 4. Mægling i konfliktråd træder ikke i stedet for straf eller andre retsfølger af den strafbare handling.

§ 5. Straffelovens § 152 og §§ 152 c-152 f og retsplejelovens § 170, stk. 1, 2 og 4, finder tilsvarende anvendelse på mæglere i konfliktråd.

§ 6. Justitsministeren kan fastsætte nærmere regler om konfliktråd, herunder om udpegning af mæglere, henvisning af sager til konfliktråd, mægleres virksomhed og deltagelse af bisiddere i konfliktråd. Justitsministeren kan bestemme, at ordningen også kan omfatte andre sager end straffesager.

§ 7. Loven træder i kraft den 1. januar 2010.

§ 8. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland, men kan ved kongelig anordning sættes i kraft helt eller delvis for Færøerne og Grønland med de ændringer, som de særlige færøske og grønlandske forhold tilsiger.

Givet på Christiansborg Slot, den 12. juni 2009

Under Vor Kongelige Hånd og Segl

MARGRETHE R.

/ Brian Mikkelsen